

Exodus

**BIBLICKÉ
ŠTÚDIUM
3/2025**

KNIHY URČENÉ NA MISIU, ZA ZVÝHODNENÉ CENY

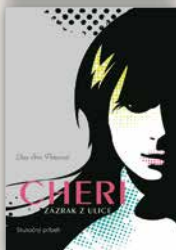
Doug Batchelor

Muž z jaskyne – skutočný príbeh

Ako syn otca milionára a matky úspešnej v šoubiznise mal teenager Doug Batchelor všetko, čo si mohol kúpiť za peniaze – okrem šťastia. V čase hľadania našiel svoj domov v jaskyni. Šťastie a sloboda, ktoré hľadal, sa s ním pohrávali až do dňa, keď v jaskyni našiel starú zaprášenú knihu. Čo sa stalo potom, možno opísať ako zázrak...

148 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,60 €

Cheri Ann Petersová

Cheri, zázrak z ulice

Skutočný príbeh mladej ženy hľadajúcej lásku na okraji spoločnosti, na ulici plnej násilia a drog.

168 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 1,80 €

Morris L. Venden

Zázrak obrátenia

Autor v tejto knihe používa nielen svoje texty, ale i texty ďalších autorov, aby vysvetlil, čo znamená obrátenie a znovuzrodenie do viery.

160 strán, 11,5x18,5 cm, brož.

cena 1,60 €

Willy Ramos

Odpustené

Na uliciach Miami bol Willy Ramos známy ako gangster, zlodej a opilec. Niekedy bezdomovec, inokedy samovrah. Vždy bol pripravený biť sa. Po tom piatku sa Willy dostal za mreže. Bol obvinený z vraždy. Dnes mu horí v srdci túžba šíriť posolstvo o Božej láske a odpustení ľuďom, ktorí nemajú ktovieakú nádej.

124 strán, 11,5x18,5 cm, brož.

cena 1,50 €

Ellen Gould Whiteová

Veľká nádej

Denne počujeme o chorobách, vojnách, nezamestnanosti a ekologických haváriách. Táto kniha odhaľuje, prečo je to tak. Nájdete v nej náčrt toho, čo sa bude diať ďalej. Tento pohľad je založený na zdroji, ktorý vo svojich prorockých nikdy nesklamal – na Biblii.

100 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 1,20 €

Dobrovoľný príspevok na prípravu online materiálov Biblického štúdia sobotnej školy

Príprava online materiálov Biblického štúdia sobotnej školy je rovnako nákladná ako pri ich tlačenej verzii. Dobrovoľný príspevok na ich podporu môžete zaslať na:

Účet: SK94 8330 0000 0025 0034 1599

Variabilný symbol: 6050

Špecifický symbol: 1

Text pre príjemcu: Príspevok na redakčné práce BU

Exodus

**BIBLICKÉ
ŠTÚDIUM
3/2025**

OBSAH

Úvod	3
1. Útlak: pozadie a narodenie Mojžiša	5
2. Horiaci ker	12
3. Ťažký začiatok	19
4. Egyptské rany	26
5. Pesach	33
6. Prechod cez Červené more	40
7. Chlieb a voda života	47
8. Zmluva na Sinaji	54
9. Život podľa Zákona	61
10. Zmluva a plán	68
11. Odpadnutie a príhovor	75
12. „Ukáž mi svoju slávu!“	82
13. Svätostánok	89

Biblické štúdium – 3. štvrtrok 2025

Exodus

Autor: Jiří Moskala

Foto: shutterstock images

Vydal Advent-Orion, s. r. o.

Šafárikova 9, 038 61 Vrútky

pre Cirkev adventistov siedmeho dňa

Londýnská 30, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Vytlačil FORK Martin

ISSN 1335-1265 MK SR 1261/95

EXODUS: CESTA DO ZASLÚBENEJ ZEME

Boh zjavený v knihe Exodus je milujúci Hospodin, ktorý v určenom čase – a prostredníctvom mocných činov – priniesol svojmu ľudu spasenie a vyslobodenie (1Moj 15,12–16). Vyjdenie z Egypta a prechod cez Červené more boli kľúčové a jedinečné udalosti. Išlo o veľkolepé a úžasné Božie činy. Pred udalosťami na kríži sa v histórii starovekého Izraela neodohrala žiadna väčšia alebo slávnejšia udalosť. Exodus môžeme nazvať aj Evanjelium podľa Mojžiša.

Boh zázračne a opakovane povstal, aby Hebrejom preukázal svoju starostlivosť a ochranu, a to aj napriek ich neustálym pádom a hriechom. Jeho milosrdenstvo prevyšovalo všetky ich predstavy. Svojím vystretým ramenom Hospodin viedol ľud k slobode. Jeho konanie nemalo obdobu. Táto nečakaná séria Božích zásahov bola začiatkom obnovennej cesty s Bohom, cesty z Egypta do Kanaánu.

Hoci Mojžiš zohráva v knihe Exodus dôležitú rolu, táto kniha nie je o Mojžišovi. Hlavným Hrdinom knihy je Hospodin – Boh lásky, pravdy, spravodlivosti, slobody a odpustenia. Je to Boh, ktorý za nás nakoniec išiel na kríž. Štúdiom 2. knihy Mojžišovej získame jedinečný pohľad na to, aký je v skutočnosti náš Boh.

A aký teda je? Je to Boh, ktorý bol verný svojmu ľudu napriek nevernosti ľudí. Neustále stál pri nich, aj keď oni sa opakovane stavali proti Nemu. Znova a znovu im preukazoval svoje milosrdenstvo a prinášal im povzbudenie, nápravu a božské poučenie. Viedol ich tým najlepším možným spôsobom. Túžil, aby Ho dobrovoľne, z lásky k Nemu a Jeho charakteru, uctievali a poslúchali. A to všetko pre ich vlastné dobro.

Boh Mojžiša je Bohom vzťahov. To najdôležitejšie nespočívalo v naplnení nejakej agendy alebo v uskutočnení nejakého hmatateľného plánu. Najdôležitejším Božím cieľom bolo vytvoriť zmysluplný vzťah s Jeho vyvoleným ľudom – Izraelom. Viedol Izraelitov na Sinaj, aby s nimi vytvoril dokonalé spoločenstvo.

Apoštol Pavol ukazuje, že to, čo prežil Boží ľud v minulosti, je pre nás názornou lekciou. Máme sa poučiť z ich chýb a dnes verne nasledovať Hospodina: „Toto sa im stalo výstrahou a nám, ktorých zastihol koniec vekov, to bolo napísané ako napomenutie.“ (1Kor 10,11) Tieto minulé udalosti by pre nás mali byť varovaním a zdrojom dôležitého poučenia. Mali by sme o týchto udalostiach čítať, študovať a učiť sa z nich, pretože bez ohľadu na to, že žijeme v odlišnej dobe, duchovné princípy, ktoré predstavujú, zostávajú rovnaké.

Náš plán štúdia knihy Exodus počas tohto štvrtroka je rozdelený na trinásť kapitol. Počas každého týždňa sa budeme venovať biblickému textu rôznej dĺžky. Pre prehľadnosť sme naše štúdium rozdělili tematicky: (1) Otroctvo v Egypte, narodenie Mojžiša a jeho prvých štyridsať rokov (2. Mojžišova 1–2). (2) Povolanie Mojžiša (2. Mojžišova 3–4). (3) Komplikácie: keď sa situácia zhorší (2. Mojžišova 5–6). (4) Prvých deväť rán (2. Mojžišova 7–10). (5) Desiata rana a slávenie Paschy (2. Mojžišova 11–12). (6) Oslobodenie z Egypta a skúsenosť pri Červenom mori (2. Mojžišova 13–15). (7) Cesta na horu

Sinaj (2. Mojžišova 16–18). (8) Dar Božej zmluvy a Desatora (2. Mojžišova 19–20). (9) Aplikácia Božieho zákona (2. Mojžišova 21–23). (10) Potvrdenie zmluvy a plán svätostánku (2. Mojžišova 24–31). (11) Odpadlictvo, modloslužba a Mojžišov prihovor (2. Mojžišova 32). (12) Božie sebazjavenie a Mojžišova žiariaca tvár (2. Mojžišova 33–34). (13) Postavenie a zasvätenie svätostánku (2. Mojžišova 35–40). Každý týždeň sa zameriavame na kľúčové pasáže a udalosti z uvedených kapitol.

Nech nás náš milostivý Hospodin požehná pri štúdiu tejto kľúčovej knihy, ktorá nám pripomína, ako chce Boh viesť svoj ľud z otroctva k slobode, zo smrti do života a z púšte do Nového Jeruzalema (Heb 12,22).

Jiří Moskala je profesorom výkladu a teológie Starej zmluvy a dekanom Teologického seminára Cirkvi adventistov siedmeho dňa na Andrews University.

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri Generálnej konferencii.

ÚTLAK: POZADIE A NARODENIE MOJŽIŠA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 1,1–22; 1Moj 37,26–28; 1Moj 39,2, 21; Sk 7,6; Gal 3,16, 17; 2Moj 2,1–25

ÚVODNÝ TEXT

²³Po dlhšom čase egyptský kráľ zomrel. Izraeliti však stále stenali a kričali pod ťarchou nútených prác. Ich volanie o pomoc v otroctve vystupovalo k Bohu. ²⁴Boh počul ich nárek a spomenul si na svoju zmluvu s Abrahámom, Izákom a Jákobom. ²⁵Zhliadol na synov Izraela a vzal to na vedomie. (2Moj 2,23–25)

Kniha Exodus hovorí o utláčaných, prehliadaných, prenasledovaných, vykoisťovaných a ponížovaných. Ľudia, ktorí sa dnes cítia opustení, zabudnutí a zotročení, v nej môžu nachádzať nádej, pretože ten istý Boh, ktorý zachránil Hebrejov, môže zachrániť aj ich.

Kniha Exodus hovorí o existenčných zápasoch života a o nespravodlivosti a skúškach, ktoré sú jeho súčasťou. Príbehy o Božích zásahoch v prospech Jeho trpiaceho ľudu môžu byť povzbudením pre každého z nás. Boh počuje zúfalý krik utláčaných, vidí ich zápasy, všíma si ich slzy a v ich agónii prichádza na pomoc.

Boh preberá iniciatívu, aby vyslobodil tých, ktorí v Neho dôverujú. Na nás je, aby sme vierou prijali Jeho ponuku. Štúdium knihy Exodus nám pomôže lepšie pochopiť, čo Ježiš urobil pre nás všetkých. Je to kniha o vykúpení, vyslobodení a konečnom spasení. To všetko pre nás Kristus pripravil a my to môžeme vierou prijať.

Ak sú naše oči upreté na Boha, tak aj uprostred nepokoja a temnoty môžeme rozpoznať Jeho prítomnosť, starostlivosť a pomoc. Boh nás túži priviesť do večnej „zasľúbenej zeme“.

OSNOVA LEKCIE

Pri našom štúdiu knihy Exodus sa v prvej lekcii zameriame na počiatočnú situáciu izraelského národa v egyptskom otroctve, vrátane rastúceho útľaku a faraónových opatrení. Sústredíme sa aj na Božiu odpoveď na utrpenie Izraelitov, ktoré sa prejavilo pri narodení a v prvých rokoch Mojžišovho života.

- 2Moj 1,1–11: Zdanlivo beznádejná situácia Izraelitov v Egypte (nedeľa)
- 1. Mojžišova 37–41: Historické pozadie tejto situácie (pondelok)
- 2Moj 1,15–21: Ohrozenie novej generácie Izraelitov (utorok)
- 2Moj 2,1–10: Narodenie a spása Mojžiša (streda)
- 2Moj 2,11–15: Mojžišov útek z Egypta (štvrtok)

BOŽÍ ĽUD V EGYPTĚ

⁸Medzitým v Egypte nastúpil nový kráľ, ktorý o Jozefovi už nevedel. ⁹Povedal svojmu ľudu: „Kedže izraelský ľud je početnejší a mocnejší než my, ¹⁰uvažujme, ako sa voči nemu rozumne zachovať, aby sa nemnožil, lebo v prípade vojny by sa pridala k našim nepriateľom, bojoval by proti nám a odišiel by z krajiny.“ ¹¹Preto nad ním ustanovili dozorcov, aby ho trápili ťažkými robotami. Staval pre faraóna zásobovacie mestá Pítóm a Raamsés. (2Moj 1,8–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Kniha Exodus sa v hebrejčine nazýva *šemet*, čo znamená doslova „mená“, podľa úvodných slov tohto starovekého dokumentu: „Toto sú mená...“ (1Moj 1,1) Hneď na začiatku sú vymenované mená rodiny patriarchu Jáкова.

Ktorú dôležitú pravdu môžeme nájsť vo veršoch 2Moj 1,1–7?

Kniha Exodus sa začína pripomenutím Božieho požehnania. Keď sa patriarcha Jákob a jeho rodina usadili v Egypte, bolo ich len sedemdesiat (1Moj 46,27; 2Moj 1,5). „Izraeliti boli však plodní, rozmnožili sa, vzrástol ich počet a preveľmi zmohutneli, takže ich bola plná krajina.“ (2Moj 1,7) V čase, o ktorom hovorí kniha Exodus, ich počet narástol: „Bolo ich asi šesťstotisíc peších mužov, okrem detí.“ (2Moj 12,37)

Aká bola situácia Izraelitov v čase, o ktorom hovorí úvod knihy Exodus (2Moj 1,8–11)?

Biblický text vykresľuje príbeh detí Izraela v Egypte v neradosných farbách. Kniha Exodus sa začína ich zotročením egyptskými veliteľmi a utláčateľskou prácou, ktorú uvalili na Hebrejov. Kniha Exodus sa však končí pokojnou a utešujúcou Božou prítomnosťou vo svätostánku uprostred izraelského tábora (pozri 2. Mojžišova 40). Medzi týmito dvomi protikladnými pólmi sa nachádza opis Božieho triumfu. Hospodin oslobodil svoj ľud z otroctva, otvoril Červené more a porazil najsilnejšiu armádu tej doby. Tieto udalosti boli prejavom veľkolepého Božieho víťazstva nad silami zla.

Príbeh paradoxne zdôrazňuje, že čím viac izraelský národ „utláčali, tým väčší sa [ľud] rozmnožoval a rozrastal“ (2Moj 1,12). To znamená, že bez ohľadu na ľudské úklady a zákerné činy, Boh zostáva zvrchovaný a chráni svoj ľud, aj keď sa okolnosti zdajú byť z ľudského pohľadu úplne beznádejné.

APLIKÁCIA

■ „Nastúpil nový kráľ, ktorý o Jozefovi už nevedel.“ (2Moj 1,8) Čo nám táto skutočnosť hovorí o tom, aké nebezpečné je považovať priaznivé okolnosti, v ktorých sa nachádzame, za samozrejmosť?

HISTORICKÉ POZADIE

²⁶Júda povedal bratom: „Čo budeme mať z toho, keď brata zabijeme a zatajíme jeho krv? ²⁷Podme, predajme ho Izmaelitom, ale nevzťahujme naňho ruky, veď je to náš rodný brat!“ Bratia ho poslúchli. ²⁸Keď tadial' prechádzali midjánski kupci, bratia vytiahli Jozefa z cisterny a predali ho za dvadsať strieborných Izmaelitom, ktorí ho odvedli do Egypta. (1Moj 37,26–28)

²Hospodin bol však s Jozefom, takže sa mu darilo a zostal v dome egyptského pána. ... ²¹Hospodin bol však s Jozefom, zľutoval sa nad ním a u správcu žalára vzbudil k nemu náklonnosť. (1Moj 39,2,21)

Keď na Kanaán doľahol hlad a Jákobova rodina sa presídlila do Egypta (1. Mojžišova 46), egyptský panovník bol k Hebrejom priateľský. Dôvodom bol Jozef a všetko dobré, čo pre Egyptčanov vykonal (1Moj 41,39–43).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jozefove prvé roky v Egypte boli ťažké a bolestné. Čo bolo kľúčom k jeho veľkolepému úspechu v neskoršom období (pozri úvodné texty 1Moj 37,26–28 a 1Moj 39,2,21)?

Najpravdepodobnejšie historické pozadie Jozefovho príbehu je nasledovné: novým vládcom, „ktorý Jozefa nepoznal“ (2Moj 1,8), je Ahmose I. (1570 – 1546 pred Kr.), zakladateľ 18. dynastie a prvý vládca tzv. Novej ríše. Po ňom vládol Amenhotep I. (1553 – 1526 pred Kr.), panovník, ktorý sa bál Izraelitov a utláčal ich. Neskôr Thutmose I. (1525 – 1512 pred Kr.) vydal výnos o usmrtení všetkých hebrejských detí mužského pohlavia. Jeho dcéra Hatšepsut (1503 – 1482 pred Kr.) bola onou princeznou, ktorá prijala Mojžiša za syna. Faraón Thutmose III. (1504 – 1450 pred Kr.), ktorý bol nejaký čas spoluvládcom Hatšepsut, bol faraónom v čase Exodu.

Podľa najlepších výpočtov predpokladáme, že k vyjdeniu z Egypta došlo v marci 1450 pred Kr. (pozri SHEA William H., „Exodus, Date of the“, The International Standard Bible Encyclopedia, edited Geoffrey W. Bromiley et al., vol. 2 [Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans, 1982], s. 230–238). Pre lepšie pochopenie časových súvislostí odporúčame preštudovať si nasledovné texty: 1Moj 15,13–16; 2Moj 12,40.41; Sud 11,26 a 1Král' 6,1 (pozri tiež Sk 7,6 a Gal 3,16.17). Prvá kapitola knihy Exodus zahŕňa dlhé obdobie – od čias Jozefa, keď jeho otec Jákob s celou rodinou vstúpil do Egypta, až po faraónov rozsudok o smrti novorodencov. Hoci o presnom počte rokov existuje určitá diskusia, dôležité je, že aj keď sa v cudzej krajine dostal Hospodinov ľud do otroctva, Boh na svoj národ nezabudol.

To znamená, že aj keď mnohé podrobnosti o Hebrejoch v Egypte v tom čase zostávajú aspoň nateraz skryté a nejasné (pozri 1Kor 13,12), zjavenie Božieho charakteru neustále žiari zo stránok knihy Exodus, podobne ako z ostatných kníh Písma. To nás môže naplňať poznaním, že aj keď sa ocitáme v nepriemerných okolnostiach, Boh je tu vždy a my Mu môžeme dôverovať bez ohľadu na to, čo sa okolo nás odohráva.

- Ako nás môže Jozefov príklad povzbudiť k dôvere v Boží plán, aj keď sa naša súčasná situácia zdá byť ťažká alebo neistá? Aké kroky môžeš urobiť už dnes, aby si zostal verný Bohu aj v náročných časoch?

APLIKÁCIA

HEBREJSKÉ PÔRODNÉ ASISTENTKY

¹⁸Egyptský kráľ si dal predvolať pôrodné babice a povedal im: „Prečo to robíte, že nechávate chlapcov nažive?“ ¹⁹Pôrodné babice faraónovi odpovedali: „Hebrejky nie sú ako egyptské ženy. Sú plné života a porodia skôr, ako k nim príde babica.“ ²⁰Boh preukazoval babiciam dobrodenie, ľud sa ďalej množil a veľmi mohutnel. ²¹Pretože sa pôrodné babice báli Boha, dal im potomstvo. (2Moj 1,18–21)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Človek nemôže pochopiť knihu Exodus bez toho, aby poznal učenie knihy Genezis. Židia sa presťahovali do Egypta a po čase veľkého blahobytu a mieru sa z nich stali otroci.

Boh však svoj ľud nenechal napospas problémom, aj keď sa to tak mohlo zdať. Niet pochyb o tom, že mnohí Hebreji boli zo svojej situácie zúfalí. Boh však v čase núdze prichádza, aby zasiahol svojou mocnou rukou. Náš Pán povzbudzuje svojich nasledovníkov: „Vzývaj ma v deň súženia, ja ťa zachránim a ty mi vzdáš úctu.“ (Ž 50,15)

Prečítaj si 2Moj 1,9–21. Akú kľúčovú úlohu zohrali verné pôrodné asistentky? V čom spočíva ich dôležité miesto?

Žiadny faraón nemá v knihe Exodus meno. Spomína sa iba titul „faraón“, čo znamená „kráľ“. Egypťania verili, že faraón bol bohom na zemi, synom boha Ra (alebo Osirisa alebo Hora). Ra bol považovaný za najvyššie egyptské božstvo – bol samotným bohom slnka.

Napriek všetkej svojej moci však tento „boh“ nedokázal prinútiť pôrodné asistentky, aby konali v rozpore s ich presvedčením. A navyše, na rozdiel od bezmenného faraóna, majú tieto dve pôrodné asistentky konkrétne mená: Šifra a Púa (2Moj 1,15). Ich konaniu Písmo prikladá veľkú vážnosť, pretože sa „báli Boha“. Faraónov odporný príkaz na ne nemal žiadny vplyv. Boha totiž poslúchali viac ako príkazy nejakého pozemského vládcu (pozri tiež Sk 5,29). Boh im teda požehnal početné potomstvo. Ide o mocné svedectvo o vernosti. Tieto ženy zrejme nevedeli veľa o správnej vierouke. Vedeli však, čo je správne a rozhodli sa podľa toho aj konať.

Keď faraón videl, že jeho plán zlyhal, dal Egypťanom príkaz zabiť všetky deti mužského pohlavia, ktoré sa narodili Hebrejom. Mali ich hodiť do rieky Níl, pravdepodobne ako obeť Hapimu, bohovi Nílu a plodnosti. (Prvý raz sa tu stretávame s tým, že Židia majú byť zabíjaní len preto, že sú Židia.) Cieľom faraónovho príkazu bolo podmaniť si Hebrejov, vyhladiť všetkých mužských potomkov a asimilovať ženy do egyptského národa. Tým by sa faraón zbavil potenciálnej hrozby, ktorú podľa neho Hebreji predstavovali pre jeho krajinu.

APLIKÁCIA

■ **Pôrodné asistentky nielenže vedeli, čo je správne, ale podľa toho aj konali. V čom je ich počínanie pre nás príkladom?**

NARODENIE MOJŽIŠA

¹Istý muž z Léviho rodu si vzal za ženu dievča zo svojho kmeňa. ²Žena počala a porodila syna. Keď videla, že je pekný, ukrývala ho tri mesiace. ³Keď ho už ďalej nemohla skrývať, vzala papyrusový košík, vymazala ho asfaltom a smolou, vložila doň chlapca a položila ho do trstiny pri brehu Nílu. ⁴Jeho sestra sa postavila obďaleč, aby sa dozvedela, čo sa s ním stane. (2Moj 2,1–4)

Prečítaj si 2Moj 2,1–10. Akú úlohu zohrala Božia prozreteľnosť a ochrana v príbehu narodenia Mojžiša?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Historické pozadie Mojžišovho narodenia a života je vzrušujúce, pretože žil v dobe slávnej 18. dynastie. Jeden z kráľov tejto dynastie – Thutmose III. (nazývaný aj „Egyptský Napoleon“) – patrí dokonca medzi najznámejších faraónov starovekého Egypta.

Hoci bol Mojžiš pri narodení odsúdený na smrť (pozri 2Moj 1,22), narodil sa ako „zvláštny“ syn (hebrejsky *tov*, dosl. „pekný“ alebo „zdravý“; 2Moj 2,2). Hebrejský výraz opisuje viac ako len vonkajšiu krásu. Toto slovo sa používa napríklad pri charakterizovaní Božieho stvoriteľského konania, keď o svojom diele vyhlásil, že je „dobré“ alebo dokonca „veľmi dobré“ (1Moj 1,4.10.31).

Ako nové stvorenie sa toto „dobré“ dieťa podľa Božieho plánu stane mužom, ktorý vyvedie Hebrejov z ich otroctva. Kto mohol pri narodení tohto dieťaťa, najmä za takých hrozivých okolností, predpovedať jeho budúcnosť? Napriek tomu Boh splní zaslúbenie dané Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi. Uzavrel s nimi zmluvu, že dá ich potomkom zaslúbenú zem (2Moj 2,24.25). A áno, o desaťročia neskôr použil práve toto malé dieťa, aby svoj záväzok uskutočnil. Kým sa tak stalo, egyptská princezná Hatšepsut adoptovala Mojžiša za svojho syna. Meno, ktoré dostal Mojžiš, má egyptský pôvod a znamená niekoho „syn“ alebo „narodený“, ako to vidíme v menách Ah-mose („syn Akha“) alebo Thut-mose („syn Thotha“). Jeho meno je teda v hebrejčine preložené ako *Moše*, teda „vytiahnutý z vody“. Jeho život bol zázračne ušetrený, keď ho zachránili z rieky. O jeho ranom živote toho vieme len veľmi málo. Potom, čo bol zázračne zachránený a adoptovaný Hatšepsut, žil Mojžiš prvých dvanásť rokov so svojou pôvodnou rodinou (2Moj 2,7–9; pozri aj PP 244). Mojžiš potom získal najlepšie egyptské vzdelanie. To všetko preto, aby sa pripravil na to, že sa z neho stane ďalší egyptský faraón (pozri PP 245). Je pozoruhodné, že vo svetle toho, na čom naozaj záleží – teda poznanie Boha a Jeho pravdy – sa môže javiť veľká časť Mojžišovho vzdelania ako zbytočná alebo dokonca v protiklade k jeho neskoršiemu poslaniu.

- Mojžišovo narodenie a raný život sú dôkazom Božej prozreteľnosti a ochrany. Napriek nariadeniu zabíjať hebrejských malých chlapcov Boh zaistil Mojžišovi prežitie a urobil ho súčasťou svojho plánu. Ako vnímaš Božiu prozreteľnosť a ochranu vo svojom živote, dokonca aj v ťažkých alebo neistých situáciách? Ako Mu môžeš plnšie dôverovať v náročných časoch?

APLIKÁCIA

ZMENA PLÁNOV

¹¹Ked' Mojžiš dorástol, šiel k svojim bratom a videl ich ťažkú prácu. Pritom zbadal, ako istý Egyptan bije jedného z jeho hebrejských bratov. ¹²Rozhliadol sa a keď nikoho nevidel, Egyptana zabil a zahrabal do piesku. ¹³Ked' na druhý deň vyšiel, spozoroval, ako sa dvaja Hebreji bijú. Spýtal sa vinníka: „Prečo biješ svojho druhu?“ ¹⁴Ten mu odpovedal: „Kto ťa určil za dozorcú a sudcu nad nami? Chceš azda zabiť aj mňa, ako si zabil toho Egyptana?“ Vtedy sa Mojžiš preľakol a pomyslel si: „Tak už to vedia!“ ¹⁵Ked' sa o tom dopočul faraón, chcel dať Mojžiša zabiť. Mojžiš však utiekol do krajiny Midjánčanov a sadol si k studni. (2Moj 2,11–15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text 2Moj 2,11–25. Aké udalosti nečakane zmenili celý Mojžišov život? Aké ponaučenie si môžeme vziať z tohto príbehu?

Ako sa Mojžiš rozhodne? Podľahne vábeniu Egypta a radovánkam dvora, alebo bude radšej znášať útrapy so svojím strádajúcim ľudom? Udalosti ho čoskoro prinútili rozhodnúť sa.

„Ked' sa o tom dopočul faraón, chcel dať Mojžiša zabiť. Mojžiš však utiekol do krajiny Midjánčanov a sadol si k studni.“ (2Moj 2,15)

Po svojom násilnom skutku Mojžiš skutočne nemal na výber a musel z Egypta utiecť. A ak aj existovali nejaké plány, aby v budúcnosti nastúpil na egyptský trón a stal sa „bohom“, tieto plány sa rýchlo rozplynuli. A tak, namiesto toho, aby sa Mojžiš stal ďalším z plejády egyptských božstiev, rozhodol sa slúžiť jedinému pravému Bohu. V čase svojho úteku Mojžiš určite netušil, čo ho čaká v budúcnosti.

„O celej záležitosti sa rýchlo dozvedeli Egyptania a zveličenú správu o tom čoskoro počul aj faraón. Poslovia upozorňovali vládcu na nedozerne následky Mojžišovho činu. Povedali, že chce viesť ľud proti Egyptanom, zvrhnúť vládu a sám zasadiť na trón. Panovník ihneď rozhodol, že Mojžiš musí zomrieť. Ked' si Mojžiš uvedomil, čo mu hrozí, utiekol do Arábie.“ (PP 247; NÚD 119)

Z Písma sa dozvedáme, že Mojžiš žil stodvadsať rokov (5Moj 34,7). Jeho život môžeme rozdeliť na tri štyridsaťročné obdobia. Prvých štyridsať rokov sa odohrávalo v Egypte, väčšina z nich v kráľovskom paláci. Druhých štyridsať rokov strávil v Jitrovom dome na území Midjánčanov.

Je to práve posledných štyridsať rokov, o ktorých hovorí väčšina Mojžišových kníh (a ktorým sa budeme venovať tento štvrtok). Sústredíme sa na príbehy o ranom povolani Izraela vydávať svedectvo svetu presiaknutému modlárstvom a odhaľovať povahu a charakter pravého Boha (pozri 5Moj 4,6–8).

APLIKÁCIA ■ Bolo Božím plánom, aby Mojžiš zabil Egyptana? Ak nie, čo nás tento príbeh učí o tom, ako môže Boh akúkoľvek situáciu premeniť a využiť na uskutočnenie svojich vlastných zámerov? Ako nám text Rim 8,28 môže pomôcť pochopiť túto dôležitú pravdu?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Mojžiš“ (PP 241–251; NÚD 116–120). Tento text nám prináša rozširujúci pohľad na časť biblického textu z 2. Mojžišovej, ktorej sme sa venovali tento týždeň.

Biblický text uvádza, že „pôrodné babice sa... báli Boha, nerobili, ako im rozkázal egyptský kráľ, a nechávali chlapcov nažive“ (2Moj 1,17). Ellen Whiteová výstižne komentuje vernosť pôrodných asistentiek a mesiášsku nádej: „Prikázali pôrodným babám, aby židovských novorodených chlapcov utrúcali hneď pri narodení. Pôvodcom tohto nápadu bol satan. Vedel, že z Izraelcov má vyjsť Vysloboditeľ, preto naviedol kráľa, aby ich deti dal pozabíjať v nádeji, že tým prekazí Boží zámer. Baby sa však báli Boha a neodvažovali sa tento krutý rozkaz splniť.“ (PP 242; NÚD 116.117)

Dobrou správou v tom všetkom je, že napriek satanovým plánom Boh zvíťazil a použil verných ľudí, aby prekazil snahy nepriateľa. Aj my žijeme na území „nepriateľa“, ktorého Ježiš nazval „kniežaťom“ alebo „vládcem tohto sveta“ (Ef 2,2; Ján 14,30). Satan si toto postavenie uzurpoval už od Adama, ale Ježiš Kristus ho porazil svojím životom a svojou smrťou na kríži (Mat 4,1–11; Ján 19,30; Heb 2,14). Hoci satan sa neustále snaží vstupovať do dejín (ako sa ukázalo aj pri jeho pokuse zabiť hebrejské deti v Egypte), jeho vlastný koniec je istý (Ján 12,31; Ján 16,11; Zj 20,9.10.14). Dobrou správou je, že ťažkosti života možno prekonať Božou milosťou (Fil 4,13). Táto milosť je našou jedinou nádejou.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo Boh dopustil, aby Hebreji žili v Egypte a boli vystavení útlaku? Prečo trvalo tak dlho, kým Boh zasiahol v ich prospech? Pamätajme na to, že každý človek trpí len dovtedy, kým žije. To znamená, že čas utrpenia pre národ bol dlhý, ale každý človek trpel len počas svojho života. Prečo je dôležité vnímať tento rozdiel?
2. Uvažujte nad otázkami o tom, ako Boh využil Mojžišov násilný čin. Čo ak by sa toho Mojžiš nedopustil? Znamenalo by to, že by sa Hebrejom napokon nepodarilo z Egypta uniknúť? Vysvetlite svoje zdôvodnenie.

Týždeň od 6. do 12. júla

HORIACI KER

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 18,3,4; 2Moj 3,1–22; 1Moj 22,11.15–18; 2Moj 6,3; Joel 2,32; 2Moj 4,1–31; 1Moj 17,10.11

ÚVODNÝ TEXT

⁷Hospodin mu povedal: „Dobre som si všimol útrapy svojho ľudu v Egypte. Počul som jeho volanie o pomoc pod údermi poháňáčov a viem o jeho bolestiach. ⁸Preto som zostúpil, aby som ho vyslobodil z moci Egypta a vyviedol z tej krajiny do krajiny dobrej a rozľahlej, oplývajúcej mliekom a medom... (2Moj 3,7.8)

Božie povolanie často od základov zmení smerovanie nášho života. Ak však toto volanie nasledujeme, zistíme, že Božia cesta je pre nás vždy tou najlepšou cestou. Spočiatku však vôbec nemusí byť ľahké prijať Božie volanie.

To bol aj prípad Mojžiša. Jeho povolanie sa začalo pri stretnutí s Hospodinom pri horiacom kríku. Mojžiš zrejme mal nejaké základy poznania o zákonoch horenia. Keď však videl horiaci krík, pochopil, že je svedkom zázraku, a krík upútal jeho pozornosť. Hospodin ho nepochybne poveril vykonaním konkrétnej úlohy. Otázka však znela: Prijme Mojžiš toto povolanie bez ohľadu na to, akú radikálnu zmenu by to mohlo priniesť do jeho života? Spočiatku ochotou príliš neoplyval.

Možno si spomenieš na situáciu, keď si mal konkrétne ciele, ale Boh tvoje plány presmeroval. Je pravda, že Bohu môžeme byť užitoční rôznymi spôsobmi. Ale nasledovať Božie volanie a robiť to, k čomu nás vedie, je nepochybne cestou k naplnenému a spokojnému životu. Nasledovať Božie volanie nemusí byť vôbec jednoduché a nebolo to ľahké ani pre Mojžiša. Je však pochybné ísť vlastnou cestou, ak nás Boh volá iným smerom.

OSNOVA LEKCIE

V druhej lekcii sa pozrieme na kľúčové Božie zjavenie Mojžišovi pri horiacom kríku a na jeho výzvu na vyslobodenie Izraela z egyptského otroctva.

- 2Moj 3,1–6: Zjavenie v ohnivom kríku (nedeľa)
- 2Moj 3,7–12: Boží súcit a Mojžišovo povolanie (pondelok)
- 2Moj 3,13–15: Hospodin sa predstavuje menom (utorok)
- 2Moj 4,1–12: Mojžišove výhovorky a Božie uistenia (streda)
- 2Moj 4,24–26: Hospodinovo stretnutie s Mojžišom a obriezka (štvrtok)

HORIACI KER

¹Mojžiš pásol stádo svojho testá Jitra, midjánskeho kňaza. Raz prešiel so stádom za púšť a došiel k Božiemu vrchu Horeb. ²Tam sa mu v plameni horiaceho kra zjavil Hospodinov anjel. Mojžiš videl, ako ker horí a nezhára. ³Povedal si: „Pôjdem pozrieť na ten zvláštny jav, prečo ker nezhára.“ ⁴Keď Hospodin videl, že sa ide pozrieť, Boh ho oslovil z kra: „Mojžiš, Mojžiš!“ On odpovedal: „Tu som.“ ⁵Boh povedal: „Nepribližuj sa! Vyzuj si sandále, lebo miesto, na ktorom stojíš, je svätá pôda.“ ⁶Potom mu povedal: „Ja som Boh tvojho otca – Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jáкова.“ Vtedy si Mojžiš zakryl tvár, lebo sa bál pozrieť na Boha. (2Moj 3,1–6)

Po úteku Mojžiša do Midjánska vyzeral jeho život pomerne nekomplikovane. Oženil sa, mal dvoch synov, Geršóma a Eliezera (2Moj 18,3.4), a bol súčasťou širšej rodiny svojho svokra Jitra, ktorý bol midjánskym kňazom. Ako pastier (podobne ako Dávid; pozri 2Sam 7,8) strávil štyridsať pomerne pokojných rokov. Tešil sa z Božej prítomnosti, ktorá sa mu zjavovala v okolitej prírode.

Tento čas však nebol určený na to, aby sa Mojžiš tešil z krásy kvietkov (alebo možno v tomto prípade púštnych kaktusov). Tieto roky chodenia s Hospodinom ho zmenili a pripravili na vedúcu úlohu. Boh tiež použil Mojžiša v pokojnej púšti, aby na základe božskej inšpirácie napísal dve z najstarších biblických kníh: Jób a Genezis (pozri PP 251 a 3BC 1140). Okrem toho Boh sprostredkoval Mojžišovi dôležité poznanie o veľkom spore, stvorení, páde, potope, patriarchoch a, čo je najdôležitejšie, o pláne spásy. Mojžiš sa tak stal nástrojom, prostredníctvom ktorého sa ľuďom dostalo pravé poznanie o živom Bohu, našom Stvoriteľovi a Udržiavateľovi. Mojžiš nám sprostredkoval aj poznanie o tom, ako Boh rieši problém hriechu, ktorý na našej planéte spôsobil spúšť. Biblické dejiny a dejiny spásy by nedávali veľký zmysel bez kľúčového základu, ktorý nám pod inšpiráciou poskytol Mojžiš, najmä v knihe Genezis.

V čom spočíva zmysel toho, že sa Hospodin predstavil Mojžišovi ako „Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jáкова“ (pozri úvodný text 2Moj 3,1–6)?

Mojžiš videl, že oheň nemá moc stráviť horiaci krík. Pochopil, že je svedkom zázraku a že pred jeho očami sa odohráva niečo dramatické a dôležité. Keď sa priblížil, Hospodin mu povedal, aby si vyzul topánky na znak hlbokej úcty, pretože Božia prítomnosť urobila toto miesto svätým.

Hospodin sa Mojžišovi predstavil ako „Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jáкова“ (2Moj 3,6). Hospodin týmto patriarchom prisľúbil, že ich potomkovia zdedia Kanaán. O tomto zaslúbení Mojžiš určite vedel. A teda skôr, ako Boh oznámil Mojžišovi, akú kľúčovú úlohu má zohrať v prichádzajúcich udalostiach, poukázal na svoje minulé zaslúbenia.

- **Mojžiš potreboval osemdesiat rokov, kým Boh uznal, že Jeho služobník je dostatočne pripravený na zverenú úlohu. Čo sa z toho môžeme naučiť o trezlivosti?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

HOSPODINOV ANJEL

⁷Hospodin mu povedal: „Dobre som si všimol útrapy svojho ľudu v Egypte. Počul som jeho volanie o pomoc pod údermi poháňáčov a viem o jeho bolestiach. ⁸Preto som zostúpil, aby som ho vyslobodil z moci Egypta a vyviedol z tej krajiny do krajiny dobrej a rozľahlej, oplývajúcej mliekom a medom, kde bývajú Kanaánčania, Chetiti, Amorejčania, Perizzejci, Chivviji a Jebúseji. ⁹Kvlenie Izraelitov došlo ku mne a videl som aj ich utrpenie, i to, ako ich Egypťania utláčajú. ¹⁰Teraz choď, posielam ťa k faraónovi. Vyveď môj ľud, Izraelitov, z Egypta!“ ¹¹Mojžiš však povedal Bohu: „Ktože som ja, aby som šiel k faraónovi a vyviedol Izraelitov z Egypta?“ ¹²Boh ho uistil: „Budem s tebou. Toto ti bude znamením, že som ťa ja poslal: Keď vyvedieš ľud z Egypta, budete slúžiť Bohu na tomto vrchu.“ (2Moj 3,7–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

„Hospodinov anjel“ sa zjavil Mojžišovi v „plameni horiaceho kra“ (2Moj 3,2). Bol to samotný Pán Ježiš, ktorý sa Mojžišovi prihovril „z kra“ (2Moj 3,4).

Môže titul „Hospodinov anjel“ odkazovať na Ježiša Krista? Nenechajme sa tým zmiasť. Samotný výraz „anjel“ jednoducho znamená „posol“ (hebrejsky *mal'ach*) a vždy závisí od kontextu, či sa má tento anjel interpretovať ako ľudský alebo božský (pozri Mal 3,1). V Biblii je veľa prípadov, keď „Hospodinov anjel“ (v Novej zmluve tiež „anjel Pána“) označuje božskú osobu (preštuduj si napríklad 1Moj 22,11.15–18; 1Moj 31,3.11.13; Sud 6,11–22 a Zach 3,1.2). Tento „Hospodinov anjel“ nehovorí len v mene Hospodina, ale On je sám Hospodinom. Ježiš je Boží posol, ktorý nám oznamuje Otcovo slovo.

Preštuduj si znova úvodný text (2Moj 3,7–12). Ako Boh vysvetlil Mojžišovi, prečo chce zasiahnuť v prospech Izraelitov zotročených v Egypte?

Utrpenie Božieho ľudu v Egypte je farbisto opísané ako stonanie a zúfalý krik o pomoc. Boh počul „stenanie“, „krik“, „volanie“ a „nárek“ Izraelitov a ich situácia sa Ho dotýkala (2Moj 2,23–25). Nazval ich „môj ľud“ (2Moj 3,7). To znamená, že ešte pred Sinajom a potvrdením zmluvy boli Jeho ľuďom. A bol to On, kto chcel, aby prebývali a prosperovali (ak budú poslúchať) v krajine Kanaán, ako sľúbil ich otcom.

Boh Mojžišovi oznámil, že ho posielal k faraónovi na vykonanie konkrétnej úlohy (2Moj 3,10). Opäť označuje Izraelitov ako „môj ľud“.

Boh poveril svojho služobníka ohromujúcou úlohou! Mojžiš preto odpovedal protiotázkou: „Ktože som ja?“ Mojžiš si uvedomoval význam toho, čo sa má stať, a aká bude jeho úloha v tom všetkom. Pýta sa však, prečo by mal byť vybraný niekto ako on. Hneď na začiatku sa tak dozvedáme niečo o Mojžišovom charaktere, o jeho pokore a o presvedčení, že nie je hodný takéhoto povolania.

APLIKÁCIA

- Prečo sú pokora a pocit vlastnej „nehodnotnosti“ dôležitou charakteristikou každého, kto chce nasledovať Hospodina a kto chce konať Jeho dielo?

HOSPODINOVO MENO

¹³Mojžiš sa však Boha opýtal: „Keď prídem k Izraelitom a poviem im: ‚Boh vašich otcov ma posielal k vám‘ a oni sa ma spýtajú: ‚Aké je jeho meno?‘, čo im poviem?“ ¹⁴Boh povedal Mojžišovi: „Ja som, ktorý som;“ a dodal: „Izraelitom povieš: ‚Ja som‘ ma poslal k vám.“ ¹⁵Boh ešte povedal Mojžišovi: „Izraelitom povedz toto: ‚Poslal ma k vám Hospodin, Boh vašich otcov – Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jáкова. Toto je moje meno naveky, ktorým si ma budú pripomínať a vzývať z pokolenia na pokolenie.“ (2Moj 3,13–15)

Preštuduj si text 2Moj 3,13–22. Prečo chcel Mojžiš poznať Božie meno? V čom spočíva význam Hospodinovho mena?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Boh sa Mojžišovi predstavuje ako *ehje ašer ehje*, čo doslovne znamená „budem tým, kým budem“ alebo „som tým, kým som“. Keď v 2Moj 3,12 Boh hovorí Mojžišovi „budem“ (s tebou), používa rovnaké sloveso *ehje* ako vo verši 14, keď hovorí „Ja som, ktorý som.“ Znamená to, že Boh je večný. Je to Boh transcendentný (všetko presahujúci a nepostihnuteľný) a súčasne imanentný (opak transcendentného; jestvujúci, pretrvávajúci, vnútorne prítomný): „Prebývam na vysokom a svätom mieste so skrúšeným a pokorným v duchu, aby som oživil ducha pokorných a srdce skrúšených.“ (Iz 57,15)

Vlastné meno Boha „Jahve“ (v slovenských prekladoch prekladané ako „Hospodin“) bolo Božiemu ľudu známe od počiatku, aj keď nepoznali jeho hlbší význam. Aj Mojžiš poznal meno Jahve, ale podobne ako iní, ani on nepoznal skutočný význam tohto mena. Jeho otázka: „Aké je tvoje meno?“ pátra práve po tomto hlbšom význame.

Užitočná rada sa nachádza v 2Moj 6,3, kde Hospodin hovorí: „Zjavil som sa Abrahámovi, Izákovi a Jákovovi ako Všemohúci Boh. Svoje meno Hospodin [Jahve] som im však nedal poznať.“ Neznamená to, že Adam, Noach, Abrahám a ostatní patriarchovia nepoznali meno „Jahve“ (pozri 1Moj 2,4,9; 1Moj 4,1.26; 1Moj 7,5; 1Moj 15, 6–8 atď.). Znamená to však, že nepoznali jeho hlbší význam. Jeho meno „Jahve“ poukazuje na skutočnosť, že On je osobným Bohom, Bohom svojho ľudu, Bohom zmluvy. Je blízkym, dôverným Bohom, ktorý zasahuje do ľudských záležitostí. Všemohúci Boh (1Moj 17,1) je Boh, ktorý zázračne zasiahol svojou mocou. Ale Jahve je Boh, ktorý prejavuje svoju morálnu silu láskou a starostlivosťou. Je tým istým Bohom ako *Elohim* („mocný, silný, transcendentný Boh“, „Boh všetkých ľudí“, „Vládca vesmíru“, „Stvoriteľ všetkého“), ale rôzne aspekty Jeho vzťahu k ľudstvu sa zjavujú prostredníctvom mena *Jahve*. Poznanie mena alebo vzývanie Božieho mena nie je nič magické. Ide o ohlasovanie Jeho mena, čo znamená učiť druhých pravdu o tomto Bohu a o spásе, ktorú ponúka všetkým, ktorí k Nemu prichádzajú vo viere. Ako hovorí prorok Joel: „A stane sa, že každý, kto bude vzývať meno Hospodinovo, unikne.“ (Joel 2,32 Roh.; Joel 3,5 SEKP).

- Akým spôsobom si vo svojom živote zakúsil blízkosť a intimitu s *Jahvem*, ktorú sa On snaží mať so všetkými, ktorí sa Mu odovzdajú?

APLIKÁCIA

ŠTYRI VÝHOVORKY

¹⁰Nato Mojžiš povedal Hospodinovi: „Prosím, Pane, ja nie som výrečný muž; nebol som ním predtým a nie som ani teraz, keď sa rozprávaš so svojím služobníkom, lebo mám ťažkopádne ústa i jazyk.“ ¹¹Hospodin mu však odpovedal: „Kto dal človekovi ústa a kto ho robí nemým či hluchým, vidiacim alebo slepým? Nie som to azda ja, Hospodin? ¹²Teraz chod', ja ti pomôžem hovoriť a poučím ťa, čo máš povedať.“ (2Moj 4,10–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 4,1–17. Aké znamenia mal podľa Boha vykonať Mojžiš? Ako mali tieto činy posilniť Mojžišovo postavenie ako Božieho posla?

Mojžiš sa znova pokúsil vyhovoriť z úlohy, ktorou ho Hospodin poveril (pozri 2Moj 3,11). Nechcel ísť do Egypta a postaviť sa faraónovi na odpor. Veď už raz zlyhal, keď sa sám snažil pomôcť Hebrejom. Ani jeho vlastní ľudia mu už neverili a neprijímali ho ako svojho vodcu. Preto sformuloval tretiu námietku: „Čo ak mi neuveria a nevypočujú ma, ale povedia: „Hospodin sa ti nezjavil?““ (2Moj 4,1) Mojžiš sa nepýta, čo má urobiť. Bola to snaha povedať „nie“ zodpovednosti, ktorou ho Boh chcel poveriť.

Mojžiš dostáva dve záračné znamenia, ktoré mal vykonať pred staršími Izraela a neskôr pred faraónom: (1) jeho palica sa zmenila na hada a potom späť na palicu a (2) jeho ruka sa stala malomocnou, ale potom sa hneď uzdravila. Oba zázraky mali presvedčiť starších ľudu, že Boh koná v ich prospech. Ak by to však nestačilo, mal vykonať ďalší zázrak, ktorým bola premena vody na krv (2Moj 4,8.9).

Mojžišovi to však nestačilo a vyjadril ďalšiu, štvrtú námietku. Tentoraz bolo jeho argumentom, že nie je dobrý rečník.

Prečítaj si text 2Moj 4,10–18. Ako Hospodin reaguje na Mojžišove výhovorky? Aké ponaučenie si z toho môžeme vziať pre seba, keď vieme, že Boh nás povoláva vykonať konkrétnu úlohu?

Tento súbor štyroch výhovoriek ukazuje Mojžišovu neochotu nasledovať Božie volanie. Zdanlivo opodstatnenými námietkami maskuje svoju neochotu konať podľa Božieho povolania. Prvé tri výhovorky sú vo forme otázok: (1) *Ktože som ja?* (2) *Kto si Ty?* a (3) *Čo ak mi neuveria?* A posledná (4) námietka má formu tvrdenia: *Nie som výrečný.* Boh zareagoval na všetky Mojžišove výhovorky a na každú mu poskytol mocné a presvedčivé riešenie. Boh prináša zaslúbenia, ktoré majú Mojžiša povzbudiť.

Potom Mojžiš prednesie svoju poslednú prosbu a otvorene Hospodina žiada: „Prosím, Pane, pošli niekoho iného.“ (2Moj 4,13) V odpovedi mu Boh hovorí, že už posla jeho brata Árona, aby sa s ním stretol a pomohol mu. Nakoniec sa Mojžiš pokorne podvolí a pred odchodom do Egypta požiada Jitra o požehnanie.

APLIKÁCIA

- Mojžiš opakovane uvádzal rôzne výhovorky, aby sa vyhol úlohe, na ktorú ho Boh povolal. Boh však na každú výhovorku odpovedal uistením a opatrením. Aké výhovorky máš ty, keď ťa Boh volá, aby si vykročil vo viere? Ako môžeš dôverovať Jeho zaslúbeniam a uisteniam namiesto toho, aby si sa sústredil na svoje vlastné obmedzenia?

OBRIEZKA

²⁴Ked' ho cestou na mieste nočného odpočinku stretol Hospodin a chcel ho usmrtiť, ²⁵Cippora vzala kamenný nôž, obrezala predkožku svojho syna, dotkla sa ňou Mojžiša medzi nohami a povedala: „Si mi ženichom krvi.“ ²⁶Hospodin ho potom nechal. Na základe toho sa pri obriezke hovorilo: „Ženich krvi.“ (2Moj 4,24–26)

Prečítaj si 2Moj 4,18–31. Ako rozumieš tomuto zvláštnemu príbehu? Aké ponaučenie si z neho môžeme vziať?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pri štúdiu knihy Exodus nás na tomto mieste čaká prekvapenie. Potom, čo Mojžiš poslušol Hospodina a vydal sa na cestu späť do Egypta, Hospodin chcel Mojžiša „usmrtiť“ (2Moj 4,24). Z kontextu príbehu je zrejmé, že išlo o problém obriezky. Jeho najmladší syn nebol obrezaný, ako to požadovala Abraháмова zmluva (1Moj 17,10.11).

Mojžiš ako vodca Božieho ľudu potreboval ukázať svoju dokonalú podriadenosť a poslušnosť Bohu, aby bol spôsobilý viesť iných ľudí k poslušnosti. Mal byť vzorom úplného odovzdania sa Bohu. Jeho manželka Cippora bola žena činu a svojho syna obrezala, aby tak zachránila život svojho manžela. Zakrvavenou predkožkou svojho syna sa Cippora dotkla Mojžiša. Táto krv predstavuje zmierenie, život a spečatenie zmluvy. Skutočnosť, že sa všetko odohralo veľmi rýchlo, podčiarkuje dramatickosť vzniknutej situácie.

Z tohto príbehu si môžeme vziať dôležité ponaučenie: *nikdy nezlyhať urobiť to, o čom vieme, že je správne.*

„Na ceste z Midjánska dostal Mojžiš hrozivé znamenie Božej nelúbosti. Anjel sa mu bez akéhokoľvek vysvetlenia zjavil tak hrozivo, akoby ho chcel usmrtiť. Mojžiš sa rozpomenul, že nespĺnil jednu z Božích požiadaviek. Svojou ženou sa dal prehovoriť a najmladšieho syna neobrezal. Keďže len po splnení tejto podmienky mohlo jeho dieťa mať účasť na požehnaní Božej zmluvy s Izraelom, toto zanedbanie zo strany vyvoleného vodcu mohlo v očiach ľudu oslabiť vážnosť Božích prikázaní, ktoré dostal vyvolený národ. Mojžišova žena Cippóra z obavy, aby jej muža nestihol trest, obriezku urobila sama. Anjel potom dovolil Mojžišovi pokračovať v ceste. Pri plnení svojho poslania u faraóna sa Mojžiš ocitne vo veľkom nebezpečenstve a jeho život bude závisieť len od ochrany svätých anjelov. Keby nebol splnil svoju dobre známu povinnosť, nemohol by mať istotu, že Boží angeli ho budú chrániť.“ (PP 255.256; PP /sk/ 186)

- Čo sa z tohto príbehu môžeš naučiť? Ako by si mal konať, ak by si sa ocitol v situácii, že zanedbáš niečo, o čom vieš, že by si mal urobiť? Aké zmeny potrebuješ urobiť vo svojom živote (možno práve teraz)?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Mojžiš“ (PP 251–256; NÚD 120–122).

Dramatické povolanie pri horiacom kriku bolo pravdepodobne zážitkom, ktorý mal na Mojžišov život najväčší vplyv. Všetky ostatné vrcholy v jeho živote záviseli od Mojžišovej poslušnej reakcie na Božie poverenie vyviešť Hebrejov z Egypta do zaslúbenej zeme.

My dnes už vieme, ako to celé dopadlo. Ale vžime sa do Mojžišovej situácie v čase, keď spozoroval na púšti horiaci krík. Utielol z Egypta, aby si zachránil život. Za štyridsať rokov prišla na scénu nová generácia Hebrejov, z ktorých mnohí o ňom buď nepočuli nič, alebo len veľmi málo – a aj to, čo o ňom vedeli, bolo skreslené, filtrované cez príbehy, ktoré sa časom čoraz viac odchyľujú od reality. A aj napriek tomu ho teraz Boh povoláva, aby vyviedol týchto ľudí preč z mocnej krajiny? Niet divu, že spočiatku otáľal a bránil sa!

Áno, bola to mimoriadne náročná úloha. Predstavme si však, o čo všetko by prišiel, keby dal Bohu konečné „nie“. Možno by sa práve ocitol v prepadlisku dejín. Ale takto, prostredníctvom Božej sily, ktorá v ňom pôsobila, doslova tvoril dejiny a stal sa jedným z najväčších a najvplyvnejších ľudí nielen v Biblii, ale aj na celom svete.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. V relatívne pokojných rokoch strávených na púšti robil Mojžiš to, na čo ho Boh povolal: mal svoju rodinu, staral sa o ovce, a skôr, ako ho Hospodin povolal za veľkého vodcu Božieho ľudu, napísal pod Jeho vnuknutím dve biblické knihy. Čo nás Mojžišova skúsenosť učí o našom povolaní a životných úlohách?
2. Mojžišove výhovorky sa javia ako celkom rozumné. Prečo by mi ľudia mali veriť? Kto som ja? Nevieť dobre rozprávať. Čo sa môžeme naučiť z tohto príbehu o dôvere, že Boh nás môže uschopniť robiť to, na čo nás povoláva?
3. Zamyslite sa viac nad časťou na nedelu, kde sa hovorilo o Mojžišovom autorstve knihy Genezis a o tom, aké dôležité je toto dielo pre pochopenie posvätných dejín a plánu spasenia. Prečo je nebezpečné oslabovať autoritu tejto knihy, najmä popieraním historickosti prvých jedenástich kapitol?

ŤAŽKÝ ZAČIATOK

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 5,1–23; Zj 11,8; 2Moj 6,1–13; Ž 73,23–26; 2Kor 6,16; 2Moj 6,28–7,7

ÚVODNÝ TEXT

¹Potom Mojžiš a Áron predstúpili pred faraóna a povedali: „Toto hovorí Hospodin, Boh Izraela: ‚Prepusť môj ľud, aby mi na púšti pripravil slávnosť!‘“

²Faraón však odpovedal: „Kto je Hospodin, aby som ho poslúchol a prepustil Izrael? Hospodina nepoznám a Izrael neprepustím.“ (2Moj 5,1.2)

Nemálo kresťanov je presvedčených, že keď sa človek rozhodne nasledovať Boha, bude prežívať len šťastie a úspech. Skúsenosť a samotná Biblia nám však ukazujú skôr opak. Často sa objavia nemalé prekážky či nečakané ťažkosti. To môže byť nielen frustrujúce, ale vyvolá to v človeku mnohé ťažké otázky, na ktoré neexistujú ľahké – alebo pre nás dokonca žiadne – odpovede.

Tí, ktorí dôverujú Bohu, budú vystavení mnohým skúškam. Keď však vytrváme, Boh prinesie riešenia, ktoré však prídu v Jeho čase a budú zodpovedať Jeho pohľadu na vec. Boží prístup môže byť v rozpore s našimi očakávaniami rýchleho a jednoduchého riešenia. Napriek tomu sa potrebujeme naučiť Bohu dôverovať.

Téma nášho štúdia na tento týždeň znie: *Mojžiš a príkaz vyvieť Boží ľud z Egypta*. Ide o asi najjasnejšie Božie povolanie, aké kto mohol dostať. A naozaj, toto povolanie zahŕňalo zázraky, obsahovalo priame Božie slová k Mojžišovi a presné oznámenie toho, čo mal Mojžiš vykonať.

Zdá sa, že Mojžiš to mal pomerne ľahké. Mal istotu, že ho povolal Boh, a dokonca dostal úplne konkrétne pokyny. Všetko by malo ísť ako po masle... Mohlo by sa vari niečo zvrtnúť?

OSNOVA LEKCIE

V centre našej pozornosti pri štúdiu knihy Exodus bude tentoraz prvé vystúpenie Mojžiša a Árona pred faraónom s Božou žiadosťou o prepustenie Izraela, čo viedlo nielen k faraónovmu odmietnutiu, ale aj k zhoršeniu situácie Izraelitov. Následne však zaznie Božie uistenie o tom, že On má moc svoj ľud vyslobodiť a aj to urobí.

- 2Moj 5,1.2: Faraónovo odmietnutie (nedeľa)
- 2Moj 5,20–23: Zhoršujúca sa situácia a Mojžišov nárek (pondelok)
- 2Moj 6,1–8: Božie uistenie a príslub záchrany (utorok)
- 2Moj 6,9–13: Sklúčenosť synov Izraela a námietky Mojžiša (streda)
- 2Moj 7,1–5: Mojžiš ako Boží zástupca pred faraónom (štvrtok)

„KTO JE HOSPODIN?“

¹Potom Mojžiš a Áron predstúpili pred faraóna a povedali: „Toto hovorí Hospodin, Boh Izraela: ‚Prepusť môj ľud, aby mi na púšti pripravil slávnosť!‘“

²Faraón však odpovedal: „Kto je Hospodin, aby som ho poslúchol a prepustil Izrael? Hospodina nepoznám a Izrael neprepustím.“ (2Moj 5,1,2)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Podľa Božích príkazov Mojžiš prichádza k faraónovi, aby začal to, na čo ho povolal Hospodin: „Vyved' môj ľud, Izraelitov, z Egypta!“ (2Moj 3,10)

Aká bola faraónova odpoveď na Božiu požiadavku: „Prepusť môj ľud!“ (pozri 2Moj 5,1.2)? Čo je na panovníkovej odpovedi dôležité?

„Kto je Hospodin?“ Faraón to vyhlasuje nie v túžbe poznať Ho, ale ako akt vzdoru alebo dokonca popierania existencie Boha, o ktorom priznáva, že Ho nepozná.

Faraónove slová „Hospodina nepoznám“ znejú takmer ako chvastanie.

Kolko ľudí v histórii vyslovilo to isté? Je to tragické, pretože, ako povedal sám Ježiš: „Večný život je v tom, aby poznali teba, jediného, pravého Boha i toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista.“ (Ján 17,3)

Egypt a jeho vládca sú symbolom moci, ktorá popiera Božiu prítomnosť a autoritu. Je to subjekt, ktorý stojí v opozícii voči Bohu, Jeho Slovu a Jeho ľudu. Ďalšie faraónovo vyhlásenie („Izrael neprepustím“) ešte viac odhaľuje túto vzburu proti živému Bohu. Egypt sa tak stal symbolom nielen pre popieranie Boha, ale aj pre systém, ktorý proti Bohu bojuje.

Mnohí videli tento istý postoj o tisícročia neskôr vo Francúzskej revolúcii (pozri tiež Iz 30,1–3 a Zj 11,8). Faraón si myslel, že je bohom alebo synom boha – čo je zjavný odkaz na vieru vo vlastnú zvrchovanú moc, silu a múdrosť.

„Zo všetkých národov, o ktorých píš biblické dejiny, Egypt najtrúfalejšie popieral existenciu živého Boha a odmietal jeho ustanovenia. Žiaden panovník sa nikdy neodvážil otvorenejšie a spupnejšie zaútočiť proti Božej moci než egyptský vládca. Keď mu Mojžiš predniesol posolstvo v mene Hospodina, faraón pyšne odvetil: ‚Kto je Hospodin, aby som poslúchol jeho slovo a prepustil Izrael? Hospodina nepoznám a Izrael neprepustím!‘ (2Moj 5,2) To je ateizmus. Národ predstavovaný Egyptom mal popierať požiadavky živého Boha a prejaviť podobnú neveru a vzdor.“ (GC 269; ZTDS 189)

APLIKÁCIA

- Ako by si ty sám odpovedal na otázku, či *poznáš Hospodina*? Ak by si odpovedal *áno*, čo by si o Bohu povedal a prečo?

ŤAŽKÝ ZAČIATOK

²⁰Ked' [dozorcovia] vychádzali od faraóna, stretli sa s Mojžišom a Áronom, ktorí na nich čakali. ²¹Dozorcovia im povedali: „Nech to vidí Hospodin a nech rozsúdi! Vy ste nám pokazili dobré meno pred faraónom a jeho služobníkmi. Dali ste im do ruky meč, aby nás povraždili.“ ²²Mojžiš sa obrátil na Hospodina a povedal: „Pane, prečo si dopustil na tento ľud tolko zla? Načo si ma vlastne poslal? ²³Odvtedy, čo som predstúpil pred faraóna, aby som hovoril v tvojom mene, tomuto ľudu sa vodí ešte horšie, a ty ho stále nevyslobodzuješ.“ (2Moj 5,20–23)

Mojžiš už od začiatku vedel, že to, čím ho Hospodin poveril, nebude vôbec ľahké. Tam má zrejme pôvod aj jeho snaha „vyvliecť sa“ z toho. Pravdepodobne si však vôbec nedokázal predstaviť, čo všetko sa bude diať.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si 2Moj 5,3–23. Aké boli bezprostredné následky prvého zaznamenaného stretnutia Mojžiša a Árona s faraónom?

Ešte pred odchodom k faraónovi Mojžiš a Áron zhromaždili starších a ľud Izraela, povedali im Božie slová a ukázali im Božie znamenia. Výsledkom bolo, že Izraeliti uverili, že Hospodin ich vyslobodí z otroctva. Dokonca „padli na kolená a klaňali sa“ Hospodinovi (2Moj 4,29–31). Očakávania boli určite veľké. Hospodin sa chystal vyslobodiť hebrejský ľud z jeho otroctva – konečne!

Mojžiš teda odišiel za egyptským kráľom s Božími požiadavkami. A výsledok? Už aj tak neradosť situácia Izraelitov sa ešte zhoršila. Ich utrpenie sa zväčšovalo a ich každodenná práca bola čoraz ťažšia a náročnejšia. Obviňovali ich z lenivosti, zaobchádzali s nimi tvrdšie a ich otrocká práca sa stala neznesiteľnou.

Vodcovia Izraela neboli spokojní a konfrontácia medzi nimi a Mojžišom a Áronom sa neprijemne vyhrtila. Ako neskôr uvidíme, táto reakcia predznamenalala konflikty, ktoré bude mať Mojžiš so svojím vlastným ľuďom v nasledujúcich rokoch.

Uvažuj znova o verši 2Moj 5,21. Predstav si, že si na mieste ľudí, ktorí sa postavili Mojžišovi a Áronovi. Z čoho vychádzali ich argumenty? V čom boli ich výhrady opodstatnené?

Nie je také ťažké pochopiť, prečo sa títo Izraeliti na Mojžiša nahnevali (2Moj 5,21). Boli presvedčení, že Mojžiš ich prichádza oslobodiť od Egyptanov, ale ich život sa pod jarmom otrokárov ešte viac zhoršil. Mojžiš a Áron sa teda okrem Egyptanov museli vysporiadať aj so svojím vlastným ľuďom.

- **Spomeň si na obdobie, keď si nasledoval Božie vedenie, no namiesto okamžitej úľavy alebo úspechu si čelili neočakávaným výzvam a neúspechom. Ako si reagoval? Čo sa môžeš naučiť z Mojžišovej skúsenosti? Ako dôverovať Bohu, aj keď sa zdá, že sa situácia zhoršuje?**

APLIKÁCIA

BOŽSKÉ „JA“

¹Hospodin povedal Mojžišovi: „Teraz uvidíš, čo urobím faraónovi. Donútený mocnou rukou ich prepustí, donútený mocnou rukou ich vyženie zo svojej krajiny.“ ²Boh oslovil Mojžiša a ubezpečil ho: „Ja som Hospodin.“ ³Zjavil som sa Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi ako Všemohúci Boh. Svoje meno Hospodin som im však nedal poznať. ⁴Uzavrel som s nimi aj zmluvu, že im dám Kanaán, krajinu, kde bývali ako cudzinci. ⁵Počul som však aj nárek Izraelitov, ktorých zotročili Egypťania, a rozpamätal som sa na svoju zmluvu. ⁶Preto povedz Izraelitom: „Ja som Hospodin. Ja vás vyvediem spod egyptského jarma, vyslobodím vás z otroctva a vykúpim vás vystretým ramenom a tvrdými trestami. ⁷Prijmem vás za svoj ľud a budem vašim Bohom. Poznáte, že ja som Hospodin, váš Boh, ktorý vás vyvedie spod egyptského jarma.“ ⁸Privediem vás do krajiny, o ktorej som so zdvihnutou rukou prisahal, že ju dám Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi. Vám ju dám do vlastníctva. Ja som Hospodin.“ (2Moj 5,1–8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Chudák Mojžiš! Najprv sa na neho oboril faraón a teraz ho jeho vlastní ľudia takmer preklínajú.

Mojžiš teda prichádza za Hospodinom a predkladá Mu svoju sťažnosť. Naplnený trpkosťou a sklamaním zo zhoršujúcich sa podmienok Izraelitov sa pýta: „Pane, prečo si dopustil na tento ľud toľko zla? Načo si ma vlastne poslal? Odvtedy, čo som predstúpil pred faraóna, aby som hovoril v tvojom mene, tomuto ľudu sa vodi ešte horšie, a ty ho stále nevyslobodzueš.“ (2Moj 5,22.23) Mojžišova nespokojnosť s Hospodinovým (ne)konaním je zjavná a vzhľadom na vzniknutú situáciu aj pochopiteľná.

Božia odpoveď je však presvedčivá: On bude konať – a to veľmi rozhodne: „Teraz uvidíš, čo urobím faraónovi.“ (2Moj 6,1)

Prečítaj si text 2Moj 5,22–6,8. Akú odpoveď Mojžišovi nachádzame v týchto veršoch? Ktoré dôležité teologické pravdy sú v nich zjavené?

Boh už nebude len hovoriť. Teraz mocne zasiahne v prospech svojho ľudu. Pripomína Mojžišovi niekoľko dôležitých skutočností: (1) Ja som Hospodin, (2) Ja som sa zjavil patriarchom, (3) Ja som uzavrel s nimi svoju zmluvu, (4) Ja som sľúbil, že im dám krajinu Kanaán, (5) Ja som počul nárek Izraelitov a (6) Ja som sa rozpamätal na svoju zmluvu, že vám dám zaslúbenú zem.

Všimnime si opakovanie božského „Ja“. Ja, Hospodin, tvoj Boh, som urobil to a to, a tak mi môžeš dôverovať, že Ja pre teba urobím, čo som Ja sľúbil.

Hospodin teraz slávnostne vyhlasuje, že pre Izrael urobí štyri veľké skutky, pretože je ich živým Bohom: (1) „Ja vás vyvediem spod egyptského jarma.“ (2) „Ja vás vyslobodím z otroctva.“ (3) „Ja vás vykúpim vystretým ramenom a tvrdými trestami.“ a (4) „Ja vás prijmem za svoj ľud a budem vašim Bohom.“ (2Moj 6,6.7)

Tieto štyri božské činy zabezpečujú a obnovujú vzťah Hospodina s Jeho ľudom. Boh je Činiteľ všetkých týchto aktivít a Izraeliti sú príjemcami všetkých uvedených výhod a milostí. Boh ponúka svoje dary zadarmo, z lásky. A navyše, to, čo vykonal vtedy pre Izraelitov, je pripravený konať aj pre nás dnes.

APLIKÁCIA

- Ktoré ďalšie biblické postavy sa pred Bohom sťažovali – a mali na to dobré dôvody? Prečo je niekedy v poriadku vyliť si dušu pred Bohom a dokonca sa postážovať na svoju situáciu? Prečo je dôležitou súčasťou takéhoto konania viera a ochota dôverovať?

NEOBREZANÉ PERY

⁹Mojžiš to oznámil Izraelitom, no oni pre malomyselnosť a tvrdú robotu ho ani nepočúvali. ¹⁰Hospodin ďalej povedal Mojžišovi: ¹¹„Predstúp pred faraóna, egyptského kráľa, a povedz mu, aby prepustil Izraelitov zo svojej krajiny!“ ¹²Mojžiš však povedal Hospodinovi: „Ak ma nepočúvajú Izraeliti, ako ma poslúchnu faraón?! Okrem toho nie som výrečný.“ ¹³Hospodin prehovril k Mojžišovi a Áronovi. Dal im pokyny pre Izraelitov a pre faraóna, egyptského kráľa, ktoré mali umožniť odchod Izraelitov z Egypta. (2Moj 6,9–13)

Hospodin skutočne dal Mojžišovi niekoľko mocných zaslúbení o tom, čo sa chystá vykonať. Hoci toto stretnutie muselo Mojžiša povzbudiť, jeho povzbudenie malo pravdepodobne krátke trvanie. Príčinou mohla byť reakcia, ktorej sa mu dostalo od svojho ľudu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

O čom hovorí úvodný text (2Moj 6,9–13)? Aké ponaučenie si môžeme vziať z tohto príbehu o obdobiach naplnených sklamaním a zápasmi, ktoré nezriedka prichádzajú do našich životov?

Hebrejci sú sklúčení žiaľom, utrpením a ťažkou prácou. Nie sú ochotní a ani schopní počuť Mojžišove slová uistenia o tom, že Boh bude konať, aby splnil svoje zaslúbenia. Čakali už príliš dlho a ich očakávania sa nenaplnili. Prečo by to teraz malo byť práve teraz inak? Mnohí z nich už úplne stratili nádej. Ich stav bol o to trpkjší, že možno prvýkrát v živote pocítili skutočnú nádej na vyslobodenie.

Kto z nás sa aspoň raz neocitol v podobnej situácii? Kto sa niekedy necítil sklamaný, sklúčený, ponížený, nespokojný, či dokonca opustený Bohom?

Spomeňme príbeh Jóa. A čo žalmista Asáf, ktorý zápasil so svojimi otázkami týkajúcimi sa prosperity bezbožných a utrpenia spravodlivých? Napriek tomu, bez ohľadu na jeho zápasy, Asáf prináša jedno z najkrajších vyznaní viery: „Ja však zostávam stále s tebou, držiš ma za pravicu. Budeš ma viesť podľa svojho zámeru a potom ma prijmeš do slávy. Koho mám v nebi? Keď som s tebou, v ničom na zemi nemám záľubu. Aj keď mi chradne telo i srdce, Boh mi naveky bude skalou srdca i údelom.“ (Ž 73,23–26)

Počas dejín Boh opakovane uisťuje svoj ľud, že je s ním (Iz 41,13; Mat 28,20). Dáva im svoj pokoj, svoju útechu a posilňuje ich, aby prekonalí ťažkosti života (Ján 14,27; Ján 16,33; Fil 4,6.7).

„Prijmem vás za svoj ľud a budem vašim Bohom.“ (2Moj 6,7) Toto zmluvné vyjadrenie ukazuje na dôverný vzťah, ktorý chce mať Hospodin so svojím ľudom.

- **Zamysli sa nad vyjadrením: „Prijmem vás za svoj ľud a budem vašim Bohom.“ (2Moj 6,7) Hoci kontext sa týkal spoločenstva Božieho ľudu (korporatívny rozmer), týka sa aj každého z nás (individuálny rozmer). Ako toto záľúbenie ovplyvňuje tvoj život? Ako by sa mal tento vzťah prejavovať v našom každodennom živote? (Pozri tiež 2Kor 6,16.)**

APLIKÁCIA

„DAL SOM ĽA FARAÓNOVI ZA BOHA“

¹Hospodin povedal Mojžišovi: „Ustanovujem ťa, aby si pred faraónom zastupoval Boha a tvoj brat Áron bude твоjím prorokom: ²Ty mu povieš všetko, čo ti prikážem a tvoj brat Áron bude hovoriť s faraónom, aby prepustil Izraelitov zo svojej krajiny. ³Ja však zatvrdím faraónovo srdce a v Egypte urobím mnoho svojich znamení a zázrakov. ⁴Faraón vás neposlúchne, ale ja položím ruku na Egypt a pomocou tvrdých trestov vyvediem z Egypta svoje oddiely, svoj ľud, Izraelitov. ⁵Keď vystriem svoju ruku na Egypt a vyvediem z neho Izraelitov, vtedy Egypťania poznajú, že ja som Hospodin.“ (2Moj 7,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 6,28–7,7. Ako Hospodin reagoval na Mojžišovu námietku?

Boh sa Mojžišovi predstavuje ako *Jahve*, čo znamená, že je osobným a blízkym Bohom, Bohom svojho ľudu a Bohom, ktorý s nimi vstúpil do zmluvného vzťahu.

Tento *imanentný* Boh opäť prikazuje Mojžišovi, aby šiel a hovoril s faraónom. S nedostatkom sebavedomia Mojžiš opäť namieta: „Ako ma faraón poslúchne?“ V tejto námietke sa snúbi pokora so snahou vymaniť sa z poverenia, v ktorom sa mu zatiaľ príliš nedarí.

„Keď Boh nariadil Mojžišovi, aby sa vrátil k faraónovi, Mojžiš prejavil nedôveru. Výraz *aral sefatajim* – doslovne „neobrezané pery“, ktorý sa tu používa na vyjadrenie Mojžišovho rečového hendikepu (6,12.30) – je podobný tomu, ktorý sa nachádza v 2Moj 4,10: „pomalá reč.“ (Andrews Bible Commentary: Old Testament, „Exodus“. Berrien Springs, MI, Andrews University Press, 2020, s. 205.)

Boh vo svojom milosrdenstve poveruje Árona, aby Mojžišovi pomáhal. Mojžiš má najprv hovoriť s Áronom, ktorý potom verejne prehovorí k faraónovi. Mojžiš teda bude pred egypťským panovníkom v úlohe Boha a Áron bude jeho prorokom.

Táto správa poskytuje vynikajúcu definíciu úlohy proroka. Prorok je hovorcom Boha. Jeho úlohou je odovzdávať a tlmočiť Božie slovo ľuďom. Ako Mojžiš hovoril s Áronom a následne Áron oznamoval tieto slová faraónovi, tak Boh komunikuje s prorokom, ktorý potom ľuďom oznamuje Božie učenie. Môže sa to diať ústne, osobne, alebo – ako sa to často stávalo – prorok prijal posolstvo od Boha a potom ho zapísal.

Boh tiež vysvetľuje Mojžišovi, čo môže očakávať od stretnutí s faraónom. Varuje ho, že pôjde o dlhotrvajúci a napätý spor. Druhýkrát Boh zdôrazňuje Mojžišovi, že faraón bude veľmi tvrdohlavý a že zatvrdí svoje srdce (2Moj 4,21; 2Moj 7,3). Výsledok sa však skončí niečím dobrým, pretože „Egypťania poznajú, že ja som Hospodin“ (2Moj 7,5). To znamená, že aj uprostred chaosu, ktorý bude nasledovať, sa Boh napokon oslávi.

APLIKÁCIA

- Mojžišovi sa v tejto situácii minuli všetky výhovorky, prečo nemôže konať to, na čo ho Boh povolal. Ktoré z Mojžišových výhovoriek sú ti blízke? Akými výhovorkami si sa pokúšal ty sám zbaviť toho, na čo ťa Boh povoláva?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú časť kapitoly „Egyptské rany“ (PP 257–265; NÚD 123–126).

Začiatok bol pre Mojžiša a jeho ľud skutočne nesmierne zložitý.

„Rozhnevaný vládca podozrieval Izraelcov, že sa hodlajú vzbúriť, aby sa vymanili z jeho služby. Postaral sa teda o to, aby nemali čas pripravovať nebezpečné plány. Urobil opatrenia, aby si ich ešte viac podmanil a potlačil ich myšlienky na nezávislosť. Zvyčajným stavebným materiálom v tejto zemi boli slnkom vysúšané tehly a pri ich výrobe bolo zamestnaných veľa otrokov. Potrebovali na to veľké množstvo narezanej slamy, ktorá sa spájala s blatom, aby tehly držali pohromade. Panovník zakázal dávať Izraelcom slamu. Museli si ju obstarávať sami, a pritom odovzdávať rovnaký počet tehál.

Egyptskí dozorcovia určili hebrejských strážcov, aby dohliadali na prácu a zodpovedali za výkony podriadených. Po zavedení tohto kráľovského nariadenia ľud vyhľadával a zbieral slamu na strniskách, no také kruté požiadavky sa nedali splniť. Za nedodržanie príkazov boli hebrejskí strážcovia bití“ (PP 258; NÚD 123.124).

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Spomeňte si na čas, keď ste poslúchli Božie volanie vo svojom živote a situácia sa napriek tomu nevyvíjala na začiatku dobre. Čo ste sa neskôr z tejto skúsenosti naučili?
2. Povedzte ostatným, ako Boh zasiahol do vášho života, keď ste sa modlili o Jeho pomoc alebo dokonca keď ste už v Jeho pomoc prestali dúfať? Ako môžeme veriť v Božiu dobrotu, keď sa zlé veci dejú dokonca aj tým, ktorí dôverujú Hospodinovi?
3. Čo by ste povedali niekomu, kto hovorí: „Nepoznám Hospodina“? Predpokladajme však, že to ten človek povedal nie ako vzdor, ale ako jednoduchý fakt o svojom živote. Čo by ste mohli urobiť, aby ste takémuto človeku pomohli „poznať Hospodina“ a vysvetlili mu, prečo je dôležité, aby Ho poznával?

Týždeň od 20. do 26. júla

EGYPTSKÉ RANY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 7,8–10,29; 4Moj 33,4; Rim 1,24–32; Ž 104,27.28; Iz 28,2.12–17; Iz 44,9.10.12–17

ÚVODNÝ TEXT

Faraónovo srdce zostávalo naďalej zatvrdnuté a Izraelitov neprepustil, ako to predpovedal Hospodin prostredníctvom Mojžiša. (2Moj 9,35)

Farmár sa snažil prinútiť svojho osla, aby sa pohol. Zviera však zanovito stálo. Farmár teda vzal palicu a tresol ho. Znova sa prihovril oslíkovi, ktorý sa potom dal do pohybu.

Keď sa farmára spýtali, ako to funguje, odpovedal: „Nuž, najprv musíte upútať oslíkovu pozornosť.“

Skúsme chvíľu nemyslieť na kruté zaobchádzanie so zvieratami. Zdôraznime v tejto súvislosti niečo, čo sa odohralo v kontexte vyjdenia Hebrejov z Egypta. Mojžiš dostal pokyn vyviešť ľud. Ide preto k faraónovi so známymi Božími slovami: *šalach et ami*, teda: „Prepusť môj ľud!“

Faraón však odmietal Boží ľud prepustiť. Písmo nikde výslovne nevysvetľuje, prečo sa faraón tak zdráhal aj napriek obavám, ktoré Egypťania z Hebrejov mali v prípade vojenského konfliktu (pozri 2Moj 1,10). Ako to býva v súvislosti s otroctvom najčastejšie, išlo najmä o ekonomické hľadisko. Hebreji predstavovali lacnú pracovnú silu, o ktorú faraón nechcel prísť. Dá sa teda predpokladať, že aj faraón bude potrebovať niečo, čo „upúta jeho pozornosť“, aby napokon zmenil názor.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa zameriame na prvú sériu egyptských rán, ktoré Boh poslal na Egypt ako odpoveď na faraónovo odmietnutie prepustiť Izrael. Uvidíme tiež, ako tieto rany konfrontovali egyptské božstvá a zjavovali Hospodinovu zvrchovanosť.

- 2Moj 7,8–15: Prvá konfrontácia: Áronova palica a palice čarodejníkov (nedeľa)
- 2Moj 7,3.13.14.22: Kto zatvrdil faraónovo srdce? (pondelok)
- 2Moj 7,19–8,19: Prvé tri rany a ich vplyv na egyptských bohov (utorok)
- 2Moj 8,17–9,12: Ďalšie pohromy a sloboda odmietnuť Boha (streda)
- 2Moj 9,22–10,29: Krupobitie, kobylky, tma a faraónov vzdor (štvrtok)

BOH VERZUS BOHOVIA

⁸Hospodin povedal Mojžišovi a Áronovi: ⁹„Keď vás faraón vyzve: ‚Preukážte sa nejakým zázrakom!‘ – povieš Áronovi: ‚Vezmi si palicu a hoď ju pred faraóna!‘ A ona sa premení na veľkého hada.“ ¹⁰Mojžiš a Áron predstúpili pred faraóna a urobili tak, ako im prikázal Hospodin. Áron hodil palicu pred faraóna a pred jeho služobníkov a tá sa premenila na veľkého hada. ¹¹Faraón zavola mudrcov a čarodejníkov a egyptskí veštcí urobili svojimi čarami to isté. ¹²Každý z nich hodil svoju palicu a tie sa premenili na veľké hady; no Áronova palica pohltila ich palice. ¹³Faraónovo srdce sa zatvrdilo a neposlúchol ich, ako predpovedal Hospodin. (2Moj 7,8–13)

Prečítaj si 2Moj 7,8–15. Aké ponaučenie sa nachádza v prvej konfrontácii medzi Bohom Hebrejov a bohmi Egypta?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Nadchádzajúce strety sa mali odohrať medzi živým Bohom a egyptskými „bohmi“. V tejto súvislosti je dôležité spomenúť, že samotný faraón sa považoval za jedného z týchto bohov. Hospodin nebojoval proti Egyptanom, dokonca ani proti Egyptu ako takému, ale proti božstvám Egypta. Egyptania uctievali viac ako tisícpäťsto rôznych božstiev. Biblický text je v tomto kontexte jednoznačný: „Nad všetkými egyptskými bohmi vykonám súd. Ja som Hospodin.“ (2Moj 12,12) Táto myšlienka sa opakuje v súvislosti so správou o ceste Izraela z Egypta: „Hospodin tým vykonal súd nad ich bohmi.“ (4Moj 33,4)

Tento súd nad egyptskými bohmi môžeme dobre vidieť pri zázraku, keď sa palica premenila na hada (2Moj 7,9–12). V Egypte existovala bohyňa Vadžet, ktorá bola najčastejšie zobrazovaná ako kobra. Táto bohyňa mala zvrchovanú moc na Dolnom Egypte. V podobe kobry sa nachádza na všetkých vyobrazeniach faraónov (je osadená v ich čelenkách a korunách) a v mnohých vyobrazeniach rôznych bohov (často napríklad na hlave najvýznamnejšieho boha Re). V prípade faraónov išlo o znamenie moci, božstva, kráľovskej hodnosti a božskej autority. Vadžet symbolicky chrlila jed na nepriateľov faraóna. Egyptania tiež verili, že posvätný had voviedie faraóna do posmrtného života.

Keď sa z Áronovej palice stal had, ktorý napokon „pohltil“ všetky ostatné hady, išlo o prejav nadradenosti živého Boha nielen nad egyptským čarodejníctvom, ale aj nad egyptským božstvom. Znak faraónovej moci bol nielen podrobený, ale Áron a Mojžiš ho držali vo svojich rukách (2Moj 7,12.15). Táto prvá konfrontácia vyjadrovala Božiu moc a vládu nad Egyptom. Mojžiš ako Boží zástupca mal väčšiu autoritu a moc ako samotný „boh“ faraón.

Starovekí Egyptania zbožňovali a uctievali hadieho boha Nehebkaua („ten, kto spútava duchov“), ktorého považovali za posvätného. Podľa egyptskej mytológie mal tento hadí boh veľkú moc, pretože pohltil sedem kobier. Hospodin Egyptanom ukázal, že On, nie nejaký hadí boh, má zvrchovanú moc a autoritu. Po takej silnej konfrontácii určite okamžite pochopili posolstvo tejto udalosti.

- Ako môžeš dovoliť Hospodinovi, aby mal moc nad všetkými „bohmi“, ktorí sa snažia o nadvládu nad твоjim životom?

APLIKÁCIA

ZATVRDENÉ FARAÓNOVO SRDCE

³Ja však zatvrdím faraónovo srdce a v Egypte urobím mnoho svojich znamení a zázakov. ... ¹³Faraónovo srdce sa zatvrdilo a neposlúchol ich, ako predpovedal Hospodin. ¹⁴Hospodin povedal Mojžišovi: „Faraónovo srdce je neoblomné. Nechce ľud prepustiť.“ ... ²²To isté však urobili aj egyptskí veľtci svojimi čarami. Faraónovo srdce sa zatvrdilo a neposlúchol ich, ako predpovedal Hospodin.“ (2Moj 7,3.13.14.22)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako rozumieš úvodným veršom (2Moj 7,3.13.14.22)? Kto vlastne zatvrdil faraónovo srdce?

Je to naozaj zaujímavé. Deväťkrát sa v 2. Mojžišovej hovorí, že faraónovo srdce zatvrdil Boh (2Moj 4,21; 7,3; 9,12; 10,1.20.27; 11,10 a 14,4.8; pozri aj Rim 9,17.18). Na deviatich iných miestach sa hovorí, že to bol faraón, kto zatvrdil svoje srdce (2Moj 7,13.14.22; 8,15.19.32 a 9,7.34.35).

Kto teda zatvrdil faraónovo srdce? Bol to Boh, alebo sám faraón?

Pozrime sa podrobnejšie na túto skutočnosť v súvislosti s desiatimi ranami. Je pozoruhodné, že pri každej z prvých piatich rán sa konštatuje, že to bol faraón, kto zatvrdil svoje srdce. Takto bol vlastne on sám pôvodcom zatvrdnutia svojho vlastného srdca. Od šiestej rany však biblický text uvádza, že to bol Boh, kto zatvrdil faraónovo srdce (2Moj 9,12). To teda znamená, že Boh posilnil alebo prehĺbil faraónovu vlastnú voľbu a jeho úmyselné konanie. Hospodin vykonal presne to, o čom hovoril Mojžišovi (2Moj 4,21).

Inými slovami, Boh zoslal rany, aby pomohol faraónovi činiť pokánie. To ho malo oslobodiť od temnoty a pomýlenosti jeho mysle. Boh nestvoril nové zlo vo faraónovom srdci. Hospodin len vydal faraóna napospas jeho vlastným hriechnym sklonom. Nechal ho bez Božej ochrannej milosti, a tak ho vydal napospas jeho vlastnej skazenosti (pozri Rim 1,24–32).

Faraón mal slobodnú vôľu – mohol sa rozhodnúť pre Boha alebo proti Bohu. On sa však rozhodol postaviť proti Bohu.

Poučenie je zrejmé. Dostali sme možnosť vybrať si medzi dobrom a zlom, spravodlivosťou a nespravodlivosťou, poslušnosťou a neposlušnosťou. Od Luciferu v nebi, cez Adama a Evu v Edene a faraóna v Egypte – až po nás dnes, kdekoľvek sa nachádzame –, volíme si buď život alebo smrť (5Moj 30,19).

Uvedme si malú analógiu. Predstav si slnečné lúče, ktoré dopadajú na maslo a hlinu. Maslo sa bude topiť, hlina tvrdnúť. Teplo slnka je v oboch prípadoch rovnaké, existujú však dve rôzne reakcie na teplo a dva rôzne výsledky. Účinok závisí od materiálu. V prípade faraóna možno povedať, že zatvrdnutie jeho srdca bolo dôsledkom jeho postoja k Bohu a Jeho vôli.

APLIKÁCIA

- **Ktoré dôležité rozhodnutia na teba čakajú v najbližšom čase? Čo môžeš urobiť preto, aby si sa rozhodol správne?**

PRVÉ TRI RANY

Potom Hospodin povedal Mojžišovi: „Povedz Áronovi: ‚Vezmi si palicu a vystri ruky nad egyptské vody, nad ich potoky, nílске kanály, jazerá a nad všetky vodné nádrže. Zmenia sa na krv. V celom Egypte, ešte aj v drevených a kamenných nádobách bude krv.“ (2Moj 7,19)

¹Hospodin povedal Mojžišovi: „Prikáž Áronovi: ‚Vystri ruku, v ktorej máš palicu, nad rieky, kanály i jazerá a prived' na Egypt žaby.“ ²Áron vystrel ruku nad egyptské vody a žaby povyliezali a pokryli Egypt. (2Moj 8,1,2)

Hospodin povedal Mojžišovi: „Prikáž Áronovi: ‚Vystri palicu, udri do prachu na zemi a v celom Egypte budú z neho komáre.“ (2Moj 8,12)

Desať egyptských rán nebolo namierených proti ľudu Egypta, ale proti jeho bohom. Každá rana zasiahla aspoň jedného z nich.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 2Moj 7,14–8,15. Čo sa stalo pri týchto troch ranách?

Boh Mojžišovi oznámil, že komunikácia s faraónom sa bude javiť ako bezvýchodisková (2Moj 7,14). Hospodin sa však chcel zjaviť faraónovi aj celému Egyptu. Preto sa rozhodol komunikovať s nimi spôsobom, ktorému rozumeli. Tento spôsob Božieho zjavenia mal pomôcť aj Hebrejom, pretože sa mohli dozvedieť dôležité skutočnosti o svojom Bohu.

Prvá rana bola namierená proti Hapimu, bohu Nílu a záplav (2Moj 7,17–25). Život v Egypte bol úplne závislý od vody v rieke Níl. Kde bola voda, tam bol život. Voda bola zdrojom života, a tak si vymysleli svojho boha Hapiho a uctievali ho ako poskytovateľa života.

Samozrejme, len živý Boh je Zdrojom života, Stvoriteľom všetkého, vrátane vody a jedla (1Moj 1,1.2.20–22; Ž 104,27.28; Ž 136,25; Ján 11,25 a Ján 14,6). Premena vody na krv symbolizovala premenu života na smrť. Hapi nebol schopný ani priniesť, ani ochrániť život. Takú moc má len Hospodin.

Boh potom dáva faraónovi ďalšiu šancu. Tentoraz ide o priamu konfrontáciu s Heket (žena s hlavou žaby), ktorá bola bohyňou zrodu, života a úrody (2Moj 8,1–15). Namiesto života priniesol teraz Níl žaby, z ktorých mali Egypťania hrôzu, nemohli ich vystáť a hnusili sa im. Chceli sa ich zbaviť. Presný čas ukončenia tejto rany mal ukázať, že aj za touto ranou stojí Božia moc.

Tretia rana je opísaná najkratšie (2Moj 8,16–19). Druh hmyzu (hebr. *kinnim*) nie je úplne jasný (mohlo ísť nielen o komáre, ale aj o vši alebo dokonca kliešte). Táto rana bola namierená proti Gebovi, egyptskému bohu zeme. Z prachu zeme (ozvena biblického príbehu o stvorení) Boh vyviedol komáre, ktoré sa rozšírili po celej krajine. Keďže kúzelníci nedokázali zopakovať tento zázrak (iba Boh môže stvoriť život), vyhlásili: „To je Boží prst!“ (2Moj 8,15) Faraóna však ani tieto okolnosti neprivedli k rozhodnutiu prepustiť Izraelitov.

■ **Predstav si, aké zatvrdené muselo byť faraónovo srdce. Opakované odmietanie Božieho nabádania to len zhoršovalo. Čo sa každý z nás môže naučiť o opakovanom odmietaní Hospodinových pozvaní a výziev?**

APLIKÁCIA

MUCHY, MOR DOBYTKA A VREDY

Ak môj ľud neprepustíš, pošlem na teba, na tvojich služobníkov, na tvoj ľud i na tvoje domy muchy. Domy Egyptanov, ako aj pôda, na ktorej stoja, budú plné múch. (2Moj 8,17)

²**Ak sa budeš zdráhať prepustiť ho a budeš ho neustále zdržiavať, ³potom Hospodinova ruka veľmi ťažko v podobe moru doľahne na tvoj dobytok, čo je na poli, na kone, osly, ťavy, býky i na ovce.** (2Moj 9,2,3)

⁸**Hospodin povedal Mojžišovi a Áronovi: „Naberte si plné priehrstia sadzí z pece a nech ich Mojžiš pred očami faraóna rozhodí smerom k nebu. ⁹Po celom Egypte sa sadze rozletia ako jemný prášok a v celom Egypte sa na ľuďoch i na dobytku vyhodia pluzgierovité vredy.“** (2Moj 9,8,9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 8,16–9,12. Čo učí táto biblická správa o tom, že nech sú prejavy Božej moci a slávy akokoľvek veľké, ľudstvo má stále slobodu odmietnuť Ho?

Už spomínaná bohyňa Wadžet (známa aj ako Uatchit) bola okrem iného bohyňou múch a vládkyňou močiarov. Boh Cheperer (patril medzi slnečné božstvá) bol zobrazený s hlavou hmyzu (lajniaka). Aj tieto božstvá Hospodin ovládol a porazil. V texte (2Moj 8,16–20) sa dozvedáme, že kým Egyptania trpeli, Hebreji boli pred touto ranou ochránení. A nielen to, nepostihli ich ani žiadne ďalšie rany.

Aj v tomto prípade išlo o Božiu snahu sprostredkovať faraónovi jasnú informáciu: „Ja, Hospodin, som uprostred krajiny.“ (2Moj 8,18)

Faraón musel začať vyjednávať. Tlak sa nepochybne stupňoval. Bol síce ochotný dovoliť, aby Izrael uctieval svojho Boha a obetoval Mu, ale mohlo sa tak stať iba v Egypte (2Moj 8,25). Jeho podmienky nebolo možné splniť, pretože zvieratá boli v Egypte považované za posvätné a ich obetovanie by malo za následok rozpútanie ďalšej nenávisti voči Hebrejom. A navyše, Boh mal s Izraelom iný plán.

Potom dopadla ďalšia rana, tentokrát na dobytok (2Moj 9,1–7). Hathor, egyptská bohyňa lásky a ochrany, bola zobrazovaná s hlavou kravy či ženy s kravskými rohmi. V starovekom Egypte bol veľmi obľúbený aj býčí boh Hapi (známy aj ako Apis, odlišný od už spomínaného boha Nílu). Keď teda Egyptanom pri piatej rane uhynul dobytok, znamenalo to porážku ďalších hlavných božstiev.

Šiesta rana (2Moj 9,8–12) spôsobila úplnú porážku Isis, bohyně lekárstva, mágie a múdrosti. Vidíme tiež porážku božstiev ako Sachmet (bohyňa vojny a epidémií) a Imhotep (boh lekárstva a liečenia). Ukázalo sa, že tieto božstvá nemali žiadnu moc ochrániť svojich vyznávačov. Je iróniou, že pri tejto rane sú zasiahnutí dokonca aj veľtci a zaklínači, takže nemali silu postaviť sa pred Mojžiša (symbol súdu). V porovnaní so Stvoriteľom neba a zeme boli úplne bezmocní.

Práve tu sa prvýkrát v súvislosti s desiatimi ranami objavuje výrok o tom, že „Hospodin... zatvrdil faraónovo srdce“. (2Moj 9,12) Tieto slová sa nám môžu zdať nejasné alebo dokonca máťúce. Keď však tento text vnímame v celom kontexte, potvrdzuje sa, že Hospodin nás nechá ťať následky nášho neustáleho odmietania Jeho volania.

APLIKÁCIA

- Faraónov problém nebol rozumový. Mal dostatok racionálnych dôkazov, aby urobil správne rozhodnutie. Problémom bolo jeho srdce. Čo sa z faraónovho zatvrdenia môžeš naučiť o dôležitosti chrániť svoje srdce (pozri aj Prísľ 4,23)?

KRUPOBITIE, KOBYLKY A TMA

Hospodin povedal Mojžišovi: „Vystri ruku k nebu. Na celý Egypt príde krupobitie, ktoré postihne ľudí, dobytok i všetko poľné rastlinstvo v krajine. (2Moj 9,22)

³Mojžiš a Áron odišli k faraónovi a povedali mu: „Toto hovorí Hospodin, Boh Hebrejov: „Dokedy sa budeš zdráhať pokoriť sa pred mnou? Prepust' môj ľud, aby mi slúžil! ⁴Ak sa budeš zdráhať prepustiť môj ľud, už zajtra pošlem na tvoje územie kobylky. (2Moj 10,3,4)

Hospodin povedal Mojžišovi: „Vystri ruku k nebu a na Egypt dolahne taká hustá tma, že sa bude dať nahmatat!“ (2Moj 10,21)

Prečítaj si text 2Moj 9,13–10,29. Aký vplyv mali spomenuté rany na faraónovo rozhodnutie? Zmenil svoj názor?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Nut bola egyptská bohyňa oblohy a nebies a často bola zobrazovaná ako vládkyňa toho, čo sa deje pod nebom a na zemi. Usir (Oziris) bol bohom vegetácie a plodnosti. V Biblii sa krupobitie často spája s Božím súdom (Iz 28,2,17; Ezech 13,11–13). Počas tejto rany však boli ochránení všetci, ktorí skryli svoj majetok pod strechu (2Moj 9,20,21). Skúška mala teraz dolahnúť na všetkých. Uveria Božiemu slovu a budú podľa toho konať, alebo posolstvo od Hospodina odmietnu?

Boh oznamuje, že jediný dôvod, prečo sa rozhodol nechať faraóna nažive, spočíva v tom, „aby sa po celej zemi rozprávalo o mojom mene“ (2Moj 9,16). Egyptský panovník síce priznáva, že zhršil, no neskôr svoj názor zmenil.

Egyptský boh búrky, vojny a neporiadku sa volal Sutech. Spolu s Isis boli považovaní za poľnohospodárske božstvá. Šu (doslova „sucho“) bol okrem iného bohom vzduchu a vetra. Boh Serapis zasa zosobňoval božský majetát, plodnosť, hojnosť, liečenie, smrť a posmrtný život. Ani jeden z egyptských bohov nemohol zastaviť Božie súdy (2Moj 10,4–20), pretože modly nie sú ničím (Iz 44,9.10.12–17).

Faraónovi služobníci na neho naliehali, aby Izrael prepustil. On však znovu odmietal. Ponúkol kompromis (2Moj 10,10,11), ktorý však Mojžiš oprávnené odmietol, pretože ženy a deti sú životne dôležitou a neoddeliteľnou súčasťou uctievania a spoločenstva viery.

Napokon sa dostávame k hlavnému staroegyptskému božstvu, ktorým bol boh slnka – Re (tiež Ra). Thovt bol považovaný nielen za srdce a jazyk boha Re, ale aj za boha mesiaca. Pri deviatej rane však ani jeden z nich nebol schopný zabezpečiť Egyptu svetlo. Faraón sa opäť pokúsil vyjednávať, no márne. Egypt zasiahlo trojdňové obdobie temnoty, ale tam, kde žili Izraeliti, bolo svetlo. Rozdelenie nemohlo byť veľkolepejšie.

Napriek utrpeniu a ranám, ktoré jeho národ utrpel, faraón bol odhodlaný vzdorovať a neustúpiť. Hoci nepoznáme jeho najhlbšie pohnútky, v určitom bode sa to zrejme zvrátilo na otázku pýchy a vlastného ega. Faraón odmietal Izraelitov prepustiť. Nebral do úvahy mocné dôkazy. Nechcel vidieť záhubu, do ktorej sa rúti. Dokonca aj jeho služobníci vyhlásili: „Dokedy nás tento bude ohrozovať? Prepust' ten ľud, nech slúži Hospodinovi, svojmu Bohu! Neuvedomuješ si, že Egyptu hrozí zánik?“ (2Moj 10,7). Faraón sa odmietol podriaďiť Božej vôli a Hebrejov odísť nenechal.

Charakteristiku faraónovho počínania vystihujú slová z knihy Prísloví: „Skazu predchádza pýcha a pád predchádza namyslený duch.“ (Prís 16,18)

- **Faraónova pýcha a tvrdohlavosť viedli k ničivým následkom pre neho a jeho ľud. Sú oblasti, v ktorých ti pýcha bráni úplne sa odovzdať do Božej vôle? Ako si môžeš pestovať srdce, ktoré je ochotné Bohu dôverovať a poslúchať Ho, aj keď to spochybňuje tvoje vlastné plány alebo túžby?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte druhú časť kapitoly „Egyptské rany“ (PP 265–272; NÚD 126–130).

„Boh dovolil, aby jeho ľud na vlastnej koži znášal útlak a krutosť Egypťanov, aby ho nemohol oklamať zákerný vplyv modlárstva. Boh svojím zaobchádzaním s faraónom ukázal, ako nenávidí modloslužbu a do akej miery je odhodlaný trestať krutosť a útlak. ... Nebola potrebná nijaká nadprirodzená moc, aby sa vládcovo srdce zatvrdilo. Semeno vzdoru, ktoré zasial odmietnutím prvého divu, donieslo svoje plody. Každý prejav večnej moci, ktorý odmietol, ho ešte viac utvrdil v odpore.“ (PP 268; NÚD 128)

„Egypťania fanaticky uctievali slnko a mesiac. V tejto tajupľnej temnote boli teda pokorení nielen ľudia, ale aj ich božstvá. Nech už bola táto skúška akokoľvek strašná, sprevádzalo ju Božie zľutovanie a súcit. Boh poskytol ľuďom čas na rozmýšľanie a na pokánie skôr, než na nich zošle poslednú a najtvrdšiu ranu.“ (PP 272; NÚD 130)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Zamyslíte sa viac nad otázkou, prečo sa faraón tak veľmi zatvrdil, že odmietal urobiť to, čo sa v konečnom dôsledku ukázalo ako jediné správne – nechať Izraelitov odísť. Ako sa to stane, že niekto úplne podľahne sebaklamu? Aké varovania by sme si z toho mali vziať pre seba? Ako môžeme predísť tomu, aby sme sa zatvrdili a urobili katastrofálne rozhodnutia, aj keď máme stále pred očami správne rozhodnutia a správnu cestu? Ktoré ďalšie biblické postavy urobili rovnakú chybu?
2. V určitej chvíli, uprostred všetkej skazy, ktorú faraón priviedol na svoju krajinu a ľud, vyhlásil: „Zase som zhrešil. Hospodin je spravodlivý, ja a môj ľud sme však bezbožní.“ (2Moj 9,27) Išlo o úžasné vyznanie hriechu. Čo môžeme povedať o jeho úprimnosti alebo trvalosti?

PESACH

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 11,1–10; Mich 6,8; 2Moj 12,1–30; 1Kor 5,7; 2Moj 13,14–16; Heb 11,28

ÚVODNÝ TEXT

²⁶„Ked' sa vás budú pýtať vaši synovia, čo znamená tento obrad, ²⁷poviete im: „Je to obeta Paschy na počesť Hospodina, ktorý prešiel popri domoch Izraelitov v Egypte, keď bil Egyptánov a naše domy zachránil.“ Ľud padol na kolena a klaňal sa. (2Moj 12,26.27)

Onedlho má na Egypt dopadnúť posledná, desiatu rana. Faraón dostal poslednú výstrahu a musí urobiť konečné rozhodnutie. Ide o všetko, je to otázka života alebo smrti. V stávke nie je len život jednotlivca, ale dobro rodín a celého národa. Faraón a jeho úradníci majú v rukách osud mnohých ľudí. Postoj faraóna k živému Bohu Izraela určí nielen jeho budúcnosť, ale aj budúcnosť celého národa.

Ako sa cítiš, keď na teba dolieha vážnosť okolností? Čo robíš, keď musíš urobiť rozhodnutie, ktorého následky môžu výrazne ovplyvniť nielen tvoj život, ale aj životy ľudí okolo teba?

Boh je vždy ochotný a pripravený dať nám múdrosť, poznanie a moc robiť to, čo je správne (1Kor 1,30; Fil 2,13).

Problém teda spočíva inde. Je naše vlastné tvrdohlavé srdce pripravené a ochotné urobiť to, čo je správne? Často vieme, čo treba urobiť, ale bránime sa a nechceme to. Biblický záznam ukazuje, ako odmietnutie jedného muža podriaďiť sa Bohu, dokonca aj zoči-voči zdruvujúcim dôkazom, prinieslo tragédiu a bolesť obrovskému počtu iných ľudí. Nielen dejiny nás učia, že sa tak deje veľmi často.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii budeme sledovať prípravu na poslednú, desiatu ranu, ktorá mala postihnúť Egypt, a ustanovenie a oslavu Paschy (Veľkej noci, hodu Baránka). Nakoniec uvidíme vplyv poslednej trestajúcej rany na Egypt, ktorá, žiaľ, stále nezmenila faraónovo srdce.

- 2Moj 11,1–10: Oznámenie poslednej rany (nedeľa)
- 2Moj 12,1–20: Ustanovenie Paschy a pokyny na jej slávenie (pondelok)
- 2Moj 12,17–23: Význam krvi a nekvaseného chleba pri Pasche (utorok)
- 2Moj 12,24–28: Odovzdávanie významu Paschy budúcim generáciám (streda)
- 2Moj 12,29.30: Vykonanie desiatej rany a faraónova reakcia (štvrtok)

EŠTE JEDNA RANA

¹Hospodin povedal Mojžišovi: „Ešte jednou ranou zasiahnem faraóna a Egypt. Potom vás prepustí; ba nielen prepustí, ale priam vás vyženie. ...
⁴Potom Mojžiš povedal: „Hospodin hovorí: ‚O polnoci prejdem Egyptom.
⁵V Egypte zomrú všetci prvorození, od faraónovho prvorođeného syna, ktorý má zasadnúť na trón, až po prvorođeného syna otrokyne, ktorá je pri žarnove, ako aj všetko prvorozené z dobytky. ‘Po celom Egypte sa bude ozývať veľký nárek, akého dosiaľ nebolo a ani nebude. ‘Na nijakého Izraelitu ani len pes nezašteká – ani na človeka, ani na dobytča –, aby ste poznali, že Hospodin robí rozdiel medzi Egyptom a Izraelom. (2Moj 11,1.4–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prorok Amos vyhlasuje: „Veru neurobí Pán, Hospodin, nič bez toho, aby nezjavil svoj zámér svojim služobníkom, prorokom.“ (Am 3,7) Hospodin prostredníctvom proroka Mojžiša faraónovi zjavil, čo bude nasledovať. Faraón dostal mimoriadne vážne varovanie. Prichádzajúce udalosti mali byť spravodlivým súdom nad pýchou, vykorisťovaním, násilím a modlárstvom. To všetko bolo príčinou nešťastia, ktoré malo dolahnúť na Egypt.

Prečítaj si text 2Moj 11,1–10. Aké varovania oznámil Boh skôr, než vykonal rozsudok nad Egyptom?

Boh dal Egyptu čas – tri dni temnoty (2Moj 10,23) – aby premýšľal o nedávnych udalostiach a o ich význame. Priniesol Egyptanom zreteľné, otvorené varovanie. A dal im aj poslednú šancu urobiť správnu vec.

Ale text 2Moj 11,8 hovorí, že Mojžiš „odišiel od faraóna veľmi rozhnevaný“. Prečo by Mojžiš odchádzal v hneve? Veľmi pravdepodobne preto, že si uvedomoval dosah desiatej rany. Bol si vedomý, že pôjde o tragédiu, ktorá zasiahne množstvo nevinných ľudí – a to všetko pre tvrdosť faraónovho srdca.

V biblickej symbolike zohráva číslo desať dôležitú úlohu. Desiatka predstavuje plnosť alebo úplnosť. (Desať prikázaní môžeme napríklad vnímať ako úplné zjavenie Božieho mravného zákona.) Desať egyptských rán poukazuje na to, že Boh v plnej miere vyjadril svoju spravodlivosť a odplatu.

Boh je Sudca. Vystupuje proti pýche, nespravodlivosti, diskriminácii, povýšenosti, vykorisťovaniu, krutosti a sebecktu. Je na strane trpiacich, týraných a prenasledovaných. Boh napokon vykoná, čo je spravodlivé. Konanie spravodlivosti je jedným z prejavov Jeho lásky. (Pozri Ž 2,12; Ž 33,5; Ž 85,12; Ž 89,15; Ž 101,1; Iz 16,5 a Jer 9,24.)

Aj my by sme sa mali čo najviac usilovať o to, aby sme zrkadlili Božiu lásku a spravodlivosť. Naša prirodzenosť nás však často vedie do jednej z dvoch krajností. Z „lásky“ zatvárame oči pred krivdami, pred nepravosťami, ktoré treba napraviť. Alebo sa rozhodneme konať „spravodlivosť“, ktorá však v našom podaní pôsobí kruto, nemilosrdne a bezcitne. Ani jeden extrém nie je správny. Pri našom rozhodovaní by sme sa mali nechať viesť ideálom, ktorý zaznamenal prorok Micheáš: „Hospodin ti oznámil, človeče, čo je dobré a čo žiada od teba: len zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojim Bohom.“ (Mich 6,8)

APLIKÁCIA

- Ak nevieme urobiť vyvážené a nezaujaté rozhodnutie (otázka je, či sme takého niečoho vôbec schopní), je lepšie myliť sa na strane milosrdenstva než na strane spravodlivosti. Súhlasíte s týmto tvrdením? Prečo?

PASCHA: HOD BARÁNKA

¹²V tú noc prejdem cez Egypt a usmrťím v ňom všetko prvorodené, od človeka až po dobytok. Nad všetkými egyptskými bohmi vykonám súd. Ja som Hospodin. ¹³Vaším znamením bude krv na domoch, v ktorých bývate. Keď uvidím krv, obídeme vás, takže vás zhubná rana nezastihne, keď budem biť Egypt. ¹⁴Tento deň vám bude pamätným dňom. Budete si ho pripomínať ako slávnosť na počesť Hospodina. Budete ho sláviť z pokolenia na pokolenie ako večné ustanovenie. (2Moj 12,12–14)

Prečítaj si text 2Moj 12,1–20. Aké konkrétne pokyny dal Boh Mojžišovi a Áronovi skôr, ako mal Izrael opustiť Egypt? Ako týmto pokynom rozumieš?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Bolo by namieste očakávať, že Boh poučí Mojžiša a Árona, ako zorganizovať odchod z Egypta – ako sa postarať o stravu, čo všetko zbalíť, ako zabezpečiť logistiku a pomoc pre starých ľudí, matky s malými deťmi, zvieratá atď. Prekvapivo však počujeme niečo iné. Boh im hovorí, ako majú sláviť *Paschu*. Izraeliti sa majú teda sústrediť nie na „ako“, ale na „kto“. V strede ich pozornosti má byť uctievanie Hospodina, ktorý ich chce vykúpiť. Všetko ostatné príde neskôr, keď nastane pravý čas.

Každá rodina mala pripraviť baránka („dobyčča“), pričom sa nič nemalo vyhodiť. Každý musel zjesť svoju porciu, a ak rodina nemohla skonsumovať celé dobyčča, mala sa podeliť s inou rodinou.

Prečítaj si 2Moj 12,13.14. Čo Hospodin urobil pre svoj ľud, keď prišla posledná rana? Čoho symbolom je táto udalosť?

Vyjdenie z Egypta sa malo sláviť pravidelne každý rok. Nešlo len o pripomienku toho, čo Boh urobil pre tých, čo vyšli z Egypta. Slávenie Paschy malo byť aktualizáciou Božieho oslobodzujúceho činu pre súčasnú generáciu. Mala to byť čerstvá skúsenosť pre všetkých Židov.

Verše 12 a 13 vysvetľujú význam Paschy tak, že Boží súd zničenia „obide“ (Roh.: „preskočí“) Izraelitov. Takto si mali pripomínať *pesach* (grécky *pascha*; v slovenčine používame aj výraz „Veľká noc“, ktorý sa však prekrýva so sviatkom Kristovho zmŕtvychvstania). Zničenie „preskočilo“ izraelské domy, ktorých veraje dverí poznačili krvou baránka, znakom života a záchrany. Hebrejský výraz *pesach* znamená doslova „preskočiť“, „obísť“ či „prejsť“.

Slávenie Paschy malo každému Izraelitovi pripomenúť mocné a milostivé Božie skutky, ktoré Hospodin konal pre svoj ľud. Táto slávnosť pomáhala Židom zachovať si ich národnú identitu a spečať ich náboženské presvedčenie.

- Prečo je dôležité pripomínať si všetko dobré, čo pre nás Boh urobil v minulosti, a veriť, že má pre nás pripravené niečo nemenej dobré aj v budúcnosti?

APLIKÁCIA

PESACH

¹⁷Takto budete zachovávať ustanovenie o nekvasených chleboch, lebo práve v ten deň som vyviedol vaše zástupy z Egypta. Tento deň budete zachovávať z pokolenia na pokolenie ako večné ustanovenie. ¹⁸Nekvasené chleby budete jesť od večera štrnásteho dňa prvého mesiaca až do večera dvadsiateho prvého dňa toho istého mesiaca. ¹⁹Sedem dní sa nesmie vo vašich domoch nájsť nič kvasené. Každý, kto by jedol niečo kvasené, bude odstránený z izraelskej pospolitosti, Izraelita práve tak ako cudzinec. ²⁰Nebudete jesť nič kvasené. Vo všetkých svojich príbytkoch budete jesť len nekvasené chleby. (2Moj 12,17–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 12,17–23. Akú úlohu zohrávala krv pri tejto novo ustanovenej slávnosti „na počesť Hospodina“?

Krv obetovaného zvieraťa je kľúčovým prvkom slávnosti Paschy. Tí, ktorí mali účasť na tejto slávnosti, potreli krvou zabitého baránka zárubne svojich domov. Takto demonštrovali svoju dôveru v Boha a verili, že On ich vyslobodí z toho, čomu budú vystavení ľudia, ktorých krv nechránila.

Aké mocné vyjadrenie evanjelia!

Veľkonočný baránok musel byť bez poškrvny, pretože ukazoval na Ježiša Krista, *Baránka Božieho, ktorý sníma hriech sveta* (Ján 1,29). Krv zvieraťa zohrávala kľúčovú úlohu: symbolizovala ochranu a bola znakom života v čase smrti. „Vaším znamením bude krv na domoch, v ktorých bývate. Keď uvidím krv, obídem vás, takže vás zhubná rana nezastihne, keď budem biť Egypt.“ (2Moj 12,13)

„Evanjelium“ spojené so slávením *Paschy* poukazovalo nielen na vyslobodenie z otroctva a odchod do zaslúbenej zeme, ale aj na obeť Ježiša Krista za naše hriechy a Jeho zásluhy vzťahujúce sa na všetkých, ktorí sú „prikrytí“ Jeho krvou.

O stáročia neskôr, keď apoštol Pavol v súvislosti s touto slávnosťou napísal: „Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom, keďže ste nekvaseným chlebom; veď Kristus, náš veľkonočný Baránok, bol obetovaný.“ (1Kor 5,7)

Kvas sa používal na prípravu cesta rôzneho druhu. Keď sa kvas spomína v Biblii prvýkrát, je to v súvislosti s prípravou nekvaseného chleba v predvečer odchodu Izraelitov z Egypta. Kvas museli odstrániť zo svojich domovov (2Moj 12,8, 15–20; 2Moj 13,3–7). V tomto konkrétnom kontexte bol kvas symbolom hriechu (1Kor 5,6–8). Práve preto sa nesmel používať počas celého týždňa, v ktorom sa slávila Pascha.

Nekvasený chlieb je symbolom bezhriešneho Mesiáša, ktorý premohol všetky pokušenia a dal svoj život za nás (Ján 1,29; 1Kor 5,7; Heb 4,15). „Zväzok yzopu“, ktorý bol ponorený do krvi, symbolizoval Božiu očisťujúcu milosť (Ž 51,9). Prostredníctvom Paschy sa teda zjavuje a predstavuje Ježišovo vykupiteľské dielo.

APLIKÁCIA ■ Čo nás o skutočnej ohavnosti hriechu učí skutočnosť, že na jeho nápravu a odstránenie musela byť preliata Kristova krv?

ODOVZDÁVANIE POCHODNE

²⁴„Toto zachovávajúte ako večné ustanovenie pre vás a pre vaše deti. ²⁵Keď prídete do krajiny, ktorú vám podľa svojho sľubu dá Hospodin, zachovávajúte tento obrad. ²⁶Keď sa vás budú pýtať vaši synovia, čo znamená tento obrad, ²⁷poviete im: „Je to obeta Paschy na počesť Hospodina, ktorý prešiel popri domoch Izraelitov v Egypte, keď bil Egypťanov a naše domy zachránil.“ Ľud padol na kolená a klaňal sa. ²⁸Izraeliti šli a robili tak, ako Hospodin prikázal Mojžišovi a Áronovi. Tak urobili.“ (2Moj 12,24–28)

Žalmista hovorí, ako môžu naše deti poznávať Boha a Jeho láskyplnú starostlivosť: „Pokolenie pokoleniu chváli tvoje činy, hlása tvoje hrdinské skutky.“ (Ž 145,4) Jedna rodina by mala hovoriť inej rodine o Bohu, o Jeho úžasných skutkoch a o Jeho učení, a to všetko s cieľom odovzdať biblické poznanie ďalšej generácii.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ktoré skutočnosti z úvodného textu (2Moj 12,24–28) sú dôležité aj pre nás dnes?

Rodičia mali byť v Izraeli prvými učiteľmi svojich detí. Svojim potomkom mali vyrozprávať príbeh vyjdenia z Egypta. Toto rozprávanie malo byť podané nie len ako minulé historická udalosť, ale ako ich vlastná skúsenosť. Slávením slávnosti Paschy sa mali stotožniť so svojimi predkami, mali znova prežiť a aktualizovať si tak význam dávnych udalostí. Otec mal povedať: „Bol som v Egypte, videl som porážku egyptských bohov a rany nad Egyptom a bol som oslobodený.“ V Tóre je dvakrát zdôraznené, ako by mali rodičia odpovedať na otázky svojich detí týkajúce sa Paschy (pozri 5Moj 6,6–8 a 2Moj 13,14–16).

Za zmienku stojí skutočnosť, že keď Izraeliti dostali pokyn oslavovať ich vyslobodenie z Egypta, v tom čase sa ešte stále nachádzali v Egypte. Celá slávnosť bola vyjadrením viery. Keď Mojžiš oznámil ľuďom, čo majú v súvislosti s Paschou robiť a aký je jej význam, „ľud padol na kolená a klaňal sa“ (2Moj 12,27). Ľudia vyjadrili úctu svojmu Spasiteľovi a potom začali konať podľa Mojžišových pokynov týkajúcich sa Paschy.

V 5. Mojžišovej sa Izraelitom pripomína, že príbeh vyjdenia z Egypta majú rozprávať tak, aby si ho mohli osvojiť ako svoju vlastnú cestu. Všimnime si kolektívny tón tohto rozprávania, ako aj dôraz na súčasnú skúsenosť: „Ty však pred Hospodinom, svojím Bohom, povieš: Môj otec bol blúdiaci Aramejčan. S malým počtom ľudí zostúpil do Egypta a tam žil ako cudzinec. Tam sa stal veľkým, mocným a početným národom. Egypťania však s nami zle zaobchádzali, trýznili nás a kruto zotročovali. Volali sme k Hospodinovi, Bohu našich otcov, Hospodin nás vypočul, pozrel na naše poníženie, námahu a útlak. Hospodin nás vyviedol z Egypta mocnou rukou a vystretým ramenom, veľkou hrôzou, znameniami a zázrakmi. Priviedol nás na toto miesto a dal nám túto krajinu, krajinu oplývajúcu mliekom a medom.“ (5Moj 26,5–9)

Tým, že rodičia budú deťom rozprávať o udalostiach Paschy (alebo akýchkoľvek udalostiach v posvätnnej histórii), pomôže to nielen deťom, ale aj im samým nanovo pochopiť, čo Boh urobil pre nich a pre celý národ. Rozprávanie príbehu bolo na prospech nielen poslucháčom, ale aj rečníkom.

- Zamysli sa nad svojou vlastnou cestou viery: ako ťa Boh viedol, staral sa o teba alebo ako ťa vyslobodil v ťažkých časoch? Ako sa môžeš podeliť o tieto skúsenosti so svojou rodinou, s deťmi alebo mladšími veriacimi takým spôsobom, aby pre nich dnes bola Božia moc a láska skutočná?

APLIKÁCIA

BOŽÍ SÚD

²⁹Ked' nastala polnoc, Hospodin usmrtil všetkých prvorođených v Egypte, od faraónovho prvorođeného syna, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až po prvorođeného zajatca, ktorý bol v žalári, ako aj všetko prvorođené z dobytku. ³⁰V tú noc vstal faraón, všetci jeho služobníci a všetci Egyptania, lebo v Egypte nastal veľký nárek; nebol totiž dom, v ktorom by nebol mŕtvy. (2Moj 12,29.30)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo sa hovorí v úvodnom texte o udalostiach desiatej rany (2Moj 12,29.30)? Prečo sa Boh zameral práve na prvorođených? (Pozri tiež Heb 11,28.)

Posledná egyptská rana dopadla na prvorođených. Bol to Boží súd nad faraónom, nad všetkými bohmi Egypta a nad všetkými rodinami, ktoré uctievali týchto falošných bohov, ktorí boli bezcennými modlami zrkadliacimi vášne, túžby a obavy ľudí.

Ako ukázali predchádzajúce pohromy, tieto modly neboli schopné ľudí zachrániť. Ich bezcennosť bola ešte zreteľnejšia teraz, počas desiatej rany, ktorá mala pre Egyptanov úplne najhoršie následky.

„Pýcha každej domácnosti bola zničená. V krajine bolo počuť plač a nárek smútiacich. Kráľ a dvorania stáli bledí, rozochvení a prestrašení nad tým, čo sa udialo. Faraónova pýcha, ktorá sa opovážila postaviť proti nebu, ležala pokorená v prachu.“ (PP 280; NÚD 133)

Faraón predstavoval najvyššiu moc a najväčšieho boha Egypta. Jeho prvorođený syn bol považovaný za syna boha. Isis bola bohyňa chrániaca deti; Heket bola bohyňa, ktorá navštevovala ženy pri pôrode a Min bol bohom plodnosti (takýchto bohov bolo veľmi veľa). Všetci títo bohovia boli bezmocní v porovnaní so živým Hospodinom. Mojžiš hovorí: „Kto spomedzi bohov je taký ako ty, Hospodin? Kto sa ti vyrovná velebou svätosti? Divotvorca hrozný, hoden všetkej chvály?“ (2Moj 15,11) Jitro neskôr svedčil: „Teraz som poznal, že Hospodin je väčší než všetci bohovia. Stalo sa to, lebo sa povyšovali nad vás.“ (2Moj 18,11) Podľa 2. Mojžišovej 1 Egyptania zabíjali novonarodených synov Izraela na príkaz faraóna, aby oslabili Izraelitov, podmanili si ich a ponížili. Teraz Boží trest postihuje prvorođených synov Egypta. Znie to neprijemne, ale čo ľudia sejú, to aj zožnú.

Každé naše rozhodnutie a konanie prináša určité následky. Je bolestivou pravdou, že následkami svojich nesprávnych činov netrpíme len my sami. Trpia nimi aj iní ľudia, často naši najbližší, ktorí sa ničoho nedopustili. Taká je však povaha hriechu.

APLIKÁCIA ■ V čom si trpel za hriechy iných? Akým spôsobom iní trpeli za tvoje hriechy? Čo je v tejto súvislosti našou jedinou nádejou?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Prvá Veľká noc“ (PP 273–280; NÚD 131–133)

„Veľká noc mala byť pamiatkou i predobrazom. Mala pripomínať nielen vyslobodenie z Egypta, ale aj poukazovať na ešte väčšie vyslobodenie prostredníctvom Krista, ktorý vykúpi svoj ľud z otroctva hriechu. Obetný baránok predstavoval „Božieho Baránka“ (Ján 1,29), ktorý je našou jedinou nádejou spásy. Apoštol hovorí: *Náš veľkonočný Baránok, Kristus, bol obetovaný.* (1Kor 5,7) Veľkonočného baránka nestačilo však len zabiť. Jeho krvou sa mali natrieť veraje dvier. Podobne potrebuje človek prijať pre seba zásluhy Kristovej krvi. Musíme veriť tomu, že Kristus zomrel nielen za svet, ale aj osobne za každého z nás.“ (PP 277; NÚD 132)

Dodnes slávia židovské rodiny po celom svete sviatok pesach. Spoločne sa stretávajú pri tom, čo nazývajú *pesachový seder* („seder“ znamená „poriadok/ usporiadanie“). Ide o ritualizovanú spoločnú večeru, počas ktorej hlava rodiny predčíta deťom príbeh exodu, a potom si užívajú špeciálne pripravené jedlo. Je úžasné, že sa táto tradícia zachovala doslova od čias vyjdenia z Egypta! Iba sobota ako odpočinok siedmeho dňa, ktorú Židia tiež zachovávajú, siaha ešte ďalej do dávnehoveku.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako môžeme pochopiť „spravodlivosť“ Hospodina, keď zabil prvorodných, z ktorých mnohí boli určite „nevinní“? Ako to môžeme zosúladiť s mocnou realitou Božej lásky? Uvažujte v tejto súvislosti aj o potope. Ako rozumieme tomuto Hospodinovmu konaniu?
2. Čo znamená symbolický výrok, že nás prikrýva Ježišova krv a že Jeho krv nás očisťuje od všetkých nepravostí?
3. Prečítajte si tieto slová: „Kristovi nasledovníci potrebujú prijímať Božie slovo a nechať sa ním celkom preniknúť, aby sa stalo hnacou silou ich života a činov. Kristova moc ich len tak môže zmeniť na jeho obraz, aby z nich mohli vyžarovať božské vlastnosti.“ (PP 278; NÚD 132) Ako môžeme Kristovi umožniť, aby v nás vykonal opísané dielo?

Týždeň od 3. do 9. augusta

PRECHOD CEZ ČERVENÉ MORE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 12,31–36; Jak 2,17–20; 2Moj 13,1–14,31; Heb 11,22; 2Moj 15,1–21; Zj 15,2–4

ÚVODNÝ TEXT

¹³Mojžiš povedal ľuďu: „Nebojte sa! Vydržte a uvidíte, že dnes vás Hospodin zachráni. Egypťanov, ktorých dnes vidíte, už nikdy neuvidíte. ¹⁴Hospodin bude bojovať za vás, vy sa len upokojte.“ (2Moj 14,13.14)

Vyjdenie z Egypta je najvýznamnejšou a najvelkolepejšou skúsenosťou Božieho ľudu v Starej zmluve. Táto udalosť je vzorovým príkladom toho, ako Boh porazil nepriateľov Hebrejov a priviedol Izraelitov víťazne do zaslúbenej zeme. Je to tiež symbol spasenia a vykúpenia v Kristovi.

Z ľudského hľadiska sa Izraeliti nachádzali v zúfalej, ba priam bezvýchodiskovej situácii, z ktorej si sami pomôcť nevedeli. Boží čin bol jedinou cestou vyslobodenia z daných okolností. Rovnako je to aj s nami a otroctvom hriechu, v ktorom sa nachádzame: Nachádzame sa v bezvýchodiskovej situácii, z ktorej si vlastnými silami nemáme ako pomôcť. Potrebujeme niečo ešte mocnejšie a veľkolepejšie, ako bolo vyjdenie z Egypta. A skutočne to máme: Kristov kríž a to, čo na ňom Kristus pre nás všetkých vykonal.

Udalosti odchodu Izraelitov z krajiny Gošen (2. Mojžišova 12) až po radostnú Mojžišovu pieseň (2. Mojžišova 15) sú úchvatné a ohromujúce. Naplno sa v nich prejavujú Božie znamenia, zázraky a mocné vykupiteľské skutky.

Ale ani tie najväčšie zázraky a najobdivuhodnejšie skutky spojené s vyjdením z Egypta sa nemôžu vyrovnáť tomu, čo pre nás urobil Kristus na kríži. Udalosti exodu sú toho všetkého len predobrazom.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii budeme sledovať bezprostredné udalosti po desiatej rane, keď faraón prepustí Izraelitov a oni pod Božím vedením opustia Egypt. Pozrieme sa tiež na ich cestu za slobodou, zázračný prechod cez Červené more a zničenie egyptskej armády. Práve tieto udalosti budú veľkým naplnením Božieho zaslúbenia a budú slúžiť na posilnenie dôvery Izraelitov v ich Boha.

- 2Moj 12,31–36: Vyjdenie z Egypta a faraónova prosba o požehnanie (nedeľa)
- 2Moj 13,1–16: Zasvätenie prvorodeného ako pamiatka na vyjdenie z Egypta (pondelok)
- 2Moj 13,17–22: Božie vedenie Izraelitov prostredníctvom oblakového a ohnivého stĺpa (utorok)
- 2Moj 14,13–31: Prechod cez Červené more a zničenie egyptskej armády (streda)
- 2Moj 15,1–21: Pieseň Mojžiša a Miriam na oslavu Božieho víťazstva (štvrtok)

CHOĎTE A UCTIEVAJTE HOSPODINA

³¹Faraón ešte v noci zavolať Mojžiša a Árona a povedal im: „Vstaňte! Odídte spomedzi môjho ľudu, vy aj Izraeliti! Chodte slúžiť Hospodinovi podľa svojej žiadosti! ³²Vezmite si svoje ovce a dobytok, ako ste žiadali, a chodte! Vyproste požehnanie aj pre mňa!“ ³³Aj Egypťania naliehali na ľud, aby čím skôr odišiel z krajiny, lebo hovorili: „Všetci pomrieme.“ ³⁴Ľud si vzal ešte nevykvasené cesto, korytá zabalil do plášťov a niesol ich na pleciach. ³⁵Na Mojžišov pokyn si Izraeliti vyžiadali od Egypťanov strieborné i zlaté predmety a plášte. ³⁶Hospodin vzbudil v Egypťanoch priazeň voči ľudu, takže mu splnili žiadosť. Tak olúpili Egypťanov. (2Moj 12,31–36)

V predvečer Paschy dopadol Boží súd na tých, ktorí neboli chránení krvou (2Moj 12,1–12). Uniknúť nemohol nikto, bez ohľadu na svoje postavenie, vzdelanie či bohatstvo. Trest postihol všetky rodiny – od faraóna po otrokov a dokonca aj prvorodených zvierat. Pýcha Egypta sa ocitla v prachu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Akú zvláštnu žiadosť faraón predkladá v úvodnom texte (2Moj 12,31–36)? Aký zmysel má?

Je zaujímavé, že faraón, keď povedal Hebrejom, aby sa išli pokloniť, pridal túto prosbu: „Vyproste požehnanie aj pre mňa!“ (2Moj 12,32)

Vyproste požehnanie aj pre mňa?

Prečo by mal egypťský kráľ, „boh“ na zemi uprostred svojho ľudu, predložiť Mojžišovi takú podivuhodnú žiadosť? Znie to, akoby si konečne uvedomil, akú veľkú moc má hebrejský Boh, a chcel z nej mať úžitok. Ako by ho však mohol Boh požehnať, keď je faraón ovládaný vzbúrou, tvrdohlavosťou, hriechom a pýchou? Iste, faraón napokon privolil, aby Hebreji odišli, ale z jeho strany nešlo o podriadenie sa Hospodinovej vôli. Faraónov súhlas bol znakom porážky. Nečinil pokánie – ako ukázu jeho neskoršie činy. Išlo mu len o zastavenie skazy, ktorá ničila jeho kráľovstvo.

Faraón bol ponížený. V súvislosti s najhoršou ranou zo všetkých dáva Izraelu povolenie opustiť Egypt. To, čo tak dlho odmietal aj napriek predchádzajúcemu utrpeniu, teraz povoľuje.

Pochopiteľne, aj Egypťania túžia, aby Hebreji už konečne odišli – a to čo najskôr. Báli sa totiž a hovorili: „Všetci pomrieme.“ (2Moj 12,33)

Boh medzitým urobil opatrenie, aby Izraeliti neodišli z Egypta naprázdno. Odišli s tým, čo potrebovali na svoje putovanie, ktoré sa napokon ukázalo byť oveľa dlhšie, než ktokoľvek predpokladal. Egypťania dali Židom svoje vzácnosti len preto, aby sa ich čo najrýchlejšie zbavili. Túto „priazeň“ či toto „olúpenie“ (2Moj 12,36) môžeme vnímať ako aspoň čiastočnú mzdu, ktorú Hebrejom za stáročia otrockej práce odopierali. Egypťania zrejme nepovažovali tento výdavok za zbavenie sa Hebrejov za vysokú cenu.

■ **Stalo sa ti, že si „lutoval“ svoje činy len pre ich následky, nie preto, že tieto skutky boli samy osebe nesprávne? Prečo v takomto prípade nejde o pravé pokánie? Ako sa môžeme naučiť ľutovať aj hriechy, ktoré – aspoň nateraz a zdanlivo – zostávajú bez následkov?**

APLIKÁCIA

ZASVÄTENIE PRVORODENÝCH

¹Hospodin povedal Mojžišovi: ²„Zasväť mi všetko prvorodené, čo u Izraelitov otvára materské lono, či z ľudí, alebo z dobytká. Je to moje!“ ... ¹⁴Keď sa tá v budúcnosti tvoj syn spýta, čo to znamená, odpovieš mu: „Hospodin nás vyviedol mocnou rukou z Egypta, z domu otroctva.“ ¹⁵Keď nás faraón tvrdohlavo odmietal prepustiť, Hospodin usmrtil všetko prvorodené v Egypte: od prvorodeného z ľudí až po prvorodené z dobytká. Preto teraz obetujem Hospodinovi všetko mužského rodu, čo otvára materské lono, všetkých prvorodených synov vykupujem.“ ¹⁶To bude ako znamenie na tvojej ruke a ako pamätný znak medzi očami, lebo Hospodin nás mocnou rukou vyviedol z Egypta.“ (2Moj 13,1.2.14–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Blížil sa príchod zaslúbeného času vykúpenia, vyslobodenia. Ľudia sa museli pripraviť. Potrebovali nielen veriť, ale podľa svojej viery aj konať. Boh im povedal, čo majú spraviť. Teraz to potrebovali vierou urobiť. Hoci v úplne inom kontexte, apoštol Jakub opísal túto zásadu aj o mnoho storočí neskôr: „Ale či chceš zvedieť, ó, prázdny človeče, že viera bez skutkov je mŕtva?“ (Jak 2,17–20; Roh.)

Prečítaj si text 2Moj 13,1–16. Počas poslednej rany Hospodin ušetril prvorodených Izraelitov. V čom spočíva význam príkazu o zasvätení prvorodených?

Boh milosrdne ochránil izraelské rodiny, pretože vierou označili veraje svojich dvier. Od Hospodina prišiel prostredníctvom Mojžiša aj ďalší príkaz: „Zasväť mi všetko prvorodené.“ (2Moj 13,2) Táto legislatíva platila pre ľudí aj pre zvieratá. Tento príkaz je vyjadrením princípu, že všetko patrí Hospodinovi. On je totiž Stvoriteľom a Vlastníkom všetkého: „Hospodinovi patrí zem i to, čo ju naplňa, svet i tí, čo ho obývajú.“ (Ž 24,1) „Moje je striebro, moje je zlato; znie výrok Hospodina zástupov.“ (Ag 2,8) Prvorodení synovia Izraelitov boli prvým ovocím Božích požehnaní, ktoré im udelil. Boli tiež znamením ich úplného zasvätenia sa Hospodinovi. Išlo o vyjadrenie viery, že všetko, čo vlastní, pochádza len od Boha.

V tomto obraze vidíme aj myšlienku vykúpenia, spasenia. Prvorodení synovia boli ušetrení od smrti, pretože ich chránila krv na vstupe do príbytkov. Boli vykúpení zo smrti, podobne ako všetci, ktorých chráni Kristova krv. Tak to píše apoštol Pavol o Ježišovi, „v ktorom máme vykúpenie a odpustenie hriechov“ (Kol 1,14).

Hospodin prostredníctvom Mojžiša nariadil, ako sa má takéto zasvätenie uskutočniť. Malo ísť o oslavu vyslobodenia z egyptského otroctva. Izraeliti mali obetovať zvieratá, ale ich synovia mali byť vykúpení (2Moj 13,12.13.15).

APLIKÁCIA ■ Text 2Moj 13,16 hovorí o tom, že udalosti spojené so zasvätením prvorodených majú byť pre ľud znamením na ruke a pamätným znakom medzi očami. V čom je tento symbol vyjadrením duchovnej pravdy, že podľa svojej viery máme aj konať?

PRECHOD CEZ ČERVENÉ MORE

¹⁷Keď faraón prepustil ľud, Boh ho nevedol cestou, ktorá vedie územím Filištíncov, hoci bola kratšia. Boh totiž povedal: „Keby ľud videl vojnu, mohol by svoj odchod olútovať a vrátiť sa do Egypta.“ ¹⁸Preto ho Boh viedol okľukou cez púšť popri Trstinovom mori. Izraeliti odišli z Egypta v usporiadaných zástupoch. ... ²⁰Keď odišli zo Sukkótu, utáborili sa v Etáme, na okraji púšte. ²¹Hospodin ich však predchádzal a ukazoval im cestu vo dne oblačným stĺpom a v noci stĺpom ohnivým, aby im svietil, takže mohli putovať dňom i nocou. ²²Oblačný stĺp sa nevzdialil od ľudu vo dne ani ohnivý stĺp v noci. (2Moj 13,17.18.20–22)

Prečítaj si text 2Moj 13,17–14,12. Ako Boh viedol Izraelitov, keď opustili Egypt? Aké udalosti nasledovali?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Podľa Božích pokynov Mojžišovi Izraeliti opustili Egypt ako dobre organizovaná armáda. V hebrejčine sú v tomto kontexte použité slová *caba* – „zástupy“ („vojská“ Roh.; 2Moj 6,26; 2Moj 12,17.41), „oddieľ“ (2Moj 7,4) a *machaneh* – „tábor“ (2Moj 14,19.20). Izraeliti boli rozdelení do oddielov a pochodovali ako armáda. Neskôr Bileám videl z moábskych vrchov, že „Izrael táborí podľa svojich kmeňov“ (4Moj 24,2).

Medzitým „Mojžiš vzal so sebou Jozefove kosti“ (2Moj 13,19). V celom príbehu ide o veľmi dôležitý detail, pretože odhaľuje naplnenie Jozefovej viery v Božie zaslúbenia. Jozef nikdy nestratil zo zreteľa *zasľúbenú zem*, aj keď žil v nádhere a výsadách Egypta. Žiadal, aby jeho kosti odviezli do krajiny Kanaán (1Moj 50,24.25). Veril, že Hospodin určite navštívi Izrael v Egypte a privedie ich do zeme, ako prisahal (Heb 11,22). Po príchode Izraela do Kanaánu Jozefove kosti „pochovali v Sícheme“ (Joz 24,32).

Oblačný stĺp a ohnivý stĺp boli viditeľnými znakmi Božej prítomnosti uprostred Jeho ľudu. Hospodin v tomto oblaku prebýval a hovoril z neho (2Moj 14,24; 4Moj 12,5.6).

Medzitým faraón odhalil skutočné motívy svojho srdca. Neobrátil sa a nikdy nerobil skutočné pokánie. Jeho prosba o požehnanie bola len divadielkom, podvodom, ktorému možno na chvíľu aj sám uveril. Teraz však zhromaždil svoju armádu, ktorá sa vydala prenasledovať unikajúcich otrokov. Tento vládca bol úplne zaslepený hriechom.

Keď ľudia videli prichádzať faraónovu armádu, zmocnila sa ich beznádej: „Nebolo v Egypte dosť hrobov? Doviedol si nás sem, aby sme pomreli na púšti! Čo si nám to urobil? Prečo si nás vyviedol z Egypta?“ (2Moj 14,11)

Napriek tomu, že boli v Egypte svedkami Hospodinovej moci a Jeho zázrakov, medzi ktoré patrilo aj uchránenie ich prvorodených, neustále prejavovali ohromujúci nedostatok viery.

- **Kedy si bol naposledy vystavený ťažkej situácii? Aká bola tvoja prvá reakcia: viera v Boha alebo nedostatok viery? Čo sa môžeš naučiť zo skúsenosti Izraelitov? Ako by ti to mohlo pomôcť pri nasledujúcej skúške?**

APLIKÁCIA

VIEROU VPRED

²⁶Hospodin povedal Mojžišovi: „Vystri ruku nad more, aby sa vody vrátili na Egyptanov, na ich bojové vozy a jazdcov!“ ... ²⁹Izraeliti však prešli stredom mora po suchu; vody boli ako múr po ich pravej a ľavej strane. ³⁰V ten deň Hospodin vyslobodil Izraelitov z rúk Egyptanov. Izraeliti videli mŕtvych Egyptanov na morskom brehu. ³¹Keď Izraeliti videli mocnú ruku, ktorú Hospodin vystrel proti Egyptanom, ľud sa bál Hospodina, uverili Hospodinovi a jeho služobníkovi Mojžišovi. (2Moj 14,26.29–31)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si 2Moj 14,13–31. Čo urobil Boh pre deti Izraela napriek nedostatku ich viery?

Mojžiš z celého srdca dôveroval Bohu a Jeho slovu, preto neochvejne povzbudzoval celý ľud. Predstavil štyri kľúčové body o tom, ako konať v zložitých situáciách:

(1) „Nebojte sa!“ (2Moj 14,13) Prvou výzvou je dôverovať Hospodinovi, pretože len tak sa dá prekonať strach. Izaiáš nám túto pravdu pripomína, keď hovorí, že veriaci sú v Božích rukách a On bude konať za nich, keď Ho prijímú ako svojho Boha a Pána: „Neboj sa, veď som s tebou, neobzeraj sa, veď ja som tvoj Boh. ... Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý ťa drží za pravicu a hovorí ti: *Neboj sa, ja ti pomáham.*“ (Iz 41,10.13)

(2) „Vydržte.“ (2Moj 14,13; „Stojte pevne.“ /SEvP/). „Stáť pevne“ neznamená len prestať reptáť a očakávať veľké veci, ale dôverovať Bohu a trpezlivo čakať na Jeho mocný zásah, pretože On bude konať.

(3) „Uvidíte záchranu Hospodinovu.“ (2Moj 14,13; SEvP) Aby naša viera rástla, je dôležité uznať Božie vedenie a pomoc a s vďačnosťou prijať zaslúbenú pomoc. „Uvidieť“ znamená otvoriť oči (pretože nevieraj je slepá). Len Boh môže poskytnúť víťazstvo, bezpečnosť a spásu. Boh vždy koná v náš prospech, stará sa a poskytuje to, čo potrebujeme v pravý čas.

(4) „Hospodin bude bojovať za vás.“ (2Moj 14,14) Tieto slová ukazujú, že Boh bude osobne bojovať za svoj ľud. Golgota je konečným dôkazom tejto reality, pretože na kríži Kristus porazil satana, aby nám dal večný život (Ján 5,24; Heb 2,14; Zj 12,10.11). Neskôr dokonca aj Egyptania spoznali, že Hospodin bojuje za Izraelitov (2Moj 14,25).

Boží príkaz Mojžišovi bol jasný: „Rozkáž Izraelitom, aby sa pohli!“ (2Moj 14,25) Pokračujte. Boh rozvinul svoj akčný plán postupne: (1) Boží anjel a oblačný stĺp sa presunuli z prednej časti izraelského tábora a postavili sa za nich, chránili ich pred egyptskou armádou; (2) vierou musel Mojžiš vystrieť ruku nad more; (3) Hospodin rozdelil vodu a vysušil ju silným vetrom a (4) výsledkom bolo, že Izraeliti bezpečne prešli cez more po suchej zemi na druhý breh. Egyptania ich slepo prenasledovali, pretože nevideli, že Boh robí pre svoj ľud mimoriadny zázrak. Uvedomili si to, až keď bolo neskoro, ako odhalilo ich vyznanie v 2Moj 14,25.

APLIKÁCIA

■ Zamysli sa nad časom, keď si čelil ťažkej situácii, ktorú sa zdalo nemožné prekonať. Čo viedlo tvoje činy: strach alebo viera? Ako by dnes vyzeralo, keby si „stál pevne“ a dôveroval Bohu? Ako sa môžeš „pohnúť“ vpred vo viere, keď vieš, že za teba bojuje Boh?

PIESEŇ MOJŽIŠA A MIRJAM

¹Vtedy zaspieval Mojžiš a Izraeliti Hospodinovi túto pieseň: „Hospodinovi chcem spievať, lebo sa veľmi preslávil; koňa i jeho jazdca zmielol do mora. ²Moja sila a pieseň je Hospodin, on sa mi stal spásou. On je môj Boh, velebím ho; Boh môjho otca, chcem ho vyvyšovať. ... ¹⁸Hospodin kraluje naveky a navždy.“ ... ²⁰Prorokynia Mirjam, Áronova sestra, vzala do ruky bubienok a za ňou šli všetky ženy, tancovali a bubnovali. ²¹Mirjam im pedspevovala: „Spievajte Hospodinovi, lebo sa veľmi preslávil! Koňa i jeho jazdca zmielol do mora.“ (2Moj 1.2.18,20.21)

Celá egyptská armáda bola porazená. Neprežil nikto, vrátane faraóna (pozri Ž 136,15). Bola to ohromujúca porážka Egyptanov a úplné víťazstvo pre Boží ľud. Niet divu, že počas celej svojej histórie si Židia až dodnes rozprávajú tento príbeh.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 2Moj 15,1–21. Čo je obsahom Mojžišovej piesne?

Táto pieseň chváli Hospodina, pretože je mocný Bojovník (2Moj 15,3), ktorý porazil tých, čo sa postavili proti Jeho ľudu. Mojžiš osobne rozvádza túto tému zdôraznením, že Hospodin, jeho Boh, je aj jeho silou, piesňou a spásou. Nikto nie je ako On: „Kto spomedzi bohov je taký ako ty, Hospodin? Kto sa ti vyrovná velebou svätosti? Divotvorca hrozný, hoden všetkej chvály?“ (2Moj 15,11)

Celá Mojžišova pieseň vypovedá o Bohu – o tom, kto je a čo robí. Hospodin je vyvýšený, chválený a obdivovaný za svoje obdivuhodné dielo pre svoj ľud. Vďačnosť a uctievanie sú prirodzeným výsledkom Božej dobroty voči nám. Ocenenie Jeho lásky je predpokladom aktívneho duchovného života. Mimo-riadny dôraz sa kladie na neochvejnú Božiu lásku, ktorá bude viesť vykúpených až do ich svätého príbytku. Mojžiš predpovedá, že Boh zriadi svätyňu na vrchu svojho dedičstva (2Moj 15,17). To všetko poukazuje na Sion a na chrám v Jeruzaleme.

V knihe Zjavenie (15,2–4) vykúpení spievajú pieseň Mojžiša a pieseň Baránka. Teraz si vôbec nedokážeme predstaviť, ako bude znieť v nebi táto chvála Bohu za Jeho veľké a úžasné činy, chvála Bohu za Jeho spravodlivé a pravdivé súdy a chvála Bohu za Jeho spravodlivé skutky a Jeho svätosť.

Všimnime si záver tejto piesne: „Všetky národy prídu a budú sa pred tebou klaňať, lebo sa zjavili tvoje spravodlivé súdy.“ (Zj 15,4) To znamená, že keď sa prejavia všetky Božie súdy – najmä Jeho súdy nad zlom a útlakom, ktoré boli po tisícročia nepotrebané –, vykúpení z národov Ho budú chváliť za Jeho súdy.

- Immanuel Kant povedal, že ak je Boh spravodlivý, potom musí existovať nejaký druh posmrtného života. Čo je podstatou tohto tvrdenia? Ako sa môžeme naučiť dôverovať, že jedného dňa príde spravodlivosť, ktorá tu tak dlho chýba? Ako môžeš čerpať útechu z tejto nádeje?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Odchod z Egypta“ (PP 281–290; NÚD 134–137).

Boh konal pre Izraelitov veľké skutky napriek ich malej viere. Chcel ich naučiť, ako majú uvažovať a konať ako Jeho vyvolený ľud. Boh ich trpezlivo viedol a smeroval na miesto, kde budú čeliť menším problémom. „Izraelci nevedeli o Bohu mnoho a ich viera bola ešte slabá. Preto by sa vyľakali a zmalomyselneli by. Nemali zbrane a nevedeli bojovať. Dlhodobé otroctvo zlomilo ich odvahu. Okrem toho sa museli starať o ženy, deti a stáda. Tým, že ich Hospodin viedol k Červenému moru, prejavil sa ako milosrdný a prozreteľný Boh.“ (PP 282; NÚD 134)

„Istota tohto Božieho vykupiteľského činu v dejinách nás uisťuje, že sa v budúcnosti nemáme čoho báť. Posledná sloha sa zameriava na budúcich nepriateľov, ktorým budú čeliť pri dobytí Kanaánu. Pre moc Božieho „ramena stuhnú na kameň“ (2Moj 15,16). Keď čelíme beznádeji, keď sa cítime zahnaní do kúta a nevieme, ktorým smerom sa vydať, istotu môžeme nájsť v „Piesni Mojžišovej“, pretože pripomína veľkú udalosť v dejinách Božieho ľudu.“ (Andrews Bible Commentary, *Exodus*. Berrien Springs, MI, Andrews University Press, 2020, s. 214)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo sa tak často ocitáme v pozícii Hebrejov po ich neuveriteľnom vyslobodení z Egypta, ale pred výzvou Červeného mora? Prečo aj napriek tolkým dôkazom o Božej добрote voči nám a o Jeho moci je pre nás stále také ľahké prejať nedostatok viery?
2. Prečo faraón prenasledoval Izrael aj po tom všetkom, čo sa stalo, vrátane straty prvorodených synov? Čo sa z toho môžeme naučiť o nebezpečenstve, ktoré spočíva v zatvrdení vlastného srdca?
3. Hoci všetci občas čelíme ťažkým skúškam, mnohí z nás mali (a stále majú) aj dobré obdobia, keď sa nám ani našim blízkym nič zlé nestalo. Prečo by sme mali tieto časy vnímať ako dôkaz Božej milosti a ochrany? Treba si uvedomiť, že sa nachádzame na území „nepriateľa“. Mali by sme vždy pamätať na to, aby sme chválili Boha aj v dobrých časoch, pretože nikdy nevieme, pred akými pohromami nás Boh ušetril.

CHLIEB A VODA ŽIVOTA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 15,22–16,36; 1Moj 3,1–6; 2Moj 17,1–7; 1Kor 10,4; 2Moj 18,1–27; 1Kor 10,11

ÚVODNÝ TEXT

²⁸Vtedy Hospodin povedal Mojžišovi: „Dokedy mi budete odporovať a nebudete zachovávať moje príkazy a zákony? ²⁹Pozrite, Hospodin vám dal sobotu. Preto vám v šiesty deň dáva chlieb na dva dni. Každý nech zostane tam, kde je. V siedmy deň nech nikto nevychádza zo svojho miesta!“ ³⁰Ľud teda v siedmy deň odpočíval. (2Moj 16,28–30)

Po odchode z Egypta sa Izrael nachádzal na neznámej ceste do zaslúbenej zeme. Ľudí čakala náročná a dlhá cesta, počas ktorej sa potrebovali naučiť mnoho nových lekcíí. Hospodin bude svoj ľud viesť a starať sa o neho. Zároveň chcel Izraelitom pomôcť rásť v poslušnosti a v poznaní Jeho samotného. To sa bude dať len tak, že sa naučia disciplíne, sebaovládaniu, obetavosti a nesebecnosti.

Mojžiš bol viditeľným vodcom. Ak ľudia chceli zvíťaziť, museli nasledovať Mojžiša a jeho vedenie. Kľúčové bolo, aby zostávali spolu, spolupracovali ako spoločenstvo a navzájom si pomáhali. Stálo pred nimi veľa prekážok a výziev. Veľa z ich duchovného rastu bude závisieť od toho, ako sa s týmito výzvami vysporiadajú a ako zareagujú na Mojžiša, najmä keď začne problémov pribúdať.

Známe čínske príslovie hovorí, že *cesta dlhá tisíce míľ sa začína jediným krokom*. Úplne ho môžeme vziať na situáciu Izraelitov. Pri každom ďalšom kroku potrebovali dôverovať Hospodinovým pokynom. Pri našom ďalšom štúdiu uvidíme, aké tragicky ťažké bolo pre nich naučiť sa tejto dôvere.

Ale ruku na srdce, pre koho z nás to bolo ľahké?

OSNOVA LEKCIE

Siedma lekcia upriami našu pozornosť na prvé výzvy a problémy, ktorým Izrael čelil po odchode z Egypta. V situácii nedostatku pitnej vody a jedla mohli znovu zažiť Hospodinovu moc a učiť sa Mu dôverovať a žiť v Jeho závislosti.

- 2Moj 15,22–27: Trpká voda v Mare a jej premena (nedeľa)
- 2Moj 16,1–36: Reptanie o nedostatku jedla a dare manny a prepelíc (pondelok)
- 2Moj 17,1–7: Nedostatok vody v Refidime a voda zo skaly (utorok)
- 2Moj 18,1–27: Jitrova návšteva a rady týkajúce sa správy ľudu (streda)
- 1Kor 10,1–11: Pavlove poučenia z putovania Izraela po púšti (štvrtok)

HORKÁ VODA

²²Potom odišiel Mojžiš s Izraelitmi od Trstinového mora. Prišli na púšť Šúr. Tri dni putovali púšťou, ale vodu nenašli. ²³Došli do Mary, no vodu z Mary nemohli piť, lebo bola horká. Preto sa volá Mara. ²⁴Ľud reptal proti Mojžišovi: „Čo budeme piť?“ ²⁵On volal k Hospodinovi a Hospodin mu ukázal drevo. Keď ho hodil do vody, voda osladla. Tam dal Hospodin ľudu ustanovenie a právne predpisy, tam ho skúšal. ²⁶Povedal: „Ak budeš naozaj poslúchať hlas Hospodina, svojho Boha, a budeš robiť to, čo je v jeho očiach správne, ak poslúchneš jeho príkazy a zachováš všetky jeho ustanovenia, nedopustím na teba nijakú chorobu, akú som dopustil na Egyptanov, lebo ja, Hospodin, som tvoj lekár.“ ²⁷Potom prišli do Elimu, kde bolo dvanásť vodných prameňov a sedemdesiat paliem. Tam pri vodách sa utáborili. (2Moj 15,22–27)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pri čítaní biblických príbehov zohrávajú rôzne postavy rôznorodé úlohy. Pri ich štúdiu musíme venovať veľkú pozornosť zápletkám, miestam, načasovaniu, ale aj jednotlivým postavám – kladným aj záporným. Najdôležitejším bodom v príbehu je však zvyčajne riešenie a poučenie. Nie je tomu inak ani v príbehu, ktoré študujeme.

Ako ukazujú jednotlivé príbehy, Boh vystupuje ako ten, kto rieši problémy a prináša pokoj. Jeho dielo však komplikuje nevieru ľudí. V dôsledku ich neustáleho reptania a neposlušnosti zažili Hebreji vážne komplikácie a dokonca tragédie. Svojou nedôverčivosťou a nekajúcnosťou si spôsobili mnohé ťažkosti.

Aké bolo podľa úvodného textu (2Moj 15,22–27) pozadie prvého zázraku po prejdení Červeného mora?

Prvá skúška viery Izraela je spojená s veľkým nedostatkom vody. Vzhľadom na drsné, horúce a suché púštne prostredie by nás to nemalo prekvapiť. Po troch dňoch putovania ľudia konečne našli vodu, ale tá sa nedala piť. Hebrejské slovo *mara* znamená „horká“, a keďže voda nebola pitná, viera Izraela v ich starostlivého Hospodina sa zrútila. Boh sa však zľutoval a stal sa zázrak, keď Mojžiš na Hospodinov príkaz hodil do vody kus dreva. Samozrejme, voda sa nestala sladkou a pitnou vďaka drevu, ale Hospodinovou mocou. Ľudia sa na tejto udalosti mali naučiť dve dôležité lekcie: (1) trpezlivé čakanie na čas Hospodinovho zásahu a (2) Boh koná v spolupráci s ľuďmi.

Deti Izraela však považovali príliš veľa Božích skutkov za samozrejmosť. Pri rýchlo zabudli na veľké zázraky, ktoré pre nich Boh urobil a ktoré tak vášnivo ospevovali: „Kto spomedzi bohov je taký ako ty, Hospodin? Kto sa ti vyrovná velebou svätosti? Divotvorca hrozný, hoden všetkej chvály?“ (2Moj 15,11)

A predsa, dokonca aj po ich reptaní, Boh slúbil, že neprinesie na Izraelitov „nijakú chorobu“ (2Moj 15,26), ktorá sužovala Egyptanov. Hospodin bol pripravený chrániť ich. Toto zaslúbenie však mohli zažiť iba pod podmienkou, že ostanú Bohu verní.

APLIKÁCIA

- Aké skúšky a boje si si svojim správaním privodil? Akú útechu ti môže poskytnúť vedomie, že ak budeš s Bohom spolupracovať, On je pripravený konať v tvoj prospech?

PREPELICE A MANNA

‘Mojžiš a Áron povedali všetkým Izraelitom: „Večer poznáte, že to bol Hospodin, kto vás vyviedol z Egypta,⁷ a ráno uzriete Hospodinovu slávu. Počul totiž vaše reptanie proti Hospodinovi. Ved’ čo sme my, že repcete proti nám?“ ‘Mojžiš dodal: „Poznáte to podľa toho, že Hospodin vám dá večer jesť mäso a ráno chlieb, aby ste sa nasýtili, a to napriek tomu, že počul, ako ste proti nemu reptali. Čo sme my? Nie proti nám repcete, ale proti Hospodinovi.“ (2Moj 16,6–8)

Žiaľ, v príbehoch putujúcich Židov nachádzame opakujúci sa model vzbury. Ľudia priam škandalózne zabúdali na to, ako im v minulosti pomohla mocná Božia ruka a ako im Hospodin priniesol riešenia ich ťažkostí. Dovolili, aby sa pre súčasné problémy zaslepili a nevideli konečný cieľ a zaslúbenú úžasnú budúcnosť. Takýto postoj nachádzame u Božieho ľudu často aj dnes.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 2Moj 16,1–36. Čo bolo príčinou reptania Izraelitov? Ako reagoval Boh?

Je dôležité si všimnúť, že pokusenia v Biblii často súvisia práve s jedlom. V rajskej záhrade bol pád spojený s jedením ovocia zo zakázaného stromu poznania dobra a zla (1Moj 2,16.17; 1Moj 3,1–6). V Ježišových pokuseniach na púšti sa satanov prvý útok sústredil na jedlo (Mat 4,3). Ezáv prišiel o svoje práva prvorodeného pre neovládnutú chuť do jedla (1Moj 25,29–34). Aj neposlušnosť Izraela sa často spájala práve s jedlom a pitím. Niet divu, že Mojžiš pripomenul neskorším generáciám, že „človek nežije len samým chlebom, ale všetkým, čo vychádza z Hospodinových úst“ (5Moj 8,3).

Manna bola nebeským chlebom, ktorým Boh zásoboval Izraelitov počas ich štyridsaťročného pobytu na púšti. Prostredníctvom tohto daru ich naučil, že On je Stvoriteľ a Poskytovateľ všetkého. Boh využil nadprirodzené poskytovanie manny aj na to, aby ľuďom ukázal, ako zachovávať sobotu ako siedmy deň. Každý týždeň sa udiali štyri zázraky: (1) počas piatich dní dával Boh ľuďom ich každodenný prídel manny; (2) v piatok Izraeliti dostali dvojité dávku manny; (3) manna sa nepokazila od piatku do soboty a (4) v sobotu žiadna manna nepadala. Boh robil tieto zázraky opakovane, aby ľudia pamätali na deň soboty a oslavovali v tento deň Božiu dobrotu. Boh povedal: „Pozrite, Hospodin vám dal sobotu.“ (2Moj 16,29)

- Ľudia radi jedia. Boli sme stvorení, aby sme si vedeli vychutnať dobré jedlo. Pestrá hojnosť jedla vyrastajúca zo zeme (naša pôvodná strava) odhaľuje nielen Božiu starostlivosť o náš pokrm, ale aj to, aby sme sa z jedla tešili. Prečo sa dá tento dobrý dar tak ľahko zneužiť?

APLIKÁCIA

VODA ZO SKALY

¹Celá pospolitosť Izraelitov sa podľa príkazu Hospodina uberala z púšte Sín z jedného stanovišťa na druhé. Utáborili sa v Refidime, ale ľud nemal pitnú vodu. ²Ľud sa dostal do sporu s Mojžišom. Naliehal naňho: „Daj nám vodu, chceme piť!“ Mojžiš im povedal: „Prečo ma obviňujete; prečo pokúšate Hospodina?“ ³Ľud, ktorý trpel smädom, reptal proti Mojžišovi a hovoril: „Prečo si nás vyviedol z Egypta? Preto, aby si nás, našich synov i stáda umoril smädom?“ ⁴Mojžiš volal k Hospodinovi o pomoc: „Čo mám robiť s týmito ľuďmi? Ved' ma ukameňujú!“ ⁵Hospodin povedal Mojžišovi: „Vyjdi pred ľud, vezmi so sebou niektorých starších z Izraela, do ruky si vezmi palicu, ktorou si uderel Níl, a chod! ⁶Tam budem stáť pred tebou na skale na Horebe. Keď udrieš skalú, vyjde z nej voda a ľud sa napije.“ Mojžiš to urobil pred očami starších Izraela. ⁷To miesto nazval Massa a Meriba, lebo Izraeliti sa tam vadili a pokúšali Hospodina, keď pochybovačne hovorili: „Je medzi nami Hospodin alebo nie?“ (2Moj 17,1–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Na púšti človek potrebuje veľa vody. Boh sa o túto prirodzenú ľudskú potrebu postaral, aj keď sa ľudia hádali, neverili Mu a dokonca pokúšali Jeho schopnosť a ochotu dať im vodu. Vo svojej nevere sa opäť pozerali s nostalgiou späť do Egypta.

Prečítaj si text 2Moj 17,1–7. Aké ponaučenie si ľudia mali vziať z opisanej udalosti?

Mojžiš nazval ono miesto *Massa* („skúška“ alebo „pokúšanie“) a *Meriba* („zvada“). Hospodin dal Izraelitom vodu napriek ich neviere. Tieto dve mená mali Izraelitom pripomínať, aby Boha nepokúšali a nehádali sa s Ním (Heb 3,7.8.15). Je pozoruhodné, že napriek množstvu hmatateľných dôkazov o Hospodinovej prítomnosti, moci a autorite, ľudia opakovane spochybňovali Božiu prítomnosť vo svojom strede. „Mojžiš poslušol a zo skaly vyrazil taký prúd vody, že stačila pre celý tábor. Hospodin vo svojom veľkom milosrdenstve urobil z palice nástroj vyslobodenia. Bol to Boží Syn, kto stál zahalený v oblačnom stĺpe pred Mojžišom a dal vytrysknúť životodarnej vode. Božiu slávu videl nielen Mojžiš, ale aj všetci ostatní. Keby oblak zmizol, usmrtil by ich obrovský jas Toho, ktorý sa v ňom skrýval.“ (PP 298; NÚD 141) Voda je symbolom života, pretože bez nej života niet. Každá bunka v našom tele potrebuje vodu. Sami sme zo šesťdesiatich percent vodou. Dokonca aj naše kosti sú približne z jednej štvrtiny zložené z vody. Poskytovanie vody na púšti bolo pre Izraelitov znamením, že Boh sa stará o ich potreby a že Mu môžu dôverovať. Ich úlohou bolo na túto starostlivosť odpovedať poslušnosťou.

O mnoho storočí neskôr apoštol Pavol v 1Kor 10,4 veriacim pripomína, že skúsenosť Izraelitov na púšti bola jedinečná. Sám Kristus ich nielen viedol, ale poskytoval im aj vodu (Ž 78,15.16) a uspokojoval ďalšie duchovné a fyzické potreby putujúceho ľudu. Pavol vyhlásil, že „tou skalou bol Kristus“. Kristus bol už vtedy pre týchto ľudí *Zdrojom* života a *Darcom* večného života. Ako je skala pevná, tak Boh pevne viedol svoj ľud. Dá sa na Neho spoľahnúť, pretože zodpovedne naplňa svoje zaslúbenia.

APLIKÁCIA

■ **V ktorých oblastiach sa potrebuješ práve teraz s dôverou spoľahnúť na Boha? Ako sa môžeš naučiť podriaďiť sa Jeho vôli a trpezlivo čakať, kým príde ten správny čas, keď Boh bude konať? Prečo to nie je vždy jednoduché?**

JITRO

²¹„Spomedzi všetkých ľudí si vyhliadni schopných, bohabojných a dôveryhodných mužov, ktorí nenávidia úplatok. Ustanov ich nad nimi za tisícnikov, stotníkov, päťdesiatnikov a desiatnikov. ²²Oni nech súdia ľud v každom čase. Keď bude niečo zložitejšie, nech to prednesú tebe. Oni budú rozhodovať len o jednoduchších veciach. Uľahčí si bremeno, nech ho nesú s tebou. ²³Ak to urobíš, obstojíš aj vtedy, keď ti Boh dá ďalšie príkazy. Tak aj všetok tento ľud príde na svoje miesto v pokoji.“ ²⁴Keď Mojžiš vypočul svojho testu, urobil všetko, čo mu radil. (2Moj 18,21–24)

Mojžiša navštívil jeho svokor Jitro, ktorý sa tiež nazýva Reuel (2Moj 2,18). Jitro priviedol so sebou Mojžišovu manželku Ciporu a dvoch synov, Geršóma a Eliezera. Keď Mojžiš počul, že prichádzajú, vyšiel ich privítať.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 2Moj 18,1–27. Aké zásadné kroky v dejinách národa sú opísané v týchto veršoch?

Jitro prišiel, pretože počul o úžasnom vyslobodení, ktoré Boh urobil pre Izrael. Mojžiš podrobne vyrozprával Jitrovi „všetko, čo Hospodin urobil faraónovi a Egypťanom pre Izrael, ako aj o všetkých strastiach, s ktorými sa stretli na ceste, a ako ich Hospodin vyslobodil“ (2Moj 18,8).

Jitro chválil Božiu láskavosť a mimoriadne zásahy v prospech ľudu a vyhlásil: „Nech je zvelebený Hospodin, ktorý vás vyslobodil z rúk Egypťanov a faraóna, že vyslobodil ľud z područia Egypta. Teraz som poznal, že Hospodin je väčší než všetci bohovia. Stalo sa to, lebo sa povyšovali nad vás.“ (2Moj 18,10.11)

Biblický text nám ukazuje, ako sa Božie dielo pre Izraelitov stalo svedectvom nielen o Hospodinovej moci a starostlivosti, ale aj o tom, čo dokáže vykonať pre svoj ľud.

V čase, keď sa Jitro dozvedel o pravom Bohu, mal aj on sám čo ponúknuť Božiemu ľudu: múdre a prospešné rady. Mojžiš potreboval usporiadať súdny systém tak, aby bol spravodlivý a efektívny. Na to potreboval oddaných, verných a čestných sudcov. Jitro múdro pomenoval, že má ísť o ľudí, ktorí (1) sa boja Boha, (2) sú dôveryhodní (spoľahliví) a (3) nenávidia nečestný zisk. Schopným ľuďom s dobrým charakterom bola zverená zodpovednosť nad rôzne veľkými skupinami (tisíc, sto, päťdesiat a desať). Mojžišovi sa tak znížila administratívna záťaž a mohol sa sústrediť len na závažné problémy. Tak sa každý mohol domôcť spravodlivosti rýchlo a efektívne.

Mojžiš prijal Jitrovu múdru radu (2Moj 18,24) a vymenoval vodcov do rôznych administratívnych úloh (pozri tiež 5Moj 1,9–18).

- **Mojžiš mohol starého muža odbiť s tým, aby sa staral o svoje záležitosti. On sa však rozhodol Jitrovu radu prijať. Čo sa môžeme naučiť z Mojžišovej ochoty počúvať človeka, ktorý dokonca ani nebol Hebrejom?**

APLIKÁCIA

CHLIEB A VODA ŽIVOTA

⁹Ani nechcime skúšať Krista, ako niektorí z nich skúšali, a hynuli od hadov.

¹⁰Ani nereptajte, ako niektorí z nich reptali, a hynuli od zhubcu. ¹¹Toto sa im stalo výstrahou a nám, ktorých zastihol koniec vekov, to bolo napísané ako napomenutie. (1Kor 10,9–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 1Kor 10,1–11. V čom spočíva dôležitosť zaznamenaných udalostí podľa Pavla?

Pavol vysvetľuje, že všetko, čo sa stalo Izraelitom, je pre Kristových nasledovníkov príkladom a varovaním. Ak sa z toho poučia, môžu sa vyhnúť rovnakým problémom. Dôležité je to aj pre nás, „ktorých zastihol koniec vekov“ (1Kor 10,11). Boh dáva svojmu ľudu Svätého Ducha, aby posilnil veriacich *silou, láskou a rozvahou* (2Tim 1,6.7), aby mohli robiť správne rozhodnutia a nasledovať Jeho učenie. Ježiš Kristus je Zdrojom nového života (Ján 14,6) a iba On nás môže premeniť na „živú, svätú, Bohu príjemnú obetu“. Pavol ďalej veriacich vyzýva: „A nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovením zmysľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, čo mu je príjemné, čo je dokonalé.“ (Rim 12,1.2)

Ježiš počas svojej služby vybral zo starozmluvných záznamov aj ponaučenia o manne a vode, pričom pomocou týchto obrazov učil pravdy o sebe – teda o Tom, ktorý viedol Izraelitov cez púšť.

Prečítaj si texty Ján 4,7–15 a Ján 6,31–51. Aké pravdy sú tu zjavené pre nás ako kresťanov?

Samaritánka zistila, že Kristus ponúka niečo, čo nikde inde nezíska. Vnútornej smäde po pokoji, radości a šťastí pochádza od Boha, a tak ho môže uspokojiť iba Boh (Ž 42,2.3).

V súvislosti s mannou Ježiš vysvetlil, že to bol Boh, nie Mojžiš, kto ju poskytol ľuďom. Potom Ježiš vyhlásil: „Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nebude hladovať.“ (Ján 6,35) Ježiš dvakrát zopakoval, že On je Chlieb života (Ján 6,35.48).

Ako manna na púšti bola „chlieb z neba“ (Ján 6,31.32), tak voda zo skaly bola Kristovým darom na uspokojenie ich smädu. Okrem týchto fyzických aspektov mali chlieb a voda aj duchovný význam, pretože Ježiš Kristus je „chlieb života“ (Ján 6,35.48) a „živá voda“ (Ján 4,10.11.14; Ján 7.37.38). Len v Ňom teda môže byť naplnený náš duchovný smäd a hlad.

APLIKÁCIA

- Ježiš Kristus je Chlieb života a Živá voda, jediný, kto môže uspokojiť naše najhlbšie duchovné potreby. Tak ako Izraeliti záviseli od Boha, pokiaľ išlo o mannu a vodu na púšti, aj my sa máme spoliehať na Neho. Akými spôsobmi sa snažíš uspokojiť svoj duchovný hlad a smäd mimo Krista? Ako sa môžeš tento týždeň zámerne obrátiť na Boha, aby bol tvojím skutočným zdrojom života, pokoja a sily?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Putovanie po púšti“ (PP 291–302; NÚD 138–143).

Krátko po udalostiach s vodou čelil národ novému nebezpečenstvu (pozri 2Moj 17,8–16) – zaútočil na nich divoký a bojovný kmeň Amálekovi. „Amálekovi poznali Boha, vedeli aj o jeho zvrchovanosti, ale rozhodli sa odporovať jeho moci. Posmievali sa divom, ktoré Mojžiš vykonal pred Egypťanmi. Pri svojich bohoch prisahali, že Izraelcov do jedného zabijú a vystatovali sa, že Boh Izraela nemá moc ubrániť svoj národ. Izraelci ich neohrozovali, ani im nedali nijakú zámienku na útok. Amálekovi prejavili svoju nenávisť voči Bohu snahou vyhubiť Izraelcov. Už dávno sa dopúšťali ohavností a ich zločiny volali k Bohu o pomstu. Milosrdný Boh ich však stále vyzýval, aby sa kajali. Keď však zaútočili na unavených a bezbranných Izraelcov, spečatili svoj osud. Božia ruka je záštitou pre všetkých, ktorí Boha milujú a boja sa ho. Nech sa má každý na pozore, aby do tejto ruky neudrel, lebo zvíeta meč spravodlivosti. (PP 300; NÚD 142)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako sa Jitro dozvedel o pravom Bohu z toho, čo Boh urobil pre svoj ľud? (Pozri 2Moj 18,8–10.) Prečo táto zásada platí aj dnes? Uvažujte jednotlivu aj spoločne, aké svedectvo predstavuje svetu naša cirkev a vaše zborové spoločenstvo? Čo hovoríme svetu o povahe a charakte našo Boha?
2. Prečítajte si ešte raz text 1Kor 10,4. Ako môžeme vo svetle týchto slov vnímať pokrivený obraz o Bohu, ktorému aj dnes mnohí veria, že totiž starozmluvný Boh bol pomstychtivý, nenávisťný a neodpúšťajúci, na rozdiel od toho, čo sa o Bohu dozvedáme od Krista? Ako tento verš ukazuje na nesprávnosť takéhoto vnímania Boha?
3. Prečítajte si ešte raz vyššie uvedený citát z knihy *Na úsvite dejín* o tom, ako mali Amálekovi možnosť dozvedieť sa o pravom Bohu. Porovnajte ich postoj s postojom Jitra. Prečo Boh vyniesol súd nielen nad nimi, ale aj nad mnohými ďalšími kmeňmi starovekého sveta, s ktorými prišiel Izrael do kontaktu?

Týždeň od 17. do 23. augusta

ZMLUVA NA SINAJI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 19,1–20,17; Zj 21,3; 5Moj 5,6–21; Jak 1,23–25; Rim 3,20–24; Rim 10,4

ÚVODNÝ TEXT

⁴„Sami ste videli, čo som urobil Egyptanom, ako som vás niesol na orlích krídlach a priviedol k sebe. ⁵Ak teda budete pozorne počúvať môj hlas a budete zachovávať moju zmluvu, budete mojim osobným vlastníctvom medzi všetkými národmi, lebo celá zem je moja. ⁶Budete mi kráľovstvom kňazov, svätým národom. Toto povieš Izraelitom.“ (2Moj 19,4–6)

Kam viedol Hospodin svoj ľud potom, čo ich oslobodil z Egypta? Samozrejme, do zaslúbenej zeme. Kam inam? Hoci je takáto odpoveď geograficky presná, teologicky je nesprávna. Odpoveď dáva samotný Boh: „Sami ste videli, čo som urobil Egyptanom, ako som vás niesol na orlích krídlach a priviedol k sebe.“ (2Moj 19,4) Biblicko-teologická odpoveď na danú otázku teda odhaľuje Božiu prioritu a Jeho cieľ: *Hospodin viedol svoj ľud k sebe.*

Keď ľudia odchádzajú od Boha, On ich hľadá a volá späť k sebe. Najlepším modelom tejto hlbokej pravdy je rajska záhrada. Keď Adam a Eva zhrešili proti Bohu, neposlúchli Jeho príkaz a skryli sa pred Ním, On prevzal iniciatívu a prichádza s otázkou: „Kde si?“ (1Moj 3,9) Boh vždy robí prvý krok. Ježiš to hovorí veľmi zreteľne: „Podťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení; ja vám dám odpočinúť. Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinutie pre svoje duše.“ (Mat 11,28.29) Boh nás všetkých volá k sebe. Náš večný osud závisí od našej reakcie.

OSNOVA LEKCIE

V ôsmej lekcii tejto série, v ktorej študujeme knihu Exodus, sa zameriame na cestu Izraelitov na vrch Sinaj a na Božiu iniciatívu uzavrieť s nimi zmluvu. Budeme sledovať prípravu ľudu na prijatie Desatora a sústredíme sa aj na samotný dar tohto zákona a zámer, ktorý s ním mal Boh.

- 2Moj 19,1–8: Božie zaslúbenie Izraelu na úpäť vrchu Sinaj (nedeľa)
- 2Moj 19,9–25: Príprava Izraela na prijatie Desatora (pondelok)
- 2Moj 20,1–17: Desať prikázaní ako Boží dar (utorok)
- Jak 1,22–25: Rôzne úlohy a dôležitosť Božieho zákona (streda)
- Rim 3,20–24; 10,4: Zákon ako Božie zaslúbenie a Kristus ako jeho cieľ (štvrtok)

NA VRCHU SINAJ

⁷Mojžiš šiel, zvolal starších ľudu a predniesol im všetko, čo mu Hospodin prikázal. ⁸Všetok ľud spoločne odpovedal: „Splníme všetko, čo povedal Hospodin.“ Potom Mojžiš predniesol Hospodinovi odpoveď ľudu. (Mat 19,7.8)

Prečítaj si 2Moj 19,1–8. Čo im Boh sľúbil tu, na úpätí vrchu Sinaj?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Boh viedol Izraelitov na vrch Sinaj (arabsky *Džabal Músa*), kde im čoskoro dal desať prikázaní (Desatoro). Je pravdepodobné, že práve na Sinaji (nadmorská výška 2 285 metrov) na Sinajskom polostrove sa Mojžiš niekoľkokrát stretol s Bohom (napríklad 2Moj 3,1; 19,2; 24,18) a po rokoch sa na tomto mieste uskutočnilo aj stretnutie Eliáša s Hospodinom (1Kráľ 19,8). Je to ten istý vrch, kde Boh povolal Mojžiša, aby vyviedol Izrael z Egypta (2Moj 3,1.10). V tej istej súvislosti Boh informoval Mojžiša, že Ho bude uctievať spolu s oslobodeným Izraelom práve na tomto mieste, čo malo byť pre Mojžiša znamením, že ich vedie Boh Abraháma, Izáka a Jáкова (2Moj 3,12).

Po dvoch mesiacoch putovania Izraeliti dorazili na Sinaj (2Moj 19,1), kde zostali asi jeden rok (porovnaj 2Moj 19,1 a 4Moj 10,11.12). Počas tohto obdobia bolo vydaných mnoho zákonov (2. Mojžišova 19–40; 3. Mojžišova 1–27 a 4. Mojžišova 1–10). Pobyť Izraela pod vrchom Sinaj je ústrednou časťou príbehu, ktorý sa nachádza v Tóre. Nachádzame tu základ toho, ako sa stali Božím vyvolaným ľudom, jediným národom, ktorý nemal byť ovládaný pohanstvom a modlárstvom.

Boh preberá iniciatívu a uzatvára zmluvu medzi sebou a Izraelom. Pod podmienkou poslušnosti ľudu a udržiavania vzťahu s Ním Boh sľubuje, že z nich urobí zvláštny poklad, kráľovstvo kňazov, svätý národ.

Byť svätým ľudom znamená byť oddaný Bohu a zjavovať Jeho charakter ostatným, najmä okolitým národom. Izraeliti boli tiež povolaní žiť ako kráľovstvo kňazov, ktorí budú spájať iných ľudí s Bohom, viesť ich k Nemu a učiť ich Jeho cestám a Jeho zákonom. Mali byť zvláštnym Božím pokladom. Hospodin chcel, aby sa Izrael stal Jeho prostredníkom, ktorý by osvetlil svet poznaním o Bohu a Jeho charaktere.

Táto zmluva bola zákonným ustanovením vzťahu medzi Bohom a Jeho ľudom. Všeobecná zmluva, ktorá sa v rôznych textoch mierne líši, znie: „Ja budem ich Bohom a oni budú mojim ľudom.“ (Pozri 2Moj 6,7; 3Moj 26,12; Jer 24,7; Jer 31,33; Heb 8,10; Zj 21,3.)

- Uvažuj o tom, že si Božím „osobitým pokladom“! Aké mimoriadne privilégia to zahŕňa? Aké špeciálne povinnosti z toho vyplývajú?

APLIKÁCIA

PRÍPRAVA NA PRIJATIE DARU

⁹Hospodin povedal Mojžišovi: „Ja prídem k tebe v hustom oblaku, aby ľud počul, keď sa budem s tebou rozprávať, a mohol aj tebe vždy dôverovať.“ Mojžiš oznámil Hospodinovi slová ľudu. ¹⁰Hospodin povedal Mojžišovi: „Chod' k ľudu a dnes i zajtra ich posväť a nech si vyperú odevy. ¹¹Nech sa pripravia na tretí deň, lebo na tretí deň zostúpi Hospodin pred očami všetkého ľudu na vrch Sinaj. ¹²Vyznač ľudu hranicu okolo vrchu a povedz: „Neopoväzte sa vystúpiť na vrch alebo prekročiť jeho hranicu. Ktokoľvek sa vrchu dotkne, postihne ho smrť.“ (2Moj 19,9–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si 2Moj 19,9–25. Ako Boh pripravil Izrael na prijatie Desatora?

Boh dal konkrétne pokyny, čo majú Izraeliti robiť, aby sa pripravili na vydanie zákona na Sinaji. Ich vonkajšia čistota mala odzrkadľovať ich úplnú oddanosť Bohu. Ich úlohou bolo pripraviť sa na nádherný prejav Hospodinovej slávy, ktorá sa mala zjaviť. „Na úsvite tretieho dňa začalo hrmieť a blýskať sa, vrch zahalil hustý oblak, znel silný zvuk rohu a všetok ľud v tábore sa chvel strachom.“ (2Moj 19,16)

Desatoro je centrom Hospodinovho zjavenia a biblickej etiky. Tvorí podstatu a základ Božích noriem pre celé ľudstvo. Jeho princípy sú večné a univerzálne. Podľa biblickej správy oznámil Desatoro Boh (2Moj 19,19; 2Moj 20,1; 5Moj 5,4; 5,24) a On sám ho napísal (2Moj 24,12; 2Moj 31,18; 5Moj 5,22). Mojžiš ho prijal dokonca dvakrát ako zvláštny dar (2Moj 32,19; 2Moj 34,1; 5Moj 10,1.2).

V 2. Mojžišovej sa Desatoro označuje ako „svedectvo“ (hebr. *’edut*; 2Moj 31,18). Nazýva sa tiež „slová zmluvy“ (hebr. *dibre habit*; 2Moj 34,28). Podľa 5. Mojžišovej je Desatoro napísané na „tabuliach zmluvy“ (5Moj 9,9.11.15; Roh.: „dosky zmluvy“). Žiadna kniha v hebrejčine nepoužíva výraz „desať prikázaní“ (hebr. *micvot*, „prikázania“). Namiesto toho sa Desatoro trikrát nazýva ako „desať slov“. Hebrejské znenie *aseret haddebarim* vychádza zo slova *dabar*, ktoré znamená „slovo, veta, vec, reč, príbeh, sľub, výrok“. (Pozri 2Moj 34,28; 5Moj 4,13 a 10,4.)

V Písme nachádzame dve verzie Desatora. Medzi obomi je len veľmi malý rozdiel. Prvá je zaznamenaná v 2Moj 20,1–17 a druhá v 5Moj 5,6–21. Druhá verzia, ktorú Mojžiš ústne predložil Izraelu, sa objavila takmer štyridsať rokov po Sinaji, tesne predtým, ako ľud vstúpil do zaslúbenej zeme (5Moj 1,3.4; 5Moj 4,44–47). Tieto okolnosti vysvetľujú drobné rozdiely medzi nimi.

Keď apoštol Pavol zhrnul podstatu zákona v princípe lásky, citoval z Desatora (Rim 13,8–10). Láska je skutočne súhrnom Božieho zákona, pretože Hospodin je Bohom lásky (1Ján 4,16).

APLIKÁCIA

- Ako rozumieš myšlienke, že Desatoro je vyjadrením Božej lásky? Čo to znamená? Ako sa v Desatore prejavuje Božia láska?

DAR DESATORA

¹Boh hovoril všetky tieto slová: ²„Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otrokov. ³Nebudeš mať iných bohov okrem mňa! ⁴Neurobíš si modlu ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, dolu na zemi alebo vo vode pod zemou! ⁵Nebudeš sa im klaňať ani im slúžiť, lebo ja som Hospodin, tvoj Boh, Boh žiarlivý, ktorý trestá viny otcov na synoch do tretieho i štvrtého pokolenia tých, čo ma nenávidia, ⁶ale milosť preukazujem tisícom tých, čo ma milujú a zachovávajú moje prikázania. (2Moj 20,1–6)

Prečítaj si 2Moj 20,1–17. V čom spočíva podstata Desatora? Ako je zostavené?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Všimnime si, že Desatoro sa nezačína príkazmi, ale milostivým konaním Boha voči svojmu ľudu (2Moj 20,2). Hospodin najprv prejavuje svoju milosť tým, že dáva Izraelu slobodu a spásu, a až potom zjavuje svoju vôľu. Desat prikázaní mali ľudia dodržiavať z lásky a vďačnosti za to, čo pre nich Boh urobil.

Kľúčovým Božím súhrnným slovom pre Desatoro je „láska“ (Rim 13,10). Najväčšie prikázanie je prikázanie lásky, ktoré sa prejavuje dvomi spôsobmi: láskou k Bohu (5Moj 6,5) a láskou k blížnemu (3Moj 19,18).

V prvých štyroch prikázaniach Desatoro vysvetľuje, čo znamená milovať Boha. V nasledujúcich šiestich prikázaniach zákon ukazuje, čo znamená milovať svojho blížneho. Desatoro sa začína uctievaním a vyvýšením Boha nado všetko (vertikálna láska) a pokračuje prejavovaním rešpektu voči druhým (horizontálna láska):

- (1) Ctiť a uctievať Boha tým, že Mu dávame prvé a najdôležitejšie miesto v každej situácii nášho života (prvé prikázanie).
- (2) Ctiť a zachovávať jedinečné postavenie Boha a nenahrádzať Ho modlou v akejkolvek forme a podobe, či už fyzickej, symbolickej alebo duchovnej. Naša najcistejšia náklonnosť náleží Hospodinovi (druhé prikázanie).
- (3) Mať v úcte Božie meno – Jeho povesť a charakter (tretie prikázanie).
- (4) Dodržiavať Jeho deň odpočinku a uctievania – sobotu (štvrté prikázanie).
- (5) Rešpektovať rodičov (piate prikázanie).
- (6) Rešpektovať život (šieste prikázanie).
- (7) Rešpektovať manželstvo (siedme prikázanie).
- (8) Rešpektovať majetok ľudí (ôsme prikázanie).
- (9) Rešpektovať povesť iných (deviate prikázanie).
- (10) Rešpektovať seba, aby žiadne sebecké túžby nenarušili náš charakter (desiate prikázanie).

Samotný Ježiš povedal: „Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania.“ (Ján 14,15; pozri tiež 1Ján 4,20.21) Skutočná poslušnosť je teda vyjadrením lásky a vďačnosti voči Ježišovi. Táto láska je najsilnejšie vyjadrená v našom správaní a postoji k blížnym.

- Desatoro nie je len zoznam pravidiel, ale aj odpoveďou na Božiu lásku a spasiteľnú milosť. Ako ti uvedomenie si skutočnosti, že Božie prikázania sú založené na láske a vďačnosti, pomáha pochopiť vnímanie otázky poslušnosti? Keď budeš uvažovať o princípoch Desatora, zamysli sa nad jednou oblasťou vo svojom živote, kde môžeš tento týždeň lepšie prejsť láskou k Bohu alebo láskou k blížnemu. Aký praktický krok urobíš, aby si lepšie zosúladiť svoj život s Božou vôľou?

APLIKÁCIA

RÔZNE FUNKCIE BOŽIEHO ZÁKONA

²²Budte uskutočňovateľmi slova, nielen poslucháčmi, ktorí klamú sami seba.

²³Pretože ak je niekto iba poslucháč slova a neuskutočňuje ho, podobá sa mužovi, ktorý si v zrkadle prezerá svoju prirodzenú tvár. ²⁴Pozrie na seba, odíde a hneď zabudne, ako vyzerá. ²⁵Kto sa však zahľadí do dokonalého zákona slobody a vytrvá nie ako zábudlivý poslucháč, ale ako uskutočňovateľ skutku, ten bude blahoslavený pre svoje skutky. (Jak 1,22–25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boží zákon zjavuje Boží charakter. Ukazuje nám, aký Boh je. Ako je Boh svätý, spravodlivý a dobrý, taký je aj Jeho zákon. Apoštol Pavol to potvrdzuje slovami: „Zákon je svätý, aj prikázanie je sväté, spravodlivé a dobré.“ (Rim 7,12)

Biblia ukazuje Boží zákon vo veľmi pozitívnom svetle (Mat 5,17.18; Ján 14,15; 1Kor 7,19). Človek môže o zákone básniť (ako Žalm 119), spievať (Žalm 19) a rozjímať o ňom dňom i nocou (Ž 1,2; Joz 1,8). Zákon pomáha chrániť človeka pred zlom a dáva mu múdrosť, porozumenie, zdravie, prosperitu a pokoj (5Moj 4,1–6; Príslovia 2–3).

(1) Boží zákon je ako oplotenie, ktoré pre nás na jednej strane vytvára široký slobodný priestor pre život, a na strane druhej nás varuje, že po prekročení určitej hranice na nás čakajú nebezpečenstvo, problémy, komplikácie a dokonca aj smrť (1Moj 2,16.17; Jak 2,12).

(2) Zákon zároveň ukazuje na Ježiša, ktorý nám odpúšťa hriechy a mení naše životy (2Kor 5,17; 1Ján 1,7–9). Týmto spôsobom nás ako „vychovávateľ“ (*paidagógos*) vedie ku Kristovi (Gal 3,24).

Čo hovorí úvodný text (Jak 1,22–25) o úlohe a dôležitosti zákona? Ako nám tieto slová pomáhajú uvedomiť si funkciu a dôležitosť zákona?

Áno, zrkadlo môže odhaliť naše chyby. Zrkadlo však nemá žiadnu schopnosť tieto nedostatky napraviť. Zrkadlo poukazuje na problémy, ale neponúka ich riešenie. Rovnako je to aj s Božím zákonom. Snaha ospravedlniť sa pred Bohom dodržiavaním zákona je ako pozeráť sa do zrkadla v nádeji, že skôr či neskôr zrkadlo odstráni vaše chyby.

Kedže spasení sme vierou a nie skutkami – teda ani skutkami zákona –, niektorí kresťania sú presvedčení, že zákon je zrušený a že ho už nemusíme dodržiavať. Takéto tvrdenie je však veľmi nesprávnou interpretáciou vzťahu medzi zákonom a evanjeliom. Treba si totiž uvedomiť, že samotný zákon je tým, čo definuje hriech: „Hriech som nepoznal; poznal som ho len pomocou Zákona.“ (Rim 7,7) Existencia zákona je presne to, prečo potrebujeme evanjelium.

APLIKÁCIA ■ Ako sa ti darí dodržiavať Boží zákon? Je tvoja úspešnosť dostatočná na to, aby si na tom založil svoje spasenie? Ak nie, prečo potrebuješ evanjelium?

ZÁKON AKO BOŽÍ PRÍSLUB PRE NÁS

²⁰Pretože zo skutkov Zákona nebude pred ním ospravedlnený nijaký človek. Ved' zo Zákona pochádza poznanie hriechu. ²¹Teraz však je zjavená Božia spravodlivosť bez Zákona dosvedčená Zákonom a Prorokmi. ²²Božia spravodlivosť skrze vieru Ježiša Krista pre všetkých, čo veria. Niet totiž rozdielu, ²³lebo všetci zhrešili a nemajú Božiu slávu. ²⁴Ospravedlňovaní sú zadarmo, jeho milosťou, vykúpením v Ježišovi Kristovi. (Rim 3,20–24)

Ved' cieľom Zákona je Kristus, aby spravodlivosť dosiahol každý, kto verí. (Rim 10,4)

Apoštol Pavol v úvodnom texte (Rim 3,20–24) veľmi jasne hovorí, že nemôžeme byť spasení dodržiavaním zákona. Aká by teda mala byť úloha zákona v našich životoch?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Hebrejský význam výrazu *dabarím* použitý u Mojžiša na opis Desatora (2Moj 34,28; 5Moj 4,13; 5Moj 10,4) neznamená „prikázania“, ale „slová“. Toto „slovo“ (jednotné číslo *dabar*) môže mať aj význam „sľub“ či „zasľúbenie“. Preto na mnohých miestach (1Král 8,56; 2Par 1,9; Neh 5,12.13; 5Moj 1,11; 6,3; 9,28; Joz 9,21; 23,5) sa *dabar* prekladá buď vo forme podstatného mena alebo slovesa, ktoré vyjadruje myšlienku sľubu.

Ellen Whiteová ponúka pohľad na úlohu Desatora nasledovne: „Desať prikázaní... je desať sľubov.“ (1BC 1105) Desatoro treba chápať ako zasľúbenia od Boha, ktoré nás povedú správnou cestou, aby pre nás On mohol urobiť úžasné skutky. Musíme ich však poslúchať.

Ako máme rozumieť Pavlovmu výroku, že Kristus je „cieľ“ (Roh.: „koniec“) zákona (Rim 10,4)?

Apoštol Pavol uvádza, že Ježiš Kristus je *telos* („cieľ“ aj „koniec“) zákona. To však neznamená, že Kristus ruší zákon alebo odvoláva jeho platnosť. Toto vyjadrenie znamená, že cieľom a zámerom zákona je Kristus. No neznamená to, že Jeho zmierna obeta ukončuje platnosť a trvalosť zákona.

Naopak, Pavol hovorí o dôležitosti zákona, o jeho oprávnenosti a trvalej autorite (Rim 3,31; 1Kor 7,19; Gal 5,6). Význam slova *telos* sa sústreďuje predovšetkým na cieľ a zmysel, nesúvisí teda s časom. Kristus je kľúčom k odhaleniu pravého významu a cieľa Božieho zákona. Bolo by teda nesprávne tvrdiť, že Kristus zrušil, nahradil alebo odstránil zákon. Kristus je cieľom zákona a zároveň je Tým, na koho zákon ukazuje.

■ **Ako zákon upriamuje našu pozornosť na Ježiša? Čo nám zákon odhaľuje o nás samých? Ako nás to smeruje na Ježiša?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú časť kapitoly „Sinaj“ (PP 303–310; NÚD 144–149) a kapitolu „Veľký spor“ (PP 331–342; NÚD 157–161).

„Boh sa rozhodol, že svoj zákon oznámi za majestátnych a úžasných okolností. Jeho ľud si mal zapamätať, že ku všetkému, čo súvisí so službou Bohu, treba pristupovať s bážňou a úctou.“ (PP 303; NÚD 144)

Tento princíp úcty a bážne platí aj dnes. Pramení z pochopenia Božej veľkosti a Jeho majestátu. Pohľad na Božiu slávu vytvára v našich srdciach vďačnosť a pokoruje našu pýchu. Čím zreteľnejšie vidíme Božiu svätosť, tým viac nedokonalosti vo svojom živote rozoznáme. To nás vedie k ešte väčšiemu smädu po Jeho premieňajúcej Prítomnosti a k túžbe viac sa Mu podobáť.

Poznanie, že náš život je v protiklade k Bohu a k Jeho svätému zákonu, nás robí úplne závislými od Kristovej smrti za nás.

Ježiš dal jasne najavo, že ak pokorne prijímeme Boha ako svojho Pána a Kráľa, nie je ťažké poslúchať Jeho príkazy (Mat 11,28–30). Kristus ukázal, že Boží zákon má trvalú platnosť (Mat 5,17–20). Ak zachovávame Božie zákony z lásky a vďačnosti za spásu, ktorou nás Boh vo svojej milosti obdaril, môžeme zažiť plnosť spásneho vzťahu s Ním. Život podľa zákona nám prináša mnoho výhod a požehnaní (napokon, pozrime sa na bolesť a ťažkosti, ktoré so sebou prináša jeho porušovanie). Zároveň sa môžeme tešiť aj z istoty a poznania, že naše spasenie spočíva v Ježišovi, nie v našom dodržiavaní zákona.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. **Príprava na prijatie zákona pomohla ľuďom pochopiť dôležitosť a podstatu zbožnosti a úcty.** Kde dnes prežívame ako cirkev a ako zborové spoločenstvo podobné vedomie úcty a bážne pred Bohom? A prežívame to vôbec, alebo sme o takýto pocit už prišli?
2. **Zamyslite sa viac nad zmluvnou formulou: „Budem ich Bohom a oni budú mojim ľuďom.“** Čo to pre vás dnes znamená? Ako by sa to malo prejavíť v živote jednotlivca a ako v spoločenstve veriacich?
3. **Boh nám dáva schopnosť konať to, čo nám prikazuje.** Ellen Whiteová uvádza, že „Každý Boží príkaz dáva človekovi aj silu splniť ho.“ (COL 333; KP 264) Ako sa dá toto zaslúbenie (*dabar*) uviesť do praxe?
4. **Ako máme reagovať na bežný argument, že zákon bol zrušený na kríži?** O odstránení čoho hovorí tento argument?

ŽIVOT PODĽA ZÁKONA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 21,1–32; 2Moj 22,16–23,33; 2Král' 19,35; Mat 5,38–48; Rim 12,19; Mat 16,27

ÚVODNÝ TEXT

²²Hospodin povedal Mojžišovi: „Toto povedz Izraelitom: Videli ste, že som sa s vami rozprával z neba. ²³Toto mi nerobte: nerobte si pre seba strieborných ani zlatých bohov.“ (2Moj 20,22.23)

Boh chcel, aby sa Jeho ľud líšil od okolitých národov. Túžil, aby existoval ako oddané spoločenstvo viery, ktoré bude žiť pod Jeho vedením a autoritou. Každý mal byť podriadený Jeho zákonu. Sudcovia sa mali starať o dodržiavanie ustanovení zákona a kňazi mali zákon vyučovať. Rozhodujúcu zodpovednosť za výchovu detí mali mať rodičia.

V každej kultúre sú zákony vyjadrením ideálov, cieľov, zámerov a charakteru zákonodarcu. Keď napríklad faraón nariadil zabiť každého hebrejského chlapca, tento zákon odhalil jeho skazenosť. Naproti tomu, ak by kráľ vydal zákon, že každý osemnásťročný obyvateľ kráľovstva získa bezplatné vyššie vzdelanie, mnohí by to považovali za dôkaz kráľovskej štedrosti a túžby, aby jeho krajina prosperovala.

Boží zákon je zjavením Hospodina. Odhaľuje Jeho dobrotu, lásku, hodnoty, spravodlivosť a Jeho snahu zabrániť konaniu zla. Ako je zákon svätý a spravodlivý, taký je aj Boh. Zákon vytvára priestor pre život v plnosti. Zároveň nás chráni pred nebezpečenstvom a pohromami. Úcta k Bohu, k sebe navzájom a k životným hodnotám – to všetko tvorí základ Božieho systému zákonov.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa pozrieme na ďalšie zákony, ktoré dal Boh Izraelitom po Desatore, označované ako „Kniha zmluvy“, ktoré sa týkali aplikácie princípu lásky (a teda Desatora) v rôznych praktických oblastiach každodenného života. Aby sme lepšie pochopili Boží zámer v pozadí týchto „pravidiel“, pozrieme sa aj na to, ako niektoré z nich neskôr interpretoval Ježiš.

- 2Moj 21,1–32: Právne predpisy o otrokoch a úcte k životu (nedeľa)
- 2Moj 22,15–23,19: Zákony týkajúce sa sociálnej spravodlivosti a náboženských sviatkov (pondelok)
- 2Moj 23,20–33: Pôvodný Boží plán pre život v zaslúbenej zemi (utorok)
- 2Moj 21,23–27; Mat 5,38–48: Zákon odplaty „oko za oko“ a Ježišovo vysvetlenie (streda)
- Rim 12,19; Mat 16,27: Princíp Božej spravodlivej odplaty (štvrtok)

KNIHA ZMLUVY

¹Toto sú právne predpisy, ktoré im predložíš: ²Ak kúpiš hebrejského otroka, bude ti slúžiť šesť rokov, ale v siedmom roku ho prepustiš na slobodu bez výkupného. ³Ak prišiel sám, sám aj odíde. Ak bol ženatý, jeho žena odíde s ním. ⁴Ak mu však ženu dal pán a tá porodila synov a dcéry, žena a deti patria pánovi a on odíde sám. ⁵Ked' však otrok výslovne vyhlási: „Oblúbil som si svojho pána, svoju manželku a svoje deti, nechcem odísť na slobodu,“ ⁶vtedy ho jeho pán predvedie pred Boha, totiž privedie ho k dverám alebo k verajam, jeho pán mu prepichne ucho šidlom a on mu zostane navždy otrokom. (2Moj 21,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ked' Boh na Sinaji vydal svoj zákon, položil tým základ pre vyučovanie svojho ľudu. Izraeliti sa mali prostredníctvom zákona naučiť, ako v spojení s Hospodinom môžu žiť svätý život. Zásady zákona však bolo potrebné uplatňovať v každodennom živote, a tak im Boh dal ďalšie zákony, takzvanú „Knihu zmluvy“. Úlohou sudcov bolo dohliadať na dodržiavanie týchto zákonov a ich správne uplatňovanie.

„Ľud zaslepený otroctvom a pohanstvom nebol pripravený, aby úprimne ocenil ďalekosiahle zásady desiatich Božích prikázaní. Preto boli vydané aj ďalšie predpisy, ktoré objasňovali a uplatňovali princípy Desatora v praxi. Tieto zákony boli označené ako „súdy“, pretože podľa nich mali rozhodovať sudcovia. Na rozdiel od Desatora dostal tieto zákony len Mojžiš, ktorý ich potom oznámil ľudu.“ (PP 310; NÚD 147)

Prečítaj si text 2Moj 21,1–32. Aké konkrétne nariadenia boli dané v súvislosti s hebrejskými otrokmi, vraždami a telesnými zraneniami?

„Kniha zmluvy“ (niekedy označovaná aj ako „zmluvný kódex“) je opísaná v niekoľkých kapitolách (2Moj 21,1–23,19). Všetky tieto nariadenia a zákony boli vydané s cieľom zastaviť lavínu zla a vybudovať usporiadanú spoločnosť.

Zákony o otroctve boli veľmi osobité a nesmieme ich zamieňať s krutými praktikami moderného alebo stredovekého otroctva. Hebrejskí otroci boli v skutočnosti chránení a cenení. V moderných a stredovekých spoločnostiach boli sluhovia a otroci majetkom ich vlastníka, ktorý si s nimi mohol robiť, čo chcel. Naproti tomu biblické zákony upravovali otázku otrokov inak. Otroctvo bolo obmedzené na šesť rokov (2Moj 21,1,2; Jer 34,8–22) a v siedmom roku museli byť všetci otroci oslobodení, pokiaľ nechceli zostať so svojím pánom. Páni im tiež museli dopriať sobotný odpočinok (2Moj 20,9,10) a postarať sa o ich základné potreby.

APLIKÁCIA

- Hoci vo väčšine sveta bola zlá prax inštitucionalizovaného otroctva z väčšej časti zrušená, niektoré princípy stále existujú. Čo môžeme urobiť v našej vlastnej obmedzenej oblasti, aby sme proti nim bojovali?

ĎALŠIE ZÁKONY

⁶Neprekrúčaj právo chudobného v jeho spore. ⁷Nedovoľ, aby bol nevinný a spravodlivý človek zabitý, lebo vinníka neospravedlním. ⁸Neprijmi úplatok, lebo úplatok zaslepuje aj tých, čo majú otvorené oči, a prekrúca slová spravodlivých. ⁹Neutláčaj cudzinca. Dobre viete, čo v sebe cíti cudzinec, lebo sami ste boli cudzincami v Egypte. (2Moj 23,6–9)

Boh vo svojom milosrdenstve inštruoval sudcov, ako majú pristupovať k ľuďom v rôznych situáciách súvisiacich s majetkom a vlastníckymi právami. V tejto súvislosti sa spomínajú konkrétne príklady, ktoré naznačujú, čo treba robiť, ak napríklad: býk napadne susedovho býka, ak ľudia ukradnú domáce zviera a predajú ho, ak sa zvieratá pasú na poli alebo vinici iného majiteľa, ak bola niekomu odcudzená požičaná vec alebo ak sa zranilo alebo uhynulo prenanaté zviera (2Moj 21,33–22,14).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 2Moj 22,15–23,9. Ktorých problémov sa týkajú uvedené zákony? Ako mali byť vyriešené?

Božie zákony sa týkajú rôznych oblastí života človeka. Zahrňajú napríklad osobitné predpisy proti ponižovaniu ľudí. Boh odmietal všetky formy vykorisťovania. Vo svojom milosrdenstve napráva hriechne sklony ľudského srdca a obmedzuje prirodzené sklony ľudí k zlu. Zákon mal v spoločnosti udržiavať bezpečie, odstraňovať zlo a pestovať dobré medziľudské vzťahy. Spravodlivosť a láska musia riadiť všetky činy.

Prečítaj si text 2Moj 23,10–19. Aké dôležité otázky sa riešia v týchto veršoch?

Sobota a sviatky súviseli s uctievaním a pripomínali kľúčové udalosti v dejinách spásy. Zákon veľmi starostlivo usmerňoval spôsob a formy uctievania, pretože to bol teologický základ pre všetky ostatné aktivity. Sobota bola ustanovená pri stvorení (1Moj 2,2,3; 2Moj 20,8–11), bola spojená s vyslobodením a vykúpením Izraela (5Moj 5,12–15) a mocným spôsobom poukazuje na uctievanie Boha ako nášho Stvoriteľa, Vykupiteľa a Pána (Mar 2,27,28).

Okrem soboty ako siedmeho dňa sa v zákone hovorí o troch kľúčových sviatkoch, takzvaných výročných (pútnických) slávnostiach: (1) na jar sa slávil *pesach* prepojený so slávnosťou Nekvasených chlebov (väčšinou v čase od polovice marca do polovice apríla); (2) päťdesiat dní po *pesachu* sa slávil sviatok *šavuot* (sviatok týždňov, známy aj ako Turíce, Letnice, či sviatok žatvy alebo prvotiny) a napokon (3) v čase od polovice septembra do polovice októbra sviatok *sukot* („sviatok stánkov“). (Pozri tiež 2Moj 34,18–26; 3Moj 23,4–44; 4Moj 28,16–29,40; 5Moj 16,1–16.)

■ Boh vydal svoje zákony nielen na zabezpečenie spravodlivosti, ale aj na pestovanie lásky, milosrdenstva a spravodlivosti v medziľudských vzťahoch. Ako môžeš tieto zásady uplatniť vo svojom každodennom živote? Zamysli sa nad tým, ako komunikuješ s ostatnými – či už v podnikaní, v práci, vo vašej komunite alebo dokonca vo vašich osobných vzťahoch. V ktorých oblastiach by si mohol prejaviť viac láskavosti a spravodlivosti?

APLIKÁCIA

PÔVODNÝ BOŽÍ PLÁN

²⁰Posielam pred tebou anjela, aby ťa chránil na ceste a doviedol na miesto, ktoré som pripravil. ²¹Maj sa pred ním na pozore a poslúchaj ho, neodporuj mu, lebo vám neodpustí priestupky, pretože je nositeľom môjho mena. ²²Ak ho však budeš ochotne poslúchať a urobíš všetko, čo hovorím, potom budem nepriateľom tvojich nepriateľov a odporcom tvojich odporcov. (2Moj 23,20–22)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si 2Moj 23,20–33. Aké metódy chcel Boh použiť na dobytie zaslúbenej zeme?

Nebolo Božím zámerom, aby Izraeliti bojovali o svoje nové územie. Mali ho prijať ako dar, ako zvláštny Boží dar pre Izrael. Išlo o zaslúbenie dané Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi.

Vzor dobytia zaslúbenej zeme sa ukázal už pri prechode Izraelitov cez Červené more. Boh bojoval za svoj ľud a dal mu úplné víťazstvo nad tými, ktorí ho plánovali zabiť (2Moj 14,13.14). Egypťania boli porazení, pretože Hospodin zázračne zasiahol. Podobne v čase asýrskeho kráľa Sancheríba Boh porazil aj obrovskú, silne vyzbrojenú a dobre vycvičenú asýrsku armádu – a to bez toho, aby Izraeliti museli bojovať. Boh im dal víťazstvo, pretože kráľ Chizkija uveril Božiemu slovu, ktoré dostal prostredníctvom proroka Izaiáša (2Kráľ 19,35; Iz 37,36).

Boh oznámil Abrahámovi, že zaslúbenú zem nedostanú jeho potomkovia hneď, ale až o štyristo rokov (1Moj 15,13–16). Prečo? Dôvod súvisel s bezbožnosťou obyvateľov krajiny Kanaán. Boh sa týmito ľuďmi vo svojom milosrdenstve venoval a dal im ďalšie obdobie milosti na pokánie. Pokračovali však vo svojej vzbure proti Bohu a Jeho hodnotám, takže keď sa nepravosť týchto národov naplnila, Boh bol pripravený dať ich územie Hebrejom ako novú vlasť. Okrem toho Boh zaslúbil, že vyženie obyvateľov Kanaánu pred Izraelcami dvomi nezvyčajnými, ale veľmi účinnými metódami: (1) zoslaním hrôzy a strachu na skazené národy a (2) sršňami, ktoré vyženú ľudí preč (2Moj 23,28). Predtým, ako Izraeliti dorazili na nové územie, ich nepriatelia toto miesto opustili, ako to zaslúbil Hospodin: „Vylákam ich pred tebou a uvrhnem do zmätku všetky národy, ku ktorým prídeš, a všetkých tvojich nepriateľov zaženiem pred tebou na útek.“ (2Moj 23,27)

Rozhodujúcu úlohu pri dobývaní zaslúbenej zeme zohrával Boží anjel. Týmto poslom bol Kristus, ktorý viedol Izrael, chránil ho a dobýval pred ním zaslúbené územia. Bol oblakovým stĺpom, ktorý ich viedol cez deň, a ohnivým stĺpom v noci. Izrael sa mal na Neho sústrediť a počúvať Ho, pretože mal božskú autoritu (2Moj 23,21). Vzopretie sa Božej vôli a neviera v Jeho vedenie však napokon skomplikovali napredovanie celého ľudu.

APLIKÁCIA

- **Boh dal pohanským národom mnoho rokov, aby zmenili svoje spôsoby. Čo nás to učí nielen o Božej milosti, ale aj o hraniciach tejto milosti pre tých, ktorí ju odmietajú prijať?**

OKO ZA OKO

²³Ak príde o život, dáš život za život, ²⁴oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, ²⁵popáleninu za popáleninu, ranu za ranu, modrinu za modrinu. ²⁶Ak niekto zasiahne oko svojho otroka alebo svojej otrokyne tak, že ho pripraví o zrak, ako náhradu za oko musí otroka prepustiť na slobodu. ²⁷Ak svojmu otrokovi alebo otrokyni vyrazí zub, ako náhradu zaň ho prepustí na slobodu. (2Moj 21,23–27)

³⁸Počuli ste, že bolo povedané: Oko za oko a zub za zub. ³⁹Ja vám však hovorím: Neprotivte sa zlému! Naopak: Tomu, kto ťa udrie po pravom líci, nadstav aj ľavé. (Mat 5,38,39)

Prečítaj si text Mat 5,38–48. Ako Ježiš vykladá význam zákona o odplate? Ako by sme mali tento zákon aplikovať dnes?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V Kázni na vrchu Ježiš Kristus citoval dobre známe texty zo Starej zmluvy. Jeho reč však bola namierená proti vtedajším rabínskym výkladom, ktoré sa v priebehu storočí vzdialili od pôvodného zmyslu týchto zákonov. Ľudská tradícia nielenže zatemnila účel Božieho slova, ale v niektorých prípadoch (spomeňme napríklad predpisy týkajúce sa soboty) prekrútila ich zámer a význam. Ježiš svojimi slovami obnovoval pôvodný význam týchto zákonov.

Na Vrchu blahoslavenstiev sa Ježiš snažil napraviť niektoré z týchto falošných interpretácií tým, že svojich poslucháčov nasmeroval späť na pôvodný zámer a význam textov.

Text z 2Moj 21,24, ktorý hovorí „oko za oko, zub za zub“, je citovaný v Mat 5,38 („Počuli ste... Ja vám však hovorím...“) a odvolával sa na *lex talionis* (tzv. „zákon pomsty“). Tento verš je použitý aj na iných miestach v Biblii (3Moj 24,20; 5Moj 19,21).

Pôvodný zámer tohto zákona bol formulovaný tak, aby bránil akejkoľvek osobnej pomste. Jeho snahou bolo zastaviť krvnú pomstu alebo odvetu bez predchádzajúceho vyšetrovania. Spôsobenú škodu alebo ujmu museli posúdiť sudcovia a následne malo byť stanovené a vyplatené riadne peňažné odškodnenie. Cieľom takejto praxe bolo zabrániť ľuďom, aby „brali zákon do vlastných rúk“. Áno, mala byť nastolená spravodlivosť, ale musela byť vykonaná podľa Božieho zákona.

Bol to samotný Ježiš Kristus, kto Mojžišovi odovzdal zákony, na základe ktorých malo fungovať spoločenstvo Izraelitov. Bol to On, kto presne poznal zmysel tohto zákona, preto ho mohol aplikovať objektívnym spôsobom, podľa jeho pôvodného zámeru. Motívom bolo priniesť spravodlivosť a zmierenie a obnoviť pokoj.

Niektro by mohol tvrdiť, že spravodlivosť v sebe obsahuje určitý druh pomsty. Zdá sa, že správna aplikácia týchto zákonov bola pokusom nájsť rovnováhu práve medzi myšlienkami spravodlivosti a pomsty.

■ **Ako by nám malo vedomie, že jedného dňa bude nastolená dokonalá spravodlivosť, pomôcť vyrovnáť sa so všetkou nespravodlivosťou, ktorú teraz vo svete vidíme?**

APLIKÁCIA

POMSTA

Milovaní, nepomstite sa sami, ale dajte miesto hnevu. Veď je napísané: *Mne patrí pomsta, ja odplatím, hovorí Pán.* (Rim 12,19)

²⁶**Veď čo osoží človeku, ak získa hoci celý svet, ale uškodí svojmu životu? Alebo čo dá človek na výmenu za svoj život?** ²⁷**Lebo Syn človeka príde v sláve svojho Otca so svojimi anjeli a vtedy odmení každého podľa jeho skutkov.** (Mat 16,26.27)

Radujte sa v ten deň a plesajte, lebo v nebi vás čaká veľká odmena. Veď to isté robili ich otcovia prorokom. (Luk 6,23)

Už mám pripravený veniec spravodlivosti, ktorý mi dá v onen deň Pán, spravodlivý sudca, no nie iba mne, ale aj všetkým, čo s láskou očakávajú jeho zjavenie. (2Tim 4,8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aké zaslúbenie a aký príkaz sa nachádzajú vo veršoch Rim 12,19 a 5Moj 32,35? Aká je medzi nimi súvislosť?

Vo svete poznačenom hriechom je spravodlivosť „nedostatkovým tovarom“. Dokonalú spravodlivosť nastolí až Hospodin vo svojom kráľovstve. Povinnosťou sudcov v starovekom Izraeli bolo uplatňovať zákon a určovať spravodlivý trest, keď došlo k ujme alebo zraneniu. Najprv však potrebovali poznať okolnosti. Problém bol v tom, že učitelia zákona v Kristových časoch aplikovali tento zákon spôsobom, ktorý otvoril dvere osobnej pomste. Tým bol princíp vytrhnutý z kontextu a minul sa pôvodnému zámeru, ktorý sledoval. Následne zákonníci obhajovali to, čo zákon v skutočnosti zakazoval.

Prečítaj si texty Mat 6,4.6; Mat 16,27; Luk 6,23 a 2Tim 4,8. Čo sa z týchto textov dozvedáme o Ježišovom chápaní zásad odmeny a trestu?

Ježiš nebol proti princípu odmeny a trestu. Spravodlivosť je principiálna otázka a je dôležitou súčasťou života. Žiadny jednotlivec však na seba nemôže zobrať úlohu sudcu, poroty a „kata“. Vo svojej hriešnosti a nedokonalosti sme náchylní prekrúcať spravodlivosť. Nie sme to my, kto má rozhodovať o vine a treste. Ak sa má riešiť nejaké zlo, musí to vykonať objektívny súd. Na takéto rozhodovanie sú vymenovaní sudcovia.

Práve v tomto kontexte Ježiš hovorí, aby sme boli takí dokonalí, „ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mat 5,48). Ako môžeme byť dokonalí ako sám Boh? Nezištná láska je hlavnou charakteristikou Boha. Učí svojich nasledovníkov, ako milovať nepriateľov a modliť sa za tých, ktorí ich prenasledujú. Skutočnou dokonalosťou je milovať, odpúšťať a byť milosrdný (Luk 6,36), dokonca aj k tým, ktorí si to nezaslúžia. Tento princíp a činy, ku ktorým vedie, je to, čo znamená zjavovať Boží charakter.

APLIKÁCIA

■ **Ako môžeme dennodenne rásť v láske? Prečo je súčasťou takéhoto rozvoja „smrť“ vlastného „ja“?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú časť kapitoly „Sinaj“ (PP 310–314; NÚD 147–149).

Keďže žijeme na území nášho nepriateľa, niet divu, že nás jeho obratné a klamlivé úklady môžu v reálnom živote zraniť. Kto z nás by nemal skúsenosť s bolesťou a utrpením, ktoré spôsobuje náš hriechom poznačený svet? Žiaľ, zlo je nateraz neoddeliteľnou súčasťou života. Boh nám však dáva silu, aby sme vydržali.

„Drahý Spasiteľ nám pošle pomoc práve vtedy, keď ju budeme najviac potrebovať. Cestu do svojho kráľovstva posvätili jeho kroky. Každý trň, ktorý nám poraní nohy, poraní už jeho samého. Každý kríž, ktorý máme znášať, niesol dávno pred nami. V životných zápasoch sa máme pripraviť na pokoj. Čas súženia je ťažkou skúškou pre Boží ľud. Je to však aj čas, keď sa má každý veriaci dívať k nebu a vierou hľadiť na dúhu zaslúbenia, ktorá sa nad ním klenie.“ (GC 633; ZTDS 422)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ľudia po stáročia zápasili s tým, že Hospodin vyhnal pohanské národy z ich zeme a niekedy ich dokonca úplne vyhubil. Táto problematika je naozaj znepokojujúca. Ako vám v uvažovaní o tejto otázke pomáha vedomie, že Božia láska sa musí prejavovať aj spravodlivosťou? Ako nám poznanie Boha pomáha dôverovať, že aj v tých komplikovaných udalostiach sa zjavovala nielen Jeho spravodlivosť, ale aj Jeho láska?
2. Hneď po všetkých Ježišových slovách o láske k druhým, dokonca aj k našim nepriateľom a dokonca aj k tým, ktorí vás nenávidia, Kristus hovorí: „Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Mat 5,48) Prečo Ježiš povedal tieto slová práve v súvislosti so slovami o láske k nepriateľom? Čo sa z toho dozvedáme o podstate „dokonalosti“, ktorá je podstatou dokonalosti nášho nebeského Otca?
3. Apoštol Pavol mal k Božiemu zákonu pozitívny postoj. Citoval z neho, zdôrazňoval jeho význam, no zároveň rázne odmietal zneužívanie zákona. Ako rozumiete nasledovnému výroku apoštola Pavla: „Lebo hriech nebude panovať nad vami, veď nie ste pod Zákonom, ale pod milosťou.“ (Rim 6,14)? Akými spôsobmi môžeme zneužívať zákon?
4. Aký je rozdiel medzi spravodlivosťou a pomstou? Sú to úplne odlišné pojmy alebo len rôzne prejavy tej istej myšlienky? Ako vieme, či naša túžba po spravodlivosti nie je v skutočnosti túžbou po pomste?

Týždeň od 31. augusta do 6. septembra

ZMLUVA A PLÁN

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 24,1–18; 1 Kor 11,23–29; 3Moj 10,1.2; Ezech 36,26–28; 2Moj 25,1–9; 2Moj 31,1–18

ÚVODNÝ TEXT

Keď sa Mojžiš vrátil, vyrozprával ľudu všetky Hospodinove slová a všetky právne ustanovenia. Všetok ľud jednohlasne odpovedal: „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (2Moj 24,3)

Ako ich Boh, Stvoriteľ a Vykupiteľ, Hospodin túžil byť so svojím ľudom a prebývať medzi nimi. Stvoril nás, aby sme s Ním mali úzke, dôverné spoločenstvo. Pre medziľudské vzťahy platí, že ak majú byť osobné a pevné, potrebujeme na ich vybudovanie dostatočný čas a často aj úsilie. Podobne je to aj so vzťahom k Bohu. Vzťah s Bohom môže byť povznášajúcou a rastom naplnenou skúsenosťou, podmienkou je však tráviť s Ním čas. V praxi to znamená: študovať Jeho Slovo (Boh hovorí k nám), modliť sa (otvárame Bohu svoje srdce) a svedčiť druhým o Kristovej smrti, zmŕtvychvstaní a návrate (zapájať sa do Božieho poslania). Keď nás Boh požehná, staneme sa sprostredkovateľmi požehnania pre ostatných.

Pozornosť by sme mali sústreďovať na Boha, nie sami na seba (Heb 12,1.2). Keď budeme s Bohom v spojení, On nás môže zmocniť, aby sme nasledovali Jeho učenie, čo sa prejaví poslušnosťou Jeho Slovu. Niet divu, že Kristových nasledovníkov v čase konca Písmo charakterizuje ako ľudí, „ktorí zachovávajú prikázania Božie a vieru v Ježiša“ (Zj 14,12).

Je to naozaj jednoduché: milujeme Boha a výsledkom tejto lásky je poslušnosť, teda život podľa Jeho vôle pre nás.

OSNOVA LEKCIE

Hlavnou témou desiatej lekcie bude ratifikácia zmluvy medzi Bohom a Izraelom na Sinaji, ktorá bola spečatená čítaním Božieho slova a preliatím krvi obete. Následne uvidíme, ako mal vyzeráť život podľa tejto zmluvy v najbližších dňoch a rokoch.

- 2Moj 24,1–8: Potvrdenie zmluvy prostredníctvom Božieho slova a krvi (nedeľa)
- 2Moj 24,9–18: Stretnutie s Bohom na vrchu (pondelok)
- 2Moj 24,3; Ezech 36,26–28: Poslušnosť človeka zmluve ako dar od Boha (utorok)
- 2Moj 25,8.9: Božia túžba prebývať uprostred svojho ľudu (streda)
- 2. Mojžišova 31: Svätýňa a jej symbolika (štvrtok)

KNIHA A KRV

⁴Mojžiš napísal všetky Hospodinove slová. Včasráno vstal a na úpätí vrchu postavil oltár i dvanásť posvätných stĺpov pre dvanásť kmeňov Izraela. ⁵Potom poslal izraelských mládencov, aby priniesli spaľované obety a zabili býčiky na obety spoločenstva na počesť Hospodina. ⁶Mojžiš vzal polovicu krvi a nalial ju do mís; druhou polovicou krvi pokropil oltár. ⁷Potom vzal knihu zmluvy a nahlas z nej čítal ľudu, ktorý vyhlásil: „Poslušne splníme všetko, čo povedal Hospodin.“ ⁸Nato Mojžiš vzal krv, pokropil ňou ľud a povedal: „Toto je krv zmluvy, ktorú s vami uzavrel Hospodin podľa všetkých týchto slov.“ (2Moj 24,4–8)

Prečítaj si text 2Moj 24,1–8. Akú úlohu zohráva v tomto príbehu čítanie Božieho slova a pokropenie ľudu krvou pri potvrdení zmluvy medzi Bohom a Jeho ľudom?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Živý Boh Biblie je Bohom vzťahov. Hospodin kladie dôraz na človeka, nie na veci, plány či rôzne agendy. Boh teda venuje veľkú pozornosť ľuďom a prvoradým cieľom Jeho aktivít je budovanie osobného vzťahu s ľuďmi. Ved' napokon, Boh, ktorý „je láska“, musí byť Bohom, ktorému na vzťahoch záleží, pretože láska bez vzťahov neexistuje.

Ježiš povedal: „A ja, keď budem vyzdvihnutý zo zeme, všetkých pritiahnem k sebe.“ (Ján 12,32) Bohu ide nielen o naše etické správanie, správnu vierouku alebo súbor správnych činov, ale predovšetkým o osobný, dôverný vzťah s nami. Obe stvoriteľské inštitúcie (1. Mojžišova 1–2) súvisia so vzťahmi: prvá vypovedá o vertikálnom vzťahu s Bohom (sobota) a druhá o horizontálnom vzťahu medzi ľuďmi (manželstvo).

Ratifikácia zmluvy na Sinaji mala posilniť osobitý vzťah, ktorý Boh chcel mať so svojím ľudom. Pri obrade ľudia opakovane reagovali, že budú poslúchať Boha vo všetkom, čo od nich vyžaduje. Vyhlásili: „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (Pozri 2Moj 24,3.7.). Mysleli to síce vážne, ale neuvedomovali si svoju porušenosť, krehkosť a slabosť. Ľud bol pokropený „krvou zmluvy“. Bol to odkaz na Kristove zásluhy. Len vďaka nim bol Izrael schopný riadiť sa Božími pokynmi.

Často nám robí problém prijať, že naša ľudská prirodzenosť je krehká, slabá a úplne hriešna. Máme prirodzenú tendenciu k zlu, k hriechu. Aby sme mohli konať dobro, potrebujeme pomoc zvonku. Táto pomoc prichádza iba zhora, z moci Božej milosti, z Jeho Slova a zo Svätého Ducha. Napriek tomu, že máme toto všetko na dosah, vyznávame, že zlo k nám prichádza až príliš ľahko.

Práve preto je blízky osobný vzťah s Bohom pre nás dnes dôležitý rovnako, ako bol kedysi pre ľudí na Sinaji.

- „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (2Moj 24,3) Koľkokrát sme vyjadrili to isté, a napriek tomu sme zlyhali... Čo je pre nás jediným riešením?

APLIKÁCIA

STRETNUTIE S BOHOM

¹⁵Keď Mojžiš vystúpil na vrch, oblak zahalil vrch. ¹⁶Hospodinova sláva zostúpila na vrch Sinaj a šesť dní ho zakrývala oblakom. Na siedmy deň Hospodin zavolał Mojžiša zo stredu oblaku. ¹⁷Hospodinova sláva sa Izraelitom javila ako spalujúci oheň na končiari vrchu. ¹⁸Mojžiš vkročil do oblaku, vystúpil na vrch a bol tam štyridsať dní a štyridsať nocí. (2Moj 24,15–18)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 24,9–18. Ako vyzeralo blízke stretnutie Izraela s Hospodinom?

Po rozhodnom obnovení zmluvy s Bohom Mojžiš opäť vystúpil na Sinaj. Na začiatku svojej cesty Mojžiš nebol sám. Sprevádzalo ho sedemdesiat tri izraelských vodcov. Pre vodcov to bol vrcholný zážitok. Text dvakrát podčiarkuje úžasnú realitu Božieho zjavenia (teofánia). Vodcovia Izraela spečatili zmluvu s Bohom aj tým, že spoločne stolovali. Bola to hostina a Boh Izraela bol ich hosťiteľom. Boh týmto vodcom prejavil mimoriadnu priazeň a vážnosť.

Na Blízkom východe v staroveku bolo (a sčasti je aj dnes) spoločné stolovanie mimoriadne dôležité. Išlo o veľký zážitok spojený s prejavom cti a vážnosti. Bolo vyjadrením odpustenia a pomáhalo vytvoriť priateľské puto. Spoločné stolovanie malo aj presah do budúcnosti. Bolo zaslúbením vzájomnosti a spoločenstva aj v čase krízy a problémov. Bez slov si takto sľúbili, že ak sa jednej strane niečo stane, druhá bude povinná prísť pomôcť. Pozvanie na jedlo bolo špeciálnou výsadou, ktorá sa nevzťahovala na každého.

Naopak, odmietnutie pozvania sa pokladalo za jednu z najvyšších foriem urážky. Tento pohľad nám pomáha pochopiť príbehy v Novej zmluve, keď bol Ježiš Kristus vystavený odmietavej kritike za to, že jedol s hriešnikmi (Luk 5,30). Keď veriaci slávia Večeru Pánovu, vytvárajú si úzke puto s ostatnými veriacimi, ktorí sú rovnakými hriešnikmi. Počas Večere Pánovej slávime odpustenie a spasenie, ktoré máme v Ježišovi (pozri Mat 26,26–30; Mar 14,22–25; 1Kor 11,23–29).

Je tragické, že niektorí z tých, čo boli s Mojžišom na vrchu, upadli neskôr do hriechu a prišli o život (pozri 3Moj 10,1.2.9). Hoci prežili hlbokú skúsenosť s Bohom, táto skúsenosť ich nezmenila, ani nespôsobilá ich obrátenie. Prežitá skúsenosť mala týmto mužom pomôcť, aby sa nedopustili takého tragického a poľutovaniahodného konania. Ich zlyhanie je silným svedectvom o tom, že „vlastníctvo“ pravdy a posvätných výsad automaticky neznamená obrátenie.

APLIKÁCIA

- **Uvažuj o zlyhaní týchto mužov, ktorým sa dostalo takej prednosti. Išlo dokonca o Áronových synov! V čom môže ich skúsenosť slúžiť ako varovanie pre nás, keď sme ako adventisti prijali také úžasné svetlo a prednosti.**

SILA K POSLUŠNOSTI

³Ked' sa Mojžiš vrátil, vyrozprával ľudu všetky Hospodinove slová a všetky právne ustanovenia. Všetok ľud jednohlasne odpovedal: „Budeme plniť všetko, čo Hospodin povedal.“ (2Moj 24,3)

²⁶Dám vám nové srdce a nového ducha do vášho vnútra; odstránim kamenné srdce z vášho tela a dám vám srdce z mäsa. ²⁷Dám svojho ducha do vášho vnútra a spôsobím, aby ste chodili podľa mojich ustanovení, zachovávali a plnili moje nariadenia. ²⁸Žiť budete v krajine, ktorú som dal vašim otcom, budete mojím ľuďom a ja budem vašim Bohom. (Ezech 36,26–28)

Ako do nášho života prichádza poslušnosť? (Pozri úvodný text Ezech 36,26–28.)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Izraeliti pri troch príležitostiach horlivo vyhlásili, že budú poslúchať Boha (2Moj 19,8; 2Moj 24,3.7). Poslušnosť je dôležitá, aj keď Biblia učí, že my ľudia sme slabí, skazení, krehkí a hriešni. Táto smutná pravda sa zjavila nielen v dejinách starovekého Izraela, ale aj v dejinách celého Jeho ľudu.

Ako teda môžeme verne nasledovať Boha?

Dobrou správou je, že Boh nám dáva silu konať podľa toho, čo nám prikazuje. Potrebná (po)moc nie je v nás, prichádza zvonka a umožňuje nám robiť to, čo Boh vyžaduje. Je to Jeho dielo. V jadre svojho teologického zhrnutia to prorok Ezechiel vyjadruje veľmi jasne (Ezech 36,26.27). Iba Boh môže vykonať transplantáciu srdca a robí to tak, že odstráni naše „srdce z kameňa“ a nahradí ho citlivým „srdcom z mäsa“. Ako Jozua pripomenul svojim poslucháčom: „Nemôžete slúžiť Hospodinovi, lebo on je svätý Boh, žiarlivý Boh, ktorý vám neodpustí priestupky a hriechy.“ (Joz 24,19)

Na nás záleží, či sa rozhodneme nasledovať Boha. Musíme urobiť rozhodnutie, a potom deň za dňom, hodinu za hodinou sa Mu odovzdávať. Sami v sebe totiž nemáme silu uskutočňovať svoje vedomé rozhodnutie slúžiť Mu. Keď však odovzdáme svoju slabosť Bohu, On nám dá silu. Apoštol Pavol hovorí: „Ked' som slabý, vtedy som silný.“ (2Kor 12,10)

Všimnime si božské „Ja“ v Ezech 36,24–30: Boh nás *zhromažďuje, očisťuje, odstraňuje* kamenné srdce, *dáva* nám mäsité srdce, *uschopňuje* a *podnecuje* nás, aby sme starostlivo dodržiavali Jeho zákon. Čo robí On, budeme robiť aj my. Stotožňuje sa s nami, a ak s Ním budeme mať úzke spoločenstvo, Jeho skutky sa stanú našimi skutkami. Jeho konanie sa stane naším konaním. Jednota medzi Bohom a nami bude mocná, živá a intenzívna.

V úvodnom texte sa opäť kladie dôraz na Božie konanie: *Ja* dám... *svojho ducha*... *ja* spôsobím... podľa *mojich* ustanovení... *moje* nariadenia. (Ezech 36,27) Boh prikazuje ľuďom poslúchať a potom dáva silu poslúchať. Boh vždy dáva svojmu ľudu moc konať to, čo od neho vyžaduje. Poslušnosť je Boží dar (nie náš výkon alebo úspech). Je to rovnaké ako s ospravedlnením a spasením, čo sú tiež Jeho dary (Fil 2,13).

- Ak nám bola sľúbená moc poslúchať, prečo je pre nás také ľahké upadnúť do hriechu?

APLIKÁCIA

UPROSTRED SVOJHO ĽUDU

⁸Nech mi urobia svätostánok, aby som mohol bývať medzi vami. ⁹Všetko urobte presne podľa toho, čo ti ukazujem ako vzor príbytku a celého jeho zariadenia. (2Moj 25,8,9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh využíval na vyučovanie svojho ľudu rôzne prostriedky. Jedným z najdôležitejších bola svätyňa. Všetky služby spojené so svätyňou poukazovali na Ježiša. Išlo o podobienstvá na plán spasenia, ktorý mal vyvrcholiť prostredníctvom Ježiša o mnoho storočí neskôr.

Prečítaj si text 2Moj 25,1–9. Aké kľúčové, praktické a teologické pravdy nachádzame v týchto veršoch?

Boh zázračným spôsobom vyviedol Izraelitov z Egypta a v tejto skúsenosti im stál nablízku. Teraz Mojžišovi prikazuje, aby Mu Izraeliti postavili svätyňu. Dôvodom je, aby mohol *bývať medzi nimi* (2Moj 25,8). Boh im chcel hmatateľne ukázať, že je skutočne s nimi. Napriek tomu, že sa mnohokrát previnili, neopustil ich a „znova ich prijal na milosť“ (PP 343; NÚD 162). Teraz dostali príkaz od Boha a začal sa proces výstavby svätyne.

Biblia nás uisťuje, že Boh nebyva v chrámoch a budovách postavených ľuďmi (Sk 7,47–50), pretože je väčší ako nebesia a nebo Ho nemôže obsiahnuť. Pavol na Areopágu v Aténach hovorí: „Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom, tento Boh, keďže je Pánom neba i zeme, nebyva v chrámoch zhotovených rukami.“ (Sk 17,24) Kráľ Šalamún pripomína: „Môže vôbec Boh prebývať na zemi? Ved' samotné nebesia, ba ani najvyššie nebo ťa nemôžu obsiahnuť! Tým menej tento dom, ktorý som postavil.“ (1Kráľ 8,27) Svätyňa mala byť miestom, kde Boh prejaví ľuďom svoju prítomnosť.

Izraeliti mali priniesť dobrovoľný dar na stavbu svätyne. Mali dávať vzácne a drahé dary vrátane zlata, striebra, bronzu, akáciového dreva, rôznych druhov jemných látok, olivového oleja a korenín.

V 2Moj 25,10–27,21 sa dozvedáme veľa podrobností o svätostánku a službe s ním spojenej. Boh dal Mojžišovi plán, ktorý obsahoval konkrétne pokyny, ako postaviť a zariadiť svätostánok vrátane archy zmluvy, stola na predkladanie chlebov, svietnika, oltárov, závesov, farieb a rozmerov.

Mojžiš mal postaviť svätostánok podľa vzoru, ktorý mu Boh ukázal (2Moj 25,9,40; 2Moj 26,30). Tento vzor bol odrazom nebeskej svätyne (Heb 8,1,2; 9,11). Pozemská svätyňa plnila kľúčovú funkciu až do Ježišovej smrti a začatia Jeho služby v nebeskej svätyni. Vtedy sa skončila služba v pozemskej svätyni, čo sa prejavilo symbolickým roztrhnutím opony pred svätyňou svätých pri Kristovej smrti (Mat 27,51; Mar 15,38).

APLIKÁCIA

- Dnes už nemáme fyzickú svätyňu ako Izraeliti, ale Boh aj dnes túži prebývať s nami – v našich životoch aj v našich srdciach (1Kor 3,16). Ako môžeš urobiť miesto pre Božiu prítomnosť vo svojom každodennom živote? Aké konkrétne zmeny alebo záväzky potrebuješ urobiť, aby tvoj život mohol zrkadliť Jeho charakter?

NAPLNENIE BOŽÍM DUCHOM

¹Hospodin povedal Mojžišovi: ²„Pozri, povolal som po mene Becaleela, Uriho syna, Chúrovho vnuka z Júdovho kmeňa. ³Naplnil som ho Božím duchom, múdrosťou, chápaivosťou a zručnosťou v každej práci... (2Moj 31,1–3)

¹²Hospodin povedal Mojžišovi: ¹³„Toto oznám Izraelitom: „Zachovávajúte moje soboty. Je to znamenie medzi mnou a vami pre všetky pokolenia, aby ste poznali, že ja, Hospodin, vás posväčujem. ¹⁴Zachovávajúte sobotu! Nech vám je svätá! Kto ju znesväťí, musí zomrieť. Každý, kto by v ten deň pracoval, nech je odstránený spomedzi svojho ľudu.“ (2Moj 31,12–14)

Boh pri príprave na služby vo svätostánku poučil Mojžiša o každom detaile. Kňazi mali mať kňazský odev, ale veľkňaz mal na sebe špeciálny *efód*, ktorý obsahoval mená synov Izraela. Nosil aj náprsník, ktorý obsahoval *urím* a *tummím* a mal byť na jeho srdci (2. Mojžišova 28). Všetci kňazi mali byť vysvätení (2. Mojžišova 29). Medzi ďalšie predmety, ktoré sa mali starostlivo pripraviť pre službu vo svätyni, patrili kadidlový oltár, umývadlo na umývanie, olej na pomazanie a kadidlo (2. Mojžišova 30).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 2Moj 31,1–18. Akú osobitnú pomoc Boh poskytol, aby všetky detaily svätostánku a súvisiace služby boli pripravené a postavené podľa Jeho predstáv?

Prvýkrát sa v Písme dozvedáme, že Hospodin naplnil človeka Božím duchom. Čo to znamená? Becaleel dostal poverenie umelecky spracovať jednotlivé časti svätostánku. Jeho naplnenie Božím duchom sa prejavilo tak, že dostal zručnosti, porozumenie a znalosti nevyhnutné na vykonanie dôležitého diela. Okrem toho dal Boh Oholiábovi a mnohým ďalším remeselníkom toho istého Ducha, aby sa tiež podieľali na tejto práci.

Uprostred tejto tvorivej práce je Božia sobota predstavená ako znamenie medzi Bohom a Jeho ľuďom. Sobota bola svedectvom o tom, že ich Hospodin robí svätými. Znamená to, že dodržiavanie štvrtého prikázania je spojené s posvätením. Ezechiel neskôr zaznamenal Hospodinove slová: „Dal som im aj svoje soboty, aby boli znamením medzi mnou a nimi, aby poznali, že ja, Hospodin, ich posväčujem.“ (Ezech 20,12)

Sobota je pripomienkou, že Hospodin nie je len náš Stvoriteľ (1Moj 2,2.3), Vykupiteľ a Boh (5Moj 5,15; Mar 2,27.28), ale že je aj Svätý. Svojou prítomnosťou ľudí posväcuje. Premieňa ich, prostredníctvom Jeho Ducha a Slova rastú, aby zjavovali milujúci, láskavý, nesebecký a odpúšťajúci charakter Boha.

Vrcholným darom, ktorý Boh dal Mojžišovi, bolo Desatoro (2Moj 31,18). Sám Boh napísal a dal ľudu dve kamenné dosky s desiatimi prikázaniami (2Moj 31,18; 5Moj 9,9–11). Tieto tabuľky mali byť umiestnené v svätyni svätých, vo vnútri archy zmluvy, ktorá bola pod zľutovnicou (2Moj 25,21).

- Výraz „zľutovnica“ („vrchnák“, Roh.: „pokrývka“) pochádza v hebrejčine zo slova, ktorého základný význam je „uzmieriť“. Prečo mala byť táto „zľutovnica“ postavená priamo nad Božím zákonom? Akú nádej by sme mali vidieť v tejto skutočnosti?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Stan stretávania“ (PP 343–353; NÚD 162–169).

Svätostánok bol osobitým miestom, kde sa uskutočňovalo zmierenie za vyznané hriechy Božieho ľudu. Práve prostredníctvom svätyňovej služby sa Izraeliti učili o pláne spasenia. Dozvedali sa aj o niektorých jeho detailoch, medzi ktoré patrili otázky súvisiace s ospravedlnením, posvätením a súdom. Každá zvieracia obeť poukazovala na Ježišovu smrť, na odpustenie hriechov a napokon aj na vymazanie hriechov. A samozrejme, okrem obetí bol neoddeliteľnou súčasťou svätyne aj Boží zákon ako norma spravodlivosti.

„Nad zľutovnicou sa zjavovala Hospodinova sláva, prejav Božej prítomnosti. Hlas, ktorý vychádzal z oblaku, občas oznamoval veľknázovi Božie posolstvo. Boží zákon uložený v truhle zmluvy bol ústavou spravodlivosti a práva a odsudzoval hriešnika na smrť. Nad zákonom však bola zľutovnica. Vďaka zmiereniu bolo hriešnikovi, ktorý sa úprimne kajaľ, darované odpustenie. *Milosť a vernosť sa stretnú, spravodlivosť a pokoj sa polúbia.* (Ž 85,11)“ (PP 349; NÚD 164)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Kedy ste si naposledy povedali, že *urobíte všetko, čo vám Hospodin prikazuje*? Ako sa vám v tomto rozhodnutí darí?
2. Na konci Mojžišovho štyridsaťdňového pobytu u Hospodina na vrchu Sinaj Boh zdôraznil, že Izraeliti musia zachovávať Jeho sobotu. Sobota mala byť znamením medzi Bohom a nimi, že je to Hospodin, kto ich posväť. Akú úlohu zohráva svätosť a posvätenie pri zachovávaní soboty?
3. Hospodin chcel, aby Izraeliti zhotovili svätyňu, aby mohol „prebývať medzi nimi“. Toto miesto malo byť centrom spásy pre Izrael. Práve tu – vo svätyni, kde Boh prebýval uprostred svojho ľudu – sa prostredníctvom predobrazov a náznakov uskutočňoval plán spasenia. Čo sa z týchto obrazov môžeme naučiť o tom, že v otázke spasenia sme úplne závislí od Boha?
4. Ako rozumiete tomu, že prostredníctvom krvi sa prenášali všetky hriechy ľudu do svätyne, Božieho domu? Ako táto úžasná pravda zjavuje – hoci len v náznakoch – to, čo pre nás Ježiš urobil na kríži a čo pre nás teraz robí v nebeskej svätyni?

ODPADNUTIE A PRÍHOVOR

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 32,1–6; Ž 115,4–8; Iz 44,9.10; Rim 1,22–27; 2Moj 32,7–32; Iz 53,4

ÚVODNÝ TEXT

³¹Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: „Ach, tento ľud sa dopustil veľkého hriechu, urobil si zlatých bohov. ³²Strpíš ešte ich hriech? Ak nie, tak ma vymaž zo svojej knihy, ktorú píšeš!“ (2Moj 32,31.32)

Je úplne nepochopiteľné, čo všetko sa udialo počas Mojžišovej neprítomnosti. A to bol mimo tábora len štyridsať dní! Boží ľud sa odvrátil od Hospodina a začal uctievať človekom zhotovenú modlu – zlaté teľa. Ako sa to všetko mohlo stať po toľkých mocných znameniach, skúsenostiach a zázrakoch, ktoré sa udiali pred zrakom Izraelitov?

Odpovedí môže byť niekoľko a v každej sa možno nachádza kus pravdy. Možno ľudia nerozumeli, kto Boh v skutočnosti je... Azda to, čo prežili s Hospodinom, zatienili ich hriešne a telesné túžby... Nevážili si to, čo pre nich Boh urobil, a považovali to za samozrejmosť... A čo ak ich chápanie zatemnili každodenné starosti a hriešne myslenie... Alebo boli jednoducho nevďační a nevedomovali si hĺbku Božích milosrdných činov v ich prospech... Veľmi rýchlo zabudli na mocné Božie skutky (Ž 106,13.21–23)? A napokon, čo ak za všetko mohlo Áronovo neúspešné vedenie? „Aj na Árona sa Hospodin veľmi nahneval a chcel ho zahubiť.“ (5Moj 9,20)

Nech už sú dôvody hrozného odpadnutia Izraelitov akékoľvek, mali by sme si z neho vziať ponaučenie. Tento týždeň budeme teda uvažovať nielen o ľudskej hriešnosti, ale aj o milosti Božej lásky, ktorá sa zjavuje napriek našej hriešnosti.

OSNOVA LEKCIE

Ústrednou témou jedenástej lekcie bude odpadnutie izraelského ľudu od Hospodina a uctievanie zlatého teľaťa počas Mojžišovho pobytu na vrchu Sinaj. Nepôjde však len o opis nesprávnych skutkov, ale predovšetkým o tému milosti, ktorá sa prejaví v Mojžišovom príhovore za ľud a v ochote obetovať sa pre jeho záchranu.

- 2Moj 32,1–6: Zlyhanie pod Áronovým vedením: zlaté teľa (nedeľa)
- 2Moj 32,6–8: Modloslužba: Odklon od Stvoriteľa k stvoreniu (pondelok a utorok)
- 2Moj 32,9–29: Boží spravodlivý hnev (streda)
- 2Moj 32,30–32: Mojžišov príhovor a Božia milosť (štvrtok)

ZLYHANIE POD ÁRONOVÝM VEDENÍM

¹Keď ľud videl, že Mojžiš dlho nezostupuje z vrchu, zhromaždil sa k Áronovi a povedal mu: „Vstaň, urob nám bohov, ktorí pôjdu pred nami! Ved' nevieme, čo je s Mojžišom, s mužom, ktorý nás vyviedol z Egypta.“ ²Áron im odpovedal: „Postrhávejte zlaté náušnice, čo majú na ušiach vaše ženy, vaši synovia i vaše dcéry a prineste mi ich!“ ³Všetok ľud si postříhal z uší zlaté náušnice a priniesli ich Áronovi. ⁴On to od nich vzal, zhotovil formu a ulial podobu teľata. Oni povedali: „To sú tvoji bohovia, Izrael, ktorí ťa vyviedli z Egypta.“ ⁵Keď to Áron videl, postavil pred ním oltár a oznámil: „Zajtra bude Hospodinova slávnosť.“ ⁶Na druhý deň včasráno vstali, priniesli spaľované obety i obety spoločenstva. Ľud sa posadil, jedol a pil; potom vstali a zabávali sa. (2Moj 32,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh povolal Mojžiša, aby s Ním trávil čas. Je možné, že Mojžišovi tých štyridsať dní a nocí v Hospodinovej blízkosti ubehlo rýchlo. Izraelitom sa však toto obdobie zdalo až príliš dlhé (2Moj 32,1). Ich viditeľný vodca sa nevracal a jeho vplyv chýbal. Začali pociťovať neistotu, zmätok, netrpezlivosť a strach. Zatúžili po *viditeľnom* bohu, ktorý by ich viedol. Chceli aspoň jedného z „bohov“, ktorých videli celý svoj život v modlárskom Egypte.

Ako je možné, že Áronovo vedenie tak neslýchane zlyhalo? Čo o tom hovorí úvodný text (2Moj 32,1–6)?

Áron vzniknutú situáciu nezvládol. Nedokázal zasiahnuť a urobiť to, čo bolo správne. Namiesto toho, aby dôveroval Hospodinovi, zľakol sa a ustúpil väčšine. Ľudia žiadali nemysliteľné: „Vstaň, urob nám bohov, ktorí pôjdu pred nami!“ (2Moj 32,1) A Áron súhlasil.

Ľudia začali ochotne prinášať zlato na výrobu modly. Áron ich nielenže nezaštavil, ale v skutočnosti ich vyzval, aby priniesli zlato, ktoré nosili ako náušnice. Potom sa sám podieľal na sformovaní tohto falošného boha. Napokon ľud vyhlásil: „To sú tvoji bohovia, Izrael, ktorí ťa vyviedli z Egypta.“ (2Moj 32,4) Aký skazený, hriešny a krátkozraký postoj. Začali sa klaňať modle, ktorú si práve vyrobili, a vyhlasovali, že práve toto „božstvo“ ich zachránilo. Je ohromujúce a desivé, ako môžu hriešne túžby prevrátiť naše myslenie a činy. Keď ľudia začnú oslavovať svoje vlastné výtvory, skazí ich to a zasiahne ich schopnosť rozlišovať, čo je správne.

„Keby mal Áron odvahu postaviť sa za pravdu, mohol zabrániť odpadnutiu. Keby zostal neochvejne oddaný Bohu a pripomenul ľuďom ich slávnostnú zmluvu, mohol zmariť zlo hneď v zárodku. Jeho povolenosť však Izraelcov povzbudila, aby šli v hriechu ešte ďalej, než pôvodne zamýšľali. Áron sa pri svojej obhajobe snažil zvaliť zodpovednosť za vlastnú slabosť na ľud – vraj len splnil prednesené požiadavky. Ľudia ho obdivovali za jeho láskavosť a trpezlivosť. Áronova ľahkovážnosť a túžba zapáčiť sa ho tak zaslepili, že nepostrehol ohavnosť a zlo, s ktorými prejavil súhlas.“ (PP 316.317; NÚD 153)

APLIKÁCIA

- Ako mohol byť Áron takým slabým vodcom? Akým spôsobom sa mohol Áron snažiť vo vlastnom srdci ospravedlniť vlastné zlyhanie a hrozné činy, ktorých sa dopustil spolu s ľuďom?

MODLÁRSTVO A ZLO

Na druhý deň včasráno vstali, priniesli spaľované obety i obety spoločenstva. Ľud sa posadil, jedol a pil; potom vstali a zabávali sa. (2Moj 32,6)

²²Tvrdili, že sú múdri, a stali sa bláznami. ²³Slávu nepominuteľného Boha zamenili za zobrazenú podobu pominuteľného človeka, vtákov, štvornožcov a plazov. ²⁴Preto pre túžby ich srdc vydal ich Boh napospas nečistote, takže sami zneuctovali vlastné telá. ²⁵Božiu pravdu zamenili za lož a korili sa a slúžili stvorenstvu namiesto Stvoriteľovi, ktorý je požehnaný naveky. Amen. ²⁶Preto ich Boh vydal napospas hanebným vášňam. Lebo ich ženy zamenili prirodzený styk za protiprirodzený. ²⁷Podobne aj muži zanechali prirodzený styk so ženou a rozpálili sa rozkošnickou vášňou jeden voči druhému; muži s mužmi páchali hanebnosti a sami na sebe si odniesli zaslúženú odplatu za svoje poblúdenie. (Rim 1,22–27)

Následky modlárstva boli nielen tragické, ale aj rýchle. Čo všetko sa udialo? (2Moj 32,6; pozri tiež Ž 115,4–8; Ž 135,15–18; Iz 44,9.10)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Zlaté telá pripomínalo egyptského býčieho boha (Apisa) alebo boha kráv (Hathora). Takýmto spôsobom hrubo prestúpili prvé aj druhé prikázanie Desatora (2Moj 20,3–6). Ich čin nemohol zostať nepotrestaný, pretože otvorene zasiahol ich vzťah so živým Hospodinom. Namiesto uctievania svojho Stvoriteľa sa Izraeliti uchýlili k uctievaniu svojho vlastného výtvoru, ktorý nemohol vidieť, počuť, cítiť, hovoriť, starať sa, milovať ani viesť.

Svojím konaním úplne prevrátili poriadok stvorenia. Namiesto toho, aby pochopili, že boli stvorení na Boží obraz, urobili si teraz sami boha. Toho navyše nestvorili na svoj obraz – čo by už samo osebe bolo zvrátené –, ale dokonca na obraz zvieratá. Toto bol naozaj „boh“, ktorému chceli slúžiť? Ich hriech proti Hospodinovi bol naozaj ohromujúci (Iz 31,7; Iz 42,17).

Ako opisuje a hodnotí odpadnutie Izraelitov apoštol Pavol v Rim 1,22–27?

Modlárstvo popiera samotnú teologickú podstatu toho, že Boh je vždy Boh a človek zostáva človekom. Modlárstvo odstraňuje zásadný rozdiel medzi Bohom a človekom (Kaz 5,1) a prerušuje spojenie človeka so Stvoriteľom. Či už sa modlárstvo odohráva zjavne, všetkým na očiach, alebo skryto v srdci, vždy veľmi rýchlo naruší náš vzťah s Hospodinom a vedie nás po špirále do stále hlbšieho morálneho odpadnutia. Biblický text hovorí, že na druhý deň ľudia „vstali, aby sa hrali“ (2Moj 32,6; Roh.) Ide o eufemizmus označujúci nemorálne praktiky, ktoré navyše Ellen Whiteová opisuje ako „napodobeninu egyptských modlárskeho slávností“ (PP 320; PP /sk/ 235).

Ľudia majú mimoriadne nadanie vyrábať si svoje vlastné idoly. Nielenže si vytvárajú svojich vlastných bohov, ale potom sa im klaňajú a slúžia im. Stvoriteľa takto nahrádzajú modlami, ktoré ich skôr či neskôr privedú k morálnemu úpadku.

■ Akými spôsobmi dnes ľudia uctievať stvorenie namiesto Stvoriteľa?

APLIKÁCIA

„ĽUD SA ZVRHOL“

⁷Hospodin povedal Mojžišovi: „Zostúp dolu! Tvoj ľud, ktorý si vyviedol z Egypta, sa zvrhol. ⁸Veľmi rýchlo odbočili z cesty, ktorú som im určil. Uliali si podobu teľaťa, klaňajú sa mu, prinášajú mu obetu a vykrikujú: Toto sú tvoji bohovia, Izrael, ktorí ťa vyviedli z Egypta.“ (2Moj 32,7,8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečo Hospodin poslal Mojžiša späť do izraelského tábora (2Moj 32,7,8)?

Tým, že sa Izraeliti obrátili k modle, boli v procese odlúčenia sa od pravého Boha, ktorý ich svojou mocou vyslobodil z Egypta. Hospodin veľmi jasne označil za vinníka samotný ľud, keď povedal, že ľud sa „zvrhol“ (2Moj 32,7). Izraeliti dokonca pripisovali zlatému teľatu zásluhu za to, že ich vyslobodilo z Egypta. Konanie ľudí bolo v priamom rozpore s vyhlásením Hospodina o tom, že to bol On, kto ich vyviedol z Egypta (2Moj 20,2)! Popieranie Božej prítomnosti a Jeho mocných činov bolo mimoriadne závažné. Ich uvažovanie a pocity boli pokrútené a úplne skazené.

Pre proroka Ezechiela bola modloslužba príčinou celej biedy Božieho ľudu. Práve z modlárstva vychádzajú všetky ostatné hriechy (pozri napríklad Ezech 8,1–18; 20,1–44 a 22,1–12). Často si s údivom kladieme otázku, prečo boli títo ľudia takí naivní a nenapraviteľní. Prečo uctievali rôzne modly, ktoré si sami zhotovili? Sme hlboko presvedčení, že niečo také by sme nikdy neurobili. Naozaj dnes žijeme bez modiel? Dnešné idoly môžu mať rôzne tvary a podoby, no napriek tomu majú moc strhnúť našu pozornosť a ovplyvniť naše myslenie.

Modla je niečo, čo nahrádza Boha, a hoci vieme, že to nie je správne, uctieваме ju. Upútava našu predstavivosť, podmaňuje si našu náklonnosť a zmocňuje sa nášho času a zotročuje naše uvažovanie. Získava nad nami moc a vytláča z nášho života Boha. Platí, že sa stávame tým, na čo hľadáme. Naša myseľ teda určite nevystúpi vyššie, ako je „boh“, ktorému slúžime.

Ak nie je stredobodom nášho života jediný Boh, potom Jeho miesto zaplnia rôzni iní *bohovia*. Ak sa nebudeme tešiť z prítomnosti živého Boha a ak si nebudeme pestovať vzťah s Ním, potom toto miesto v našom živote zaplní niečo iné alebo nikto iný. To, čo nahradzame Kristom, môže mať rôzne podoby. Môže ísť o pýchu, sústredenosť na seba, peniaze, moc, sex, jedlo, televízia, drogy, alkohol, nečisté myšlienky, pornografia, pôžitky, práca, šport, rodina, videohry, filmy, nakupovanie, predstavy, politika, hudba, postavenie, tituly, známky a tak ďalej. Tento zoznam je takmer nekonečný.

Áno, v nachádzaní rôznych modiel sme nesmierne kreatívni a vynaliezaví. Všetko, čo je dobré, krásne a zmysluplné, môžeme premeniť na modlu. Modlárstvo je mimoriadne nebezpečné, pretože mení našu osobnosť, spôsob uvažovania, náklonnosť a náš spoločenský život. Mení našu identitu a nahrádza skutočné osobné vzťahy prázdnyimi a v konečnom dôsledku nezmyselnými interakciami, ktoré nás nemôžu zachrániť.

APLIKÁCIA

- Izraeliti sa obrátili k modle a pripísali jej vyslobodenie, aj keď boli svedkami mocných Božích skutkov. Modlárstvo sa netýka len sóch; je to čokoľvek, čo v našich životoch zaberá miesto Boha. Nájdí si chvíľku na zamyslenie: Aké „modly“ sa nachádzajú v tvojom živote? Čo pohlcuje tvoj čas, čomu venuješ svoju energiu a oddanosť viac ako Bohu? Ako môžeš aktívne odstrániť tieto „rozptýlenia“ a urobiť Boha centrom tvojho srdca a každodenného života?

BOŽÍ SPRAVODLIVÝ HNEV

⁹Potom Hospodin povedal Mojžišovi: „Videl som tento ľud; je to tvrdošíjny ľud. ¹⁰Teraz ma už nechaj, nech proti nim vzplanie môj hnev a vyhubím ich. Z teba však urobím veľký národ.“ (2Moj 32,9.10)

Prečítaj si text 2Moj 32,9–29. Aká bola Mojžišova reakcia na Božiu hrozbu zničiť Izrael?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Keď bol Mojžiš ešte na vrchu Sinaj, Boh povedal, že zničí vzbúrencov a z Mojžišovho potomstva urobí veľký národ. Mojžiš však niečo také odmietal. Veľmi úpenlivo prosil Hospodina a snažil sa Ho obmäkčiť. Poukazoval na to, že to bol On, Hospodin, kto svojou mocnou rukou vyviedol ľud z Egypta. Svoju prosbu opieral aj o skutočnosť, že Hospodin zasľúbil Izákovi a Izraelovi veľké potomstvo. Mojžiš v tejto situácii konal ako skutočný sprostredkovateľ medzi Bohom a ľudstvom.

„Hospodin sa zľutoval a upustil od zla, ktoré ohlásil svojmu ľudu.“ (2Moj 32,14) Mojžiš sa teda vrátil k svojmu ľudu. Neexistuje žiadny záznam – na rozdiel od toho, čo sa stalo v 2Moj 34,29.30 – že by jeho tvár v tejto chvíli žiarila z prítomnosti Hospodina. Mojžišova tvár pravdepodobne zrkadlila jeho ľudský hnev.

„A stalo sa, keď sa priblížil k táboru a keď uvidel teľa a kolotance, že sa rozpálil hnev Mojžišov a hodil dosky zo svojich rúk a rozbil ich pod vrchom.“ (2Moj 32,19; Roh.) Rozbitie dosiek obsahujúcich Desatoro bolo vonkajším znakom rozbitia jeho obsahu. Boh za to Mojžiša pokarhal a neskôr mu prikázal, aby zhotovil dve dosky, ktoré mali nahradiť *prvé tabule*, „ktoré si rozbil“ (5Moj 10,2). Sám Boh prepísal Desatoro na nové dosky.

Mojžiš ostro pokarhal Árona, že sa tak hanebne podriadil požiadavkám ľudu: „Čo ti urobil tento ľud, že si ho uviedol do takého veľkého hriechu?“ (2Moj 32,21) Áron sa pokúsil ospravedlniť svoj priestupok tým, že (1) obviňoval iných a (2) vyhovárал sa na mágiu: „Hodil som to do ohňa a vyšlo z neho toto teľa.“ (2Moj 32,24) Horšie však bolo, že samotný Áron dostal v minulosti prednostné postavenie. Boh ho poctil napríklad tým, že spolu s Mojžišom a sedemdesiatimi staršími mohol ísť na vrch stretnutia s Hospodinom (2Moj 24,1).

Aká ponurá irónia! Tvrdením, že sa stal zázrak, chcel Áron oklamať svojho brata (všimnime si, ako jeden hriech vedie k druhému; v tomto prípade modloslužba ku klamstvu). Mojžiš sa však nenechal oklamať. Videl konanie ľudí a bol si vedomý toho, že vzburu musí okamžite ukončiť.

- Čo sa z tohto príbehu môžeme naučiť o moci príhovornej modlitby? Za koho by si sa mal práve teraz modliť?

APLIKÁCIA

PRÍHOVOR

³⁰Na druhý deň povedal Mojžiš ľudu: „Dopustili ste sa veľkého hriechu, ale teraz vystúpim k Hospodinovi, azda ho uzmierim za váš hriech.“ ³¹Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: „Ach, tento ľud sa dopustil veľkého hriechu, urobil si zlatých bohov. ³²Strpíš ešte ich hriech? Ak nie, tak ma vymaž zo svojej knihy, ktorú píšeš!“ (2Moj 32,30–32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako ďaleko zašiel podľa úvodného textu (2Moj 32,30–32) Mojžiš vo svojej príhovornej modlitbe za hriešnikov?

Vzbura v izraelskom tábore mala hrozivé následky, vrátane smrti mnohých ľudí (2Moj 32,28). Nasledujúci deň Mojžiš povedal ľudu: „Dopustili ste sa veľkého hriechu, ale teraz vystúpim k Hospodinovi, azda ho uzmierim za váš hriech.“ (2Moj 32,30)

„Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: *Ach, tento ľud sa dopustil veľkého hriechu, urobil si zlatých bohov. Strpíš ešte ich hriech? Ak nie, tak ma vymaž zo svojej knihy, ktorú píšeš!*“ (2Moj 32,31.32)

Niet divu, že Mojžiš je považovaný za predobraz Krista! Svojou príhovornou modlitbou za hriešnikov a ochotou obetovať za nich vlastný život zrkadlí to, čo neskôr Kristus urobil pre nás všetkých. Mojžišov súcit s priestupníkmi je obdivuhodný. Preukázal svoju úplnú oddanosť Hospodinovi a svoju obetavú lásku k ľuďom. Kniha Exodus neuvádza, ako dlho zostal Mojžiš s Hospodinom na vrchu v tomto konkrétnom čase, ale 5. Mojžišova odhaľuje, že pri tejto príležitosti bol na Sinaji štyridsať dní (pozri 5Moj 9,18).

V 2Moj 32,32 slovo preložené ako „strpíš“ (Roh.: „odpustíš“) pochádza zo slovesa, ktorého základný význam je „niesť“, ako napríklad v Iz 53,4, ktorý (o Ježišovi) hovorí: „Naozaj, on *niesol* naše choroby a naše bolesti ho obťažili.“ V hebrejčine ide o rovnaké sloveso, preložené raz ako „strpieť“ (2Moj 32,32) a inokedy ako „niesť“ (Iz 53,4). Tento pohľad nám pomáha hlbšie pochopiť, v čom spočíva proces spasenia a odpustenia a akú veľkú cenu Boh zaplatil za našu záchranu.

Mojžiš žiadal Hospodina, aby „niesol“ hriech ľudí. A Boh to naozaj urobil – na kríži o tisíce rokov neskôr. Text 2Moj 32,32 ukazuje nielen myšlienku zástupného zmierenia, ale aj to, kto sa stáva naším zástupcom – je to samotný Boh. Tento text ukazuje, ako prichádza odpustenie. Boh v Kristovi niesol naše hriechy, jedine tak nám mohli byť odpustené. Ide o mocné vyjadrenie plánu spásy.

APLIKÁCIA

- Mojžiš žiada samého Boha, aby niesol hriechy ľudí. Boh to nakoniec v Ježišovi naozaj urobil. Ide o úžasnú pravdu, ktorá by mala prestúpiť celé naše uvažovanie. Čo sa z tejto pravdy dozvedáme o Božej láske k padlému ľudstvu?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Zlaté teľa“ (PP 315–327; NÚD 150–156).

Tento týždeň sme sa zamerali aj na Božie dielo vo veriacich. Hospodin v nás môže urobiť „nesmiernu viac, než všetko, o čo prosíme alebo si predstavujeme“ (Ef 3,20). Nemali by sme sa sústrediť na seba a uspokojovať svoje osobné túžby, pretože to vedie k modlárstvu. Namiesto toho by sme sa mali sústrediť na Boha a Jeho moc. Jedine On dáva silu, ktorá vedie k novému a víťaznému životu (Fil 4,13; Júda 1,24.25).

„Božia spravodlivosť aj Božia láska si vyžadovali, aby bol vykonaný súd. Boh odstraňuje odpadlíkov, aby do záhuby nestrhli aj iných. Boh Kainovi zachoval život len preto, aby ukázal, čo spôsobuje nepotrestaný hriech. Kainov život a príklad viedli k takej veľkej skazenosti, že mala za následok zničenie sveta potopou. Dejiny toho smutného obdobia dokazujú, že Boh ani svojou veľkou trpezlivosťou nepremohol ich bezbožnosť. Tak to bolo aj s odpadnutím pri Sinaji. Keby bezbožnosť nebola čo najskôr potrestaná, malo by to rovnaké následky.“ (PP 325; NÚD 154)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Premýšľajte nad aplikačnou otázkou z pondelka. Akými spôsobmi môžeme uctievať stvorenstvo namiesto toho, aby sme uctievali Stvoriteľa? Napríklad, ako sa môžeme snažiť byť dobrými správcami zeme a chrániť životné prostredie bez toho, aby sme uctievali prírodu a robili si z nej modlu?
2. Závažnosť situácie možno rozpoznať buď podľa následkov konania, alebo podľa závažnosti reakcie na danú udalosť. Prečo Mojžiš nariadil popravu tých, ktorí tvrdošijne odmietali činiť pokánie a pokračovali vo vzbure proti Bohu a Jeho učeniu?
3. Prečo je zástupné zmierenie jediným správnym modelom zmierenia? Prečo je každá teória zmierenia, ktorá popiera alebo zľahčuje zástupnú podstatu evanjelia, vážnym teologickým omylom? Prečítajte si text 1Pet 2,24. Ako tento verš odhaľuje myšlienku Ježiša ako nášho Zástupcu?

Týždeň od 14. do 20. septembra

„UKÁŽ MI SVOJU SLÁVU!“

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 33,7–34,35; 5Moj 18,15.18; Ján 17,3; Rim 2,4; Ján 3,16; 2Kor 3,18

ÚVODNÝ TEXT

6„Hospodin prechádzal pred ním a volal: „Hospodin, Hospodin! Milosrdný, láskavý, zhovievavý, veľmi milostivý a verný Boh! 7Preukazuje milosť tisícom, odpúšťa vinu, zločin a hriech, ale nič nenecháva nepotrestané. Trestá vinu otcov na synoch a vnukoch do tretieho a štvrtého pokolenia.“ (2Moj 34,6.7)

Všetci potrebujeme rásť v našom chodení s Bohom. Bez rastu sme mŕtvi. Apoštol Peter hovorí: „Ale vzrastajte v milosti a poznávaní nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. Jemu sláva i teraz, až do dňa večnosti. Amen.“ (2Pet 3,18) Musíme byť ochotní rásť. Denne sme študentmi na „Božej univerzite“. Cieľom však nie je získanie titulu, ale neustály proces učenia sa. V každom štádiu nášho rastu môžeme byť dokonalí. Potrebujeme len Bohu dovoliť, aby nás premieňal a pretváral na takú osobu, akú z nás chce vďaka Kristovmu povolaniu vytvoriť. Uvažujme v tejto súvislosti ešte chvíľu o škole. Ak sa žiaci naučia v prvej triede počítať do dvadsať a čítať jednoduché texty, úspešne postúpia do vyššieho ročníka, pretože ich vedomosti sú v tomto štádiu ich poznávania „dokonalé“. Ak by sa však zistilo, že má rovnakú úroveň vedomostí stredoškólák (a nevedel by nič viac), znamenalo by to priam kolosálne zlyhanie pri jeho vzdelávaní. Podobne je to aj s našim rastom v milosti a poznaní Boha. V každej fáze nášho duchovného vývinu môžeme byť dokonalí – podobne ako bol dokonalý Kristus na svojej úrovni Božieho Syna.

Tento týždeň sa sústredíme na to, ako Mojžiš rástol vo svojom vzťahu s Hospodinom vďaka poznaniu a nasledovaniu Božích pokynov.

OSNOVA LEKCIE

V predposlednej lekcii nášho štúdia si všimneme Mojžišovu veľkú túžbu lepšie spoznať Hospodina – Jeho múdrosť, Jeho cesty a najmä Jeho charakter. Prečítame si biblické svedectvo o Mojžišovom stretnutí s Bohom, ktoré zmenilo nielen jeho tvár, ale aj jeho život.

- 2Moj 33,7–11: Stan stretávania a Mojžišova dôverná komunikácia s Hospodinom (nedeľa)
- 2Moj 33,12–17: Mojžišova žiadosť o bližšie poznanie Boha (pondelok)
- 2Moj 33,18–23: Mojžišova prosba o možnosť vidieť Božiu slávu (utorok)
- 2Moj 34,5–9: Boh sa predstavuje (streda)
- 2Moj 34,29–35: Mojžišova žiariaca tvár (štvrtok)

STAN STRETÁVANIA

⁷Mojžiš vzal stan a postavil si ho mimo tábora, ďalej od tábora a nazval ho stanom stretávania. Keď niekto hľadal Hospodina, vychádzal k stanu stretávania, ktorý bol mimo tábora. ⁸Keď Mojžiš vychádzal k stanu, všetok ľud vstal, každý sa postavil ku vchodu svojho stanu a hľadel na Mojžiša, kým nevošiel do stanu. ⁹Len čo Mojžiš vošiel do stanu, oblačný stĺp zostúpil, zastal pri vchode do stanu a Hospodin sa rozprával s Mojžišom. ¹⁰Keď všetok ľud videl, že oblačný stĺp stojí pri vchode do stanu, ľud vstával a hlboko sa klaňal, každý pri vchode do svojho stanu. ¹¹Hospodin sa rozprával s Mojžišom z tváre do tváre, ako keď sa niekto rozpráva so svojim priateľom. Potom sa vrátil do tábora. Jeho mladý služobník Jozua, Núnov syn, sa však zo stanu nevzdaloval. (2Moj 33,7–11)

Čo hovorí úvodný text (2Moj 33,7–11) o dôvodoch, pre ktoré Boh vyzval Mojžiša, aby postavil stan stretávania?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Nesmieme si zamieňať „stan stretávania“ (postavený mimo izraelského tábora) so *svätostánkom*, ktorý postavili Izraeliti až neskôr a ktorý sa nachádzal uprostred tábora. Nevieme, ako často sa Mojžiš radil s Bohom v stane stretávania. Jedno však vieme určite: Mojžišove stretnutia s Bohom vyústili do ich blízkeho priateľstva: „Hospodin sa rozprával s Mojžišom z tváre do tváre, ako keď sa niekto rozpráva so svojim priateľom.“ (2Moj 33,11) Priateľ je človek, s ktorým sa môžeme radiť, otvorene diskutovať o najosobnejších témach a zároveň si dôverovať, že naše rozhovory zostanú len medzi nami. Priateľstvo je jedna z najlepších „inštitúcií“ a byť niekomu priateľom patrí medzi to najkrajšie, čo sa nám v živote môže stať.

Z príbehov zaznamenaných v 2. Mojžišovej 19–34 sa dozvedáme veľa nielen o Mojžišovi, ale aj o tom, ako Boh premieňa naše životy. Ako si Boh vybudoval vzťah s týmto výnimočným vodcom? Štúdium Mojžišovho života nám ukazuje, ako rástol v poznaní nielen Božej moci, ale aj Jeho lásky a charakteru. Toto je kľúčový prvok vzťahu s Bohom.

Boh si mocne použil Mojžiša už v čase, keď sa pripravoval na zvláštnu vodcovskú úlohu, teda ešte pred príchodom na vrch Sinaj. V krajine Midján, kde sa staral o ovce, ho Boh inšpiroval, aby napísal dve knihy: Jób a Genezis. Neskôr, počas dramatickej udalosti pri horiacom kriku, ho Boh povolal, aby vyviedol Izrael z Egypta. Mojžiš bol svedkom porážky egyptských bohov a mocnej egyptskej armády v Červenom mori. Mnoho týždňov pozoroval, ako Boh vedie Izrael z Egypta na Sinaj. Po skúsenostiach, ktoré vyústili do jeho žiarivej tváre, viedol Izrael ďalších tridsaťdeväť rokov až na hranicu zaslúbenej zeme. Biblické poslanstvo uvádza, že Mojžiš bol verným Božím služobníkom (5Moj 34,5; Joz 1,1), neporušeným svetlom v tme, vzorovým prorokom, podľa ktorého posudzovali ostatných prorokov (5Moj 18,15.18). Bol činiteľom zmeny, aj keď ľudia nie vždy dodržiavali jeho pokyny a slová. Keď sa však rozhodli riadiť jeho radami, vždy sa im darilo.

- Od Mojžiša sa môžeme veľa naučiť. Jeho výnimočný životný príbeh nám ukazuje, čo Boh dokáže, keď Mu dovolíme, aby nás zmenil. Ktoré zlomové udalosti v tvojom kráčaní s Bohom ti pomohli spoznať Jeho mocné pôsobenie v tvojom živote?

APLIKÁCIA

„ABY SOM ŤA POZNÁVAL“

¹²Mojžiš povedal Hospodinovi: „Pozri, ty mi hovoríš: ‚Vyved' tento ľud, ale neoznámil si mi, koho chceš so mnou poslať, hoci si mi povedal: ‚Poznám ťa po mene, ba aj moju priazeň si si získal.‘ ¹³Ak som teda u teba našiel priazeň, daj mi poznať svoju cestu, aby som ťa poznával a neustále mal tvoju priazeň. Pozri, veď tento národ je tvoj ľud!“ ¹⁴On odpovedal: „Ja sám pôjdem s vami a privediem vás k odpočinku.“ ¹⁵Mojžiš mu odpovedal: „Ak nepôjdeš s nami, ani nás odtiaľto nevyváždaj!“ ¹⁶Ako inak poznám, že som spolu s tvojím ľudom získal tvoju priazeň, ak nie podľa toho, že pôjdeš s nami? Tým sa budem spolu s tvojím ľudom líšiť od ostatných národov na zemi.“ ¹⁷Hospodin povedal Mojžišovi: „Aj to, o čo si prosil, urobím, lebo si získal moju priazeň a poznám ťa podľa mena.“ (2Moj 33,12–17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

O čo žiadal Mojžiš Hospodina podľa úvodného textu (2Moj 33,12–17)? Prečo sa tak veľmi dožadoval, aby ich viedol Boh osobne?

Mojžišov rast v Hospodinovi bol postupný a stály. Čoraz viac sa približoval k Hospodinovi a nechával sa premieňať podľa Božieho vzoru. Jedného dňa, keď sa Mojžiš zhováral s Bohom v stane stretávania, uvedomil si zrazu, že Hospodina vlastne nepozná. Vyslovil teda konkrétnu modlitbu: „Daj mi poznať svoju cestu, aby som ťa poznával a neustále mal tvoju priazeň.“ (2Moj 33,13) Mojžiš pochopil, že potrebuje spoznať o Bohu viac. Uvedomil si totiž dôležitý paradox, že *čím viac Hospodina pozná, tým viac Ho nepozná*, respektíve že čím viac o Hospodinovi vie, tým viac o ňom nevie. Mojžiš z celého srdca túžil poznať Hospodina viac a lepšie. A Boh ochotne splnil Mojžišovo prianie. Keď sa pozrieme na dovtedajšie Mojžišove skúsenosti s Hospodinom, pochopíme, ako sa postupne prehlboval jeho vzťah s Bohom a ako Mojžiš duchovne rástol.

Najprv čítame, že Mojžiš „vystúpil k Bohu“ (2Moj 19,3). Keď Hospodin zostúpil na vrch Sinaj, zavolať Mojžiša, „na samý vrchol“ (2Moj 19,20) a Mojžiš tam vystúpil. A napokon sa Mojžiš „priblížil k oblaku, v ktorom bol Boh“ (2Moj 20,21). Pri inej príležitosti „Mojžiš vkročil do oblaku, vystúpil na vrch“ a zostal s Bohom štyridsať dní a štyridsať nocí (2Moj 24,18). Počas tohto obdobia dal Boh Mojžišovi dva vzácne dary: (1) Desatoro napísané samotným Bohom na dve kamenné tabule (2Moj 24,12) a (2) pokyny, ako postaviť a zariadiť svätostánok (pozri 2. Mojžišova 25–31).

Potom strávil ďalších štyridsať dní a nocí s Hospodinom a prihováral sa za hriešnikov (2Moj 32,30–32, 5Moj 9,18).

Napriek týmto úžasným skúsenostiam Mojžiš zatúžil poznať Boží charakter ešte konkrétnejšie. A Boh mu čoskoro dal zvláštne poznanie, aby o ňom pochopil viac. Poznanie, po ktorom Mojžiš túžil, nebolo len rozumovým chápaním Boha, ale skúsenostným poznaním Jeho osoby.

Niet divu, že o stáročia neskôr Ježiš povedal: „A večný život je v tom, aby poznali teba, jediného, pravého Boha i toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista“ (Ján 17,3) Neexistuje vari lepší spôsob, ako sa môže Boh dať poznať ľuďom, než ten, že sa sám stane človekom.

APLIKÁCIA

■ Aký je rozdiel v tom, keď niekto *vie* o Bohu a keď *Ho pozná*? Ako je to v tvojom živote?

„UKÁŽ MI SVOJU SLÁVU!“

¹⁸On [Mojžiš] však povedal: „Ukáž mi svoju slávu!“ ¹⁹Hospodin mu povedal: „Ukážem ti všetku svoju dobrotu a vyslovím pred tebou svoje meno Hospodin. Zmilujem sa, nad kým sa chcem zmilovať, a zľutujem sa, nad kým sa chcem zľutovať.“ ²⁰A ešte mu povedal: „Mňa nemôžeš vidieť, lebo mňa nikto nemôže vidieť a zostať pritom nažive.“ ²¹Hospodin povedal: „Tu pri mne je miesto, vystúp na skalú!“ ²²Keď tadiaľ pôjde moja sláva, položíš ťa do skalnej trhliny, a kým prejdem, zakryjem ťa svojou dlaňou. ²³Keď odtiahnem svoju dlaň, uvidíš ma iba od chrbta. Moja tvár sa nedá vidieť.“ (2Moj 33,18–23)

Potom, ako Izraelský ľud zlyhal a klaňal sa zlatému teľaťu, Mojžiš sa za nich prihovárал u Boha. Chcel mať istotu, že ich Hospodin bude aj naďalej viesť do zasľúbenej zeme. A navyše, hlboko vo svojom vnútri túžil lepšie spoznať Hospodina.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Čo sa z úvodného textu (2Moj 33,18–23) dozvedáme o Božej odpovedi na Mojžišovu žiadosť vidieť Jeho slávu?

„Ukáž mi svoju slávu!“ požiadal Mojžiš Hospodina. Hospodin mu vo svojom milosrdenstve svoju slávu naozaj zjavil. Z reakcie na Mojžišovu prosbu však vidíme, že Hospodin Mojžišovi sľubuje, že mu ukáže „všetku svoju dobrotu“. Z tohto rozhovoru veľmi jasne vyplýva, že Božou slávou je Jeho dobrota, teda Jeho charakter (pozri tiež AA 576; COL 414, 415; PK 313).

„Prejavom Božej slávy je to, že svojim deťom dáva svoje cnosti. Boh chce, aby ľudia rástli a rozvíjali sa.“ (AA 530; PN 305) Hospodinovou slávou je objatie kajúcnych hriešnikov (pozri PK 668) a poskytnutie všetkého, čo môže priniesť ich zmenu. Zároveň môžeme povedať, že naša „sláva“ sa prejaví pri zjavovaní Jeho charakteru v našich vlastných životoch. Týmto spôsobom môžeme ostatným ľuďom umožniť, aby tiež mali možnosť spoznať Boží charakter.

V našom konaní sa musí zjavovať odraz Božieho charakteru, Jeho dobroty, láskavosti a nežnej lásky. Takto máme šancu byť nielen požehnaním pre svet, ale aj žiarivým svetlom pre prizierajúci sa vesmír. Ako hovorí apoštol Pavol: „Lebo tak sa mi zdá, že nám, apoštolom, určil Boh posledné miesto ako odsúdeným na smrť, keď sme sa stali divadlom svetu, anjelom i ľuďom.“ (1Kor 4,9) Tento vesmírny rozmer dáva nášmu životu a našej službe zmysel a cieľ, ktorý si sotva dokážeme predstaviť.

V texte Rim 2,4 apoštol Pavol pripomína, že „Božia dobrota ťa vedie k pokániu“. To znamená, že ľudí o hriešnosti a potrebe spásy presvedča Božia dobrota a Jeho charakter, na ktoré poukazuje Svätý Duch. A naozaj, keď sa pozrieme na kríž a uvedomíme si, kto na ňom visel (samotný Pán) a prečo tam bol – pretože nás miloval a bol to jediný spôsob, ako nás zachrániť – dostávame najväčšie možné zjavenie o добрôte a charaktere Boha.

■ **Koľko času tráviš sústredením sa na kríž? Čo sa z Kristovej obete dozvedáš o Božom charaktere?**

APLIKÁCIA

SEBAZJAVENIE BOHA

⁵Keď Hospodin zostúpil v oblaku, Mojžiš sa tam k nemu postavil a vzýval meno Hospodina. ⁶Hospodin prechádzal pred ním a volal: „Hospodin, Hospodin! Milosrdný, láskavý, zhovievavý, veľmi milostivý a verný Boh! ⁷Preukazuje milosť tisícom, odpúšťa vinu, zločin a hriech, ale nič nenecháva nepotrestané. Trestá vinu otcov na synoch a vnukoch do tretieho a štvrtého pokolenia.“ ⁸Mojžiš sa rýchlo sklonil až po zem, klaňal sa ⁹a hovoril: „Pane, ak som získal tvoju priazeň, prosím, Pane, pod' medzi nás! Je to síce tvrdošíjný ľud, ale odpusť nám viny a hriechy a prijmi nás ako svoje vlastníctvo.“ (2Moj 34,5–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Moj 34,1–28. Ako Boh zjavil Mojžišovi svoju slávu?

Mojžiš musel vziať so sebou dve kamenné dosky podobné tým prvým, ktoré rozbil (2Moj 32,19). Na vrchu Sinaj sa chystal stretnúť s Hospodinom po siedmy raz. Jeho predchádzajúce výstupy sa spomínajú v nasledujúcich textoch: (1) 2Moj 19,3.7; (2) 2Moj 19,8.14; (3) 2Moj 19,20.25; (4) 2Moj 20,21; 2Moj 24,3; (5) 2Moj 24,9.12–18; 2Moj 32,15; (6) 2Moj 32,30.31. Mojžiš začal svoj výstup skoro ráno.

Mojžiš bol teraz pripravený uzrieť úžasný Boží charakter. Krása Božieho charakteru sa najlepšie vysvetľuje v úžasnom Božom sebazjavení. Ide o najdôležitejší opis toho, kto je vlastne Boh a prechádza ako zlatá niť celou Bibliou (4Moj 14,18; Neh 9,17; Ž 103,8; Joel 2,13; Jon 4,2). Vyhlásenie, ktoré tu Hospodin prináša, môžeme prirovnať k textu Ján 3,16. Na dôležitých miestach Písma biblickí autori opakovane pripomínajú toto sebazvestovanie živého Boha, aplikujú ho alebo rozširujú, pretože všetci ľudia potrebujú správne pochopiť, aký je Boh naozaj. Keď Mojžiš prijal toto výnimočné, dovtedy neslýchané a s ničím neporovnateľné vysvetlenie Božieho mena, padol na kolená a klaňal sa. Keď zahliadneme Božiu lásku, keď pochopíme Jeho milosť, milosrdenstvo, súcit, dobrotu, vernosť, odpustenie, svätosť a spravodlivosť, pritiahne nás to k Bohu. Keď vidíme a obdivujeme Jeho výnimočné vlastnosti, začneme Ho milovať láskou, ktorá vedie k túžbe slúžiť Mu a poslúchať Ho. Pretože On nás miluje, my milujeme Jeho (1Ján 4,19).

V tomto sebazjavení Boh uistuje Mojžiša, že pre svoj ľud vykoná úžasné skutky a privedie ho do zaslúbenej zeme. Z vlastnej iniciatívy obnovuje zmluvu so svojím ľudom a sľubuje, že ostatné národyvidia Jeho majestáta a úžasné dielo. „Vtedy Hospodin povedal: *Ja s vami uzavriem zmluvu. Pred všetkým tvojím ľudom budem robiť divy, aké sa nestali na celej zemi ani v nijakom národe. Všetok ľud, uprostred ktorého si, uvidí Hospodinovo dielo. To, čo s tebou urobím, vyvolá úžas.*“ (2Moj 34,10)

Podmienkou zachovania zaslúbenej prosperity však bolo, že Izraeliti budú aj naďalej poslúchať Boha a zachovávať desať jasných ustanovení, ktoré im dal. Potom Boh požiadal Mojžiša, aby zapísal obsah zmluvy, ktorú už medzičasom Izraeliti stihli porušiť (2Moj 34,27.28).

APLIKÁCIA

- **Mojžiš zakúsil mocné zjavenie Božieho charakteru. Táto skúsenosť ho priviedla nielen k uctievaniu Boha, ale aj k obnove zmluvného záväzku s Hospodinom. Kedy si vo svojom živote prežil chvíle, keď si okúsil mimoriadnu prítomnosť lásky, milosrdenstva alebo vernosti Boha? Ako toto zjavenie formovalo tvoj vzťah s Ním?**

MOJŽIŠOVA ŽIARIACA TVÁR

²⁹Ked' Mojžiš schádzal z vrchu Sinaj, mal pri zostupe v rukách dve tabule svedectva. Mojžiš nevedel, že mu po rozhovore s Hospodinom pokožka tváre žiarila. ³⁰Ked' Áron a všetci Izraeliti videli, že Mojžišovi žiari pokožka na tvári, báli sa k nemu priblížiť. ³¹Ked' ich Mojžiš zavola, prišli k nemu Áron a všetci vodcovia pospolitosti. Ked' sa s nimi rozprával, ³²priblížili sa k nemu aj ostatní Izraeliti. Rozpovedal im všetko, čo mu Hospodin na vrchu Sinaj prikázal. ³³Ked' Mojžiš prestal hovoriť, dal si na tvár závoj. ³⁴Kedykoľvek predstupoval Mojžiš pred Hospodina, aby sa s ním rozprával, odkladal si závoj, kým sa nevrátil späť. Ked' vyšiel, oznamoval Izraelitom, čo mu bolo prikázané. ³⁵Ked' Izraeliti pozreli na Mojžišovu tvár, videli, že mu pokožka na tvári žiari. Mojžiš si na tvár dával závoj, kým sa nešiel rozprávať s Hospodinom. (2Moj 34,29–35)

Čo bolo podľa úvodného textu (2Moj 34,29–35) príčinou Mojžišovej žiarickej tváre?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ked' Boh zjavil Mojžišovi svoj láskavý charakter, Mojžiš zostúpil do izraelského tábora so žiarivou tvárou. Uvedomoval si Mojžiš, že jeho tvár žiari? Vôbec nie. Skôr naopak, čím bližšie je človek k Bohu, tým viac si uvedomuje svoje nedokonalosti v porovnaní s Božou svätosťou.

Čo bolo príčinou Mojžišovej premeny, ktorá sa prejavila rozžiarením jeho tváre? Dôvodom nebola skutočnosť, že sa nachádzal v Božej prítomnosti, pretože predtým bol s Hospodinom už niekoľkokrát a jeho tvár sa po tých stretnutiach nerozžiarila. Keby však nikdy nebol v Hospodinovej prítomnosti, jeho tvár by sa nikdy nerozžiarila. Až keď pochopil Božiu dobrotu a láskavosť a úplne sa otvoril Bohu pre krásu Jeho charakteru, Mojžiš sa premenil a jeho tvár sa rozžiarila. Naše srdcia a mysle môžu zažiť zmenu, keď sa odovzdáme Bohu a dovoľíme Mu, aby bol Pánom a Kráľom našich životov.

Prečítaj si text 2Kor 3,12–18. Ako ťa môže Ježiš postupne pretvárať na svoj obraz?

Apoštol Pavol porovnáva Mojžišovu žiariacu tvár s Ježišom Kristom a s tým, že sláva Ježiša (v ktorom sa zosobňoval Boží zákon a Božia milosť) prevyšuje slávu zákona a Mojžiša. Kristus spolu s Jeho zákonom môže byť vrytý do našich charakterov iba keď upriamime svoj zrak na Ježiša (Heb 3,1; 12,2) a iba pôsobením moci Božieho Ducha (2Kor 3,12–18).

Mojžiš je pre nás vzorom, ktorý ukazuje, čo môže Boh pre nás urobiť, keď Mu dovoľíme zmeniť naše charaktery a pretvoriť nás na Jeho obraz. Práve toto má Pavol na mysli, keď hovorí o chodení „v novote života“ (Rim 6,4).

- Ktoré oblasti tvojej osobnosti by mali lepšie zrkadliť Boží charakter? Ak sme úprimní, tak v každej oblasti máme kde rásť. Ako ťa môže povzbudiť a priniesť ti istotu spasenia každodenné zameranie sa na Ježišovu obeť na Kríži?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si pozorne prečítajte druhú časť kapitoly „Zlaté tela“ (PP 327–330; NÚD 155.156).

V pochmúrny deň otec a syn navštívili katedrálu. Keď sa pozreli na vitráže s nádhernými vyobrazeniami rôznych biblických výjavov, cez sklenený obraz ľudí zrazu začalo prenikať slnko a jasne ich osvetľovalo pôsobivým svetlom. Malý chlapec sa spýtal: „Ocko, kto sú títo ľudia?“ Otec toho veľa nevedel o kresťanstve, Kristovi ani o Jeho učeníkoch, ale rýchlo odpovedal: „Títo ľudia sú kresťania.“ Tento oslnivý obraz zostal v mysli syna. Jedného dňa sa chlapcova učiteľka v triede spýtala: „Deti, viete, kto sú kresťania?“ Malý chlapec si spomenul na jasný obraz v katedrále a odpovedal: „Viem, že kresťania sú žiariví ľudia.“ V rovnakom zmysle povedal Ježiš svojim nasledovníkom: „Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je v nebesiach!“ (Mat 5,16) Len žiariví ľudia môžu prinášať zmenu.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. „Ak by sme sa pokorili pred Bohom a boli láskaví, zdvorilí, nežní a súcitní, bolo by sto obrátení k pravde tam, kde je teraz len jedno.“ (9T 189) Ide o silné posolstvo pre nás všetkých o tom, ako povaha, činy a postoje ovplyvňujú naše svedectvo. Ako toto poznanie ovplyvňuje váš pohľad na vydávanie svedectva?
2. Text 2Moj 34,6.7 sa často nazýva „Ján 3,16 Starej zmluvy“. Prečo?
3. Ako môžete vysvetliť krásu Božieho charakteru na základe Hospodínovho sebazjavenia v 2Moj 34,6.7 ľuďom, ktorí sa pýtajú, kto je váš Boh?
4. Ako charakter a činy ľudí vyznávajúcich Krista ovplyvnili váš život? Ako vašu vlastnú skúsenosť ovplyvnili tí, ktorí boli láskaví, zdvorilí, nežní, pokorní, súcitní a zhovievaví? A naopak, ako neláskaví, neodpúšťajúci, pyšní a arogantní „kresťania“ ovplyvnili vaše chodenie s Bohom?

SVÄTOSTÁNOK

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 35,1–36,7; 1Moj 1,1; 2Moj 36,8–39,31; Heb 7,25; 2Moj 40,1–38; Ján 1,14

ÚVODNÝ TEXT

³⁴Vtedy oblak zakryl stan stretávania a Hospodinova sláva naplnila príbytok. ... ³⁸Hospodinov oblak býval nad príbytkom cez deň, ale v noci bol v ňom oheň, takže ho videli všetci Izraeliti počas celého svojho putovania. (2Moj 40,34.38).

V Starej zmluve bolo hlavnou úlohou Božieho ľudu žiť v úzkom vzťahu s Hospodinom, uctievať Ho a slúžiť Mu, a tiež zjavovať správny obraz Boha ostatným národom (5Moj 4,5–8). Rovnaké poslanie máme aj my dnes.

V rajskej záhrade sa Adam a Eva skryli pred Bohom. Hriech totiž spôsobil, že sa Ho začali báť. Následkom hriechu je strach z Boha. Tento strach prekrúca a kriví náš pohľad na Jeho charakter. Dobrou správou je, že Boh robí prvý krok, aby vzniknutú priepasť preklenul. Zo svojej vlastnej iniciatívy prichádza zaceliť trhlinu a opraviť narušený vzťah. Boh volá hriešnika späť k sebe: „Kde si?“ (1Moj 3,9) Naším prvoradým poslaním je teda predstavovať ľuďom okolo nás skutočný charakter Boha a Jeho milujúce a spravodlivé skutky. Keď ľudí priťahuje Boh a sú presvedčení o Jeho nesebeckej láske k nim, odovzdajú Mu svoj život. Práve vtedy sa rozhodnú poslúchnuť, čo im hovorí, aby robili. Uvedomujú si totiž, že Bohu ide o ich vlastné dobro.

Svätyňa názorne zjavovala, že Boh je ľudstvu blízky, a zároveň odhaľovala ľuďom tie najväčšie pravdy o Bohu. Tou najdôležitejšou pravdou je, že Boh zachraňuje tých, ktorí k Nemu prichádzajú vo viere.

OSNOVA LEKCIE

Hlavnou témou záverečnej lekcie bude význam svätostánku v Starej zmluve ako miesta Božej prítomnosti medzi Jeho ľuďmi, zjavujúceho Jeho charakter a plán spásy a jeho naplnenie v Ježišovi Kristovi, ktorý prebýval medzi ľuďmi, a v Novom Jeruzaleme, kde bude Boh navždy prebývať so svojím ľudom.

- 2Moj 35,1–3: Svätyňa a sobota – symboly Božej túžby byť s ľuďmi (nedeľa)
- 2Moj 35,30–36,7: Dary a Boží Duch pri stavbe svätostánku (pondelok)
- 2Moj 36,8–39,31: Dokončenie svätyne podľa Božích pokynov (utorok)
- 2Moj 40,34–38: Božia sláva naplňa svätostánok (streda)
- Ján 1,14: Ježišovo prebývanie medzi ľuďmi ako naplnenie významu svätyne (štvrtok)

SOBOTA HOSPODINOVA

¹Mojžiš zhromaždil celú pospolitosť Izraelitov a povedal im: „Hospodin prikázal, aby ste dodržiavali toto: ²Šesť dní budete vykonávať svoje práce a v siedmy deň budete mať svätú sobotu sviatočného odpočinku pre Hospodina. Každý, kto by vtedy konal nejakú prácu, musí zomrieť. ³V sobotný deň nebude nikto zakladať oheň v nijakom príbytku.“ (2Moj 35,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Odporcovia soboty ako siedmeho dňa tvrdia, že sobota bola určená len pre Židov alebo že Židia o sobote prvýkrát počuli až na Sinaji. Takéto argumenty sú, samozrejme, nepravdivé. Veď siedmy deň bol oddelený a posvätený už v Edene (pozri 1Moj 2,1–3) a Židia svätili sobotu už pred Sinajom (pozri 2Moj 16,22–29). Nech sú argumenty odporcov akékoľvek, niet pochýb, že sobota bola od začiatku významnou súčasťou života hebrejského ľudu.

Akú pravdu pripomína ľuďom úvodný text (2Moj 35,1–3) v súvislosti s výstavbou svätyne?

Sobota vydávala v minulosti, vydáva v súčasnosti a bude vydávať aj v budúcnosti posolstvo o Bohu – kto je a aké mocné diela koná. Sobota nám pripomína Jeho stvoriteľské a spasiteľné skutky a zameriava našu pozornosť na Boha, ktorý chce prebývať so svojím ľudom. Týmto spôsobom sobota aj svätyňa poukazujú na to isté: na Božiu prítomnosť v našom živote.

Sobota starozmluvnej cirkvi prináša mnohoraké posolstvo. Jeho podstatu možno zhrnúť do piatich kľúčových bodov:

- (1) *Boh je Stvoriteľ.* Biblia sa začína práve týmto ohromujúcim a mimoriadne dôležitým vyhlásením (1Moj 1,1). Sobota je živou pamiatkou Božieho stvorenia (1Moj 2,2,3; 2Moj 20,8–11). Z pravdy, že Boh je náš Stvoriteľ, plynú všetky ostatné biblické pravdy.
- (2) *Mesiáš príde.* Nádej na Jeho príchod vychádza z Božieho zaslúbenia o Potomstve, ktoré premôže hada (satana) a prinesie víťazstvo nad zlom.
- (3) *Boh ustanoví svoje kráľovstvo a sobota je predchuťou tohto kráľovstva.*
- (4) *Spása prichádza od Hospodina.* Boží ľud vydáva svedectvo, že Boh je ich Spasiteľ a Vykupiteľ a že spása prichádza ako výsledok Jeho milosti – a jedine Jeho milosti.
- (5) *Boh je najvyšším Sudcom všetkých ľudí.* Pre tých, ktorí Mu vytrvalo vzdorujú a popierajú Ho, nie je pripravená žiadna budúcnosť. On však slobodne dáva večný život tým, ktorí Ho nasledujú.

APLIKÁCIA

■ Hebrejský novinár a esejista Achad ha-Am napísal: „Viac než Židia zachovávali sobotu, sobota zachovávala Židov.“ Hoci by sme to ako adventisti asi takto nevyjadrili, akú dôležitú úlohu má sobota v živote našej cirkevnej rodiny?

OBETY A DUCH

³⁰Mojžiš povedal Izraelitom: „Pozrite, Hospodin povolal po mene Becaleela, Uriho syna, Chúrovho syna z Júdovho kmeňa. ³¹Naplnil ho Božím duchom, dal mu múdrosť, chápatosť, zručnosť pre každú prácu, ³²aby mohol zhotovovať návrhy a uskutočňovať ich v zlate, striebre a bronz, ³³okresávať kamene na osádzanie, opracúvať drevo, aby mohol zhotovovať všetky umelecké práce. ³⁴Dal mu aj schopnosť poučať iných, jemu aj Oholiábovi, Achisamáchovmu synovi z Dánovho kmeňa. (2Moj 35,30–34)

Prečítajte si 2Moj 35,4–36,7. Aké dôležité poučenia môžeme nájsť v týchto textoch pre nás dnes?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Na stavbu svätostánku bolo potrebné množstvo rôzneho vzácneho materiálu. Všetko sa podarilo zhromaždiť vďaka štedrými darom Božieho ľudu, ktorý dával zo srdca, ochotne a s radosťou. Darovali zlato, striebro, bronz, jemné plátno, drahé kamene, jedinečné látky, akáciové drevo, olivový olej, korenie a mnoho ďalších potrebných vecí. Ľudia tiež darovali svoj čas a svoju silu. Vďaka usilovnej práci na svätostánku a jeho zariadení sa podarilo vyrobiť všetko potrebné. Krajčíri museli utkať odevy pre kňazov, ktorí slúžili vo svätostánku. Bohato zdobený odev veľkňaza navyše zahŕňal náprsník a turban. Boh mimoriadne požehnal Izraelitov prostredníctvom darov, ktoré im Egypťania dali pri ich odchode z Egypta. Teraz nadišla príležitosť priniesť tieto dary ako obeť vďačnosti za milosrdné a mocné Božie vedenie. Boh viedol svoj ľud tak, aby z vďačnosti vykonali dielo na Jeho slávu.

Ľud dával s takou radosťou a hojnosťou, že Mojžišovi povedali: „Ľud prináša oveľa viac, než treba na dokončenie diela, ktoré Hospodin prikázal vykonať.“ (2Moj 36,5) Takže Mojžiš musel napokon zastaviť prinášanie darov, „lebo toho, čo doniesli, bolo dosť na vykonanie všetkých prác, ba aj zvýšilo“ (2Moj 36,7). Prostredníctvom vedenia Svätého Ducha Boh vystrojil a zmocnil ľudí, aby postavili svätostánok podľa presných pravidiel. Becaleela, Oholiába a ďalších Hospodin „naplnil Božím duchom“ (2Moj 35,31), čo znamená, že boli obdarení zručnosťami, múdrosťou a umeleckými znalosťami, aby dokonale zvládli všetku prácu. Bol to obrovský projekt a musel byť vytvorený presne podľa vzoru, ktorý Boh ukázal Mojžišovi.

Je príznačné, že dar Svätého Ducha súvisel s rôznymi schopnosťami a zručnosťami ľudí, ktoré boli dôležité pri stavbe svätostánku. Byť naplnený Duchom nie je magický proces. Neznamená to ani, že človek v sebe objaví nejaké špeciálne duchovné sily. Boh dáva svojim nasledovníkom moc, aby napredovalo Jeho dielo a Jeho ciele.

- Aké duchovné dary si dostal, keď ťa naplnil Svätý Duch? Pamätaj, že duchovné dary môžu prekvítať iba vtedy, keď vo svojom živote pestuješ ovocie Ducha (Gal 5,22.23).

APLIKÁCIA

DOKONČENIE SVÄTYNE

¹Becaleel urobil archu z akáciového dreva dva a pol lakťa dlhú, jeden a pol lakťa širokú a jeden a pol lakťa vysokú. ²Zvnútra i zvonka ju pokryl rýdzim zlatom a na jej vrch dal zlatú obrubu. ... ⁶Zhotovil aj vrchnák z rýdzeho zлата dva a pol lakťa dlhý a jeden a pol lakťa široký. ⁷Na oboch koncoch vrchnáka urobil dvoch cherubov z tepaného zлата: ⁸jedného cheruba na jednom konci a druhého na druhom. Cherubov urobil na oboch koncoch vrchnáka. ⁹Cherubi mali hore vystreté krídla tak, že nimi zakrývali vrchnák. Tvármi boli obrátení k sebe a hľadeli na vrchnák. (2Moj 37,1.2.6–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Zoznám sa s textom 2Moj 36,8–39,31. Prečo dal Boh ľuďom v súvislosti so svätyňou také jasné pokyny? Čo sa z toho môžeme naučiť o tom, ako Bohu záleží aj na drobnostiach?

Mojžiš sa postaral o to, aby bol svätostánok postavený starostlivo a aby sa všetci pri jeho stavbe dôsledne riadili pokynmi, ktoré Boh vydal na vrchu Sinaj. Biblický text hovorí v súvislosti so svätyňou o nasledovných častiach: (1) svätostánok s rôznymi tkaninami, závesmi a súčasťami (2Moj 36,8–38); (2) archa (2Moj 37,1–9); (3) stôl na predkladanie chleby (2Moj 37,10–16); (4) svietnik (2Moj 37,17–24); (5) kadidlový oltár (2Moj 37,25–29); (6) oltár na zápaly (2Moj 38,1–7); (7) umývadlo na umývanie (2Moj 38,8); (8) nádvorie (2Moj 38,9–20) a (9) materiál použitý na svätostánok (2Moj 38,21–31). Text 2. Mojžišovej 39 pokračuje opismi efódu, náprsníka a ďalších častí kňazského odevu.

Svätyňová služba a všetky použité predmety boli podobenstvom evanjelia. Predstavovali celý Boží plán vykúpenia. Rôzne obrady zobrazovali: (1) Boží odpor k hriechu a spôsob, ako s hriechom zaobchádza, (2) spôsob, akým Boh zachraňuje kajúcich ľudí, (3) osud bezbožných a (4) ako Boh zabezpečí slávnú budúcnosť, ktorá bude bez zla a hriechu.

Počas roka sa vo svätyni vykonávali dve rôzne, ale úzko súvisiace služby, *denná* a *ročná*. Táto dvojfázová služba ilustrovala, ako Boh zaobchádza s hriechom a zachraňuje hriešnikov. Prostredníctvom *dennej* služby (hebr. *tamid*; „neustála“, „každodenná“) vo svätyni Boh ubezpečil tých, ktorí činili pokánie, že im odpustil hriechy a milostivo im ponúkol záchranu. Na prijatie tohto daru spásy bolo potrebné priniesť obeť a tieto obeť poukazovali na smrť Mesiáša, ktorého krv „nás očisťuje od každého hriechu“ (1Ján 1,7). Stredobodom tohto daru bolo vyznanie hriechu a prijatie rúcha Kristovej spravodlivosti (Ž 32,1.2). Týmto spôsobom mal kajúci hriešnik zaistené odpustenie a mohol sa radovať zo spasenia.

Výročná služba (hebr.: *jamim noraim*; „hrozné dni“, „dni bázně“), ktorá sa konala v *Deň zmierenia*, ukazovala, ako Boh odstraňuje hriech, rieši problém s hriechom a zabezpečuje budúcnosť bez hriechu (3. Mojžišova 16; Ján 1,29).

V súčasnosti vnímame Kristovu dvojfázovú službu v nebeskej svätyni ako ďalšie vyjadrenie Božieho diela pre nás. Kristus koná *nepretržitú* príhovornú službu (Heb 7,25) a napokon sa uskutoční záverečný *súd*, ktorý prinesie konečné riešenie problému zla (Dan 7,13.14.22.27; Dan 8,14; Žj 21,4).

Svätyňa bola miestom, kde ľudia Boha uctievali, chválili a vyjadrovali Mu svoju vďačnosť. Uctievanie súvisí s udržiavaním vzťahu s Bohom, ktorý pozýva veriacich do spoločenstva s Ním.

APLIKÁCIA

- Podrobné pokyny na stavbu svätostánku odhaľujú, ako veľmi Bohu záleží na každom aspekte Jeho príbytku a na spôsobe, akým chce byť uctievaný. Ako ťa toto poznanie povzbudzuje v tvojom osobnom kráčaní s Bohom? Ako môžeš uplatniť túto pozornosť na detaily a poslušnosť vo svojom vlastnom duchovnom živote, v uctievaní a každodennej službe Bohu?

BOŽIA PRÍTOMNOSŤ VO SVÄTOSTÁNKU

³⁴Vtedy oblak zakryl stan stretávania a Hospodinova sláva naplnila príbytok. ³⁵Mojžiš sa nemohol priblížiť k stanu stretávania, lebo nad ním sa vznášal oblak a Hospodinova sláva naplňala príbytok. ³⁶Kedykoľvek sa sponad príbytku oblak zdvihol, Izraeliti sa vydali na pochod zo všetkých svojich zastávok. ³⁷Keď sa však oblak nedvíhal, nepohli sa dotiaľ, kým sa nezdvihol. ³⁸Hospodinov oblak býval nad príbytkom cez deň, ale v noci bol v ňom oheň, takže ho videli všetci Izraeliti počas celého svojho putovania. (2Moj 40,34–38)

Prečítaj si text 2Moj 40,1–38. Ako Izraeliti rozpoznali Božiu prítomnosť?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Záverečná kapitola knihy Exodus opisuje posvätenie svätostánku a umiestnenie „Svedectva“ (Desatora) v arche svedectva. Zasvätenie svätostánku bolo vrcholnou udalosťou Izraela na Sinaji.

Božou slávou je Jeho svätosť, Jeho charakter a Jeho milujúca prítomnosť, ktorá spočíva v Jeho добрote (2Moj 3,5; 2Moj 33,18.19). Hospodinova prítomnosť naplnila svätostánok a bola viditeľná ako oblak, sláva, *šekina*. Kniha Exodus sa končí dôrazom na Božiu prítomnosť, ktorá viedla Izraelitov – v oblaku Hospodinovom cez deň a v ohnivom oblaku v noci. Hebrejský ľud mal veľmi silným spôsobom zažiť nielen realitu Boha, ale aj Jeho blízkosť a trvalú prítomnosť, keď ich viedol.

Mojžiš postavil príbytok v prvý deň prvého mesiaca v druhom roku od vyjdenia z Egypta (2Moj 40,2.17). Potom všetko zasvätil Bohu prostredníctvom oleja na pomazanie – vrátane Árona a jeho synov (2Moj 40,9.13–15). Prešiel cez svätyňu svätých, svätyňu a nádvorie a všetko to zasvätil Hospodinovi. Prostredníctvom tohto procesu slávnostne uviedol bohoslužby pre celú svätyňu (pozri tiež 4Moj 7,1). Až počas pomazania a posvätenia svätostánku mohol Mojžiš vstúpiť do svätyne svätých. Až potom tam mohol veľkňaz konať službu každý rok v Deň zmierenia (3Moj 16,2.17).

Pri troch príležitostiach biblický text uvádza, že bolo dokončené určité dielo: (1) na konci týždňa stvorenia Boh podčiarkuje dokončenie svojho stvoriteľského diela (1Moj 2,1–3); (2) po dokončení svätostánku biblický text vyhlasuje: „Tak dokončil Mojžiš toto dielo.“ (2Moj 40,33) a (3) je to vyjadrené aj vtedy, keď Šalamún dokončil prácu na chráme (1Kráľ 7,51).

Toto spojenie medzi Božím dielom stvorenia a svätyňou Izraela poukazuje na vesmírny rozmer plánu spasenia. Odkazuje na čas, keď bude Hospodin prebývať s vykúpenými na novej zemi v Novom Jeruzaleme, ktorý je „Božím príbytkom“ (Zj 21,2.3; porovnaj s Zj 22,1–4).

To, že Boh naplnil svätostánok svojou slávou (2Moj 40,34), bolo veľkým vyvrcholením udalostí, ktoré sa začali narodením Mojžiša a pokračovali porážkou egyptských bohov počas desiatich rán, útekom z Egypta, porážkou egyptskej armády a napokon Božím zjavením na vrchu Sinaj.

■ Akým spôsobom môžeš dnes prežívať Božiu prítomnosť? Prečo je dôležité, aby bolo stretávanie s Bohom tvojou každodennou skúsenosťou?

APLIKÁCIA

JEŽIŠOVO PREBÝVANIE S ĽUĎMI

Vtedy oblak zakryl stan stretávania a Hospodinova sláva naplnila príbytok. (2Moj 40,34)

To Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy. (Ján 1,14)

¹Videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli a ani mora už niet. ²A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, pripravené ako nevesta ozdobená pre svojho ženícha. ³Od trónu som počul mohutný hlas: „Pozri, Boží stánok medzi ľuďmi. Boh bude s nimi prebývať a oni budú jeho ľuďom; on sám, ich Boh, bude s nimi.“ (Zj 21,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako úvodný text (Ján 1,14) spája Kristovo vtelenie s Hospodinovým prebývaním vo svätyni?

Vtelenie Ježiša je tajomstvom a zároveň predmetom hlbania, ktorému sa vykúpení budú venovať celú večnosť. Podľa apoštola Jána tým, že Kristus vzal na seba naše telo, ukázal, že s nami prebýva hmatateľným spôsobom. Ježiš sa tu v tele podobá Bohu Starej zmluvy, ktorý prebýval s Izraelitmi vo svätostánku na Sinaji a na púšti, keď putovali do zaslúbenej zeme.

Počas svojho vtelenia Ježiš prebýval s celým ľudstvom. Aká nevysvetliteľná výsada! Večný Boh k nám zostupuje ako jeden z nás, aby nás uistil, že je skutočne „Emanuel... Boh s nami“ (Mat 1,23).

V Mat 18,20 Ježiš povedal, že ak sa dvaja alebo traja zhromaždia v Jeho mene, bude tam medzi nimi. Kristus je so svojím ľudom prostredníctvom prítomnosti Svätého Ducha aj dnes. Pozýva svojich nasledovníkov, aby vstúpili do dôverného vzťahu s ním: „Hľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem jesť s ním a on so mnou.“ (Zj 3,20)

Čo nám predstavujú ďalšie úvodné verše (Zj 21,1–3)?

Nový Jeruzalem zostúpi z neba na zem. Mohutný hlas hovorí: „Pozri, Boží stánok medzi ľuďmi. Boh bude s nimi prebývať a oni budú jeho ľuďom; on sám, ich Boh, bude s nimi.“ (Zj 21,3) V Novom Jeruzaleme nie je žiadny chrám (Zj 21,22), pretože celé mesto je chrámom, Božou svätyňou. Dĺžka, šírka a výška mesta sú rovnaké (Zj 21,16), ako to bolo v prípade najsvätejšieho miesta vo svätyni. Svätyňa svätých mala tvar kocky so všetkými stranami rovnakými (približne štyri a pol metra). Vo svete bez hriechu, smrti a utrpenia budeme po celú večnosť prebývať v bezprostrednej prítomnosti nášho Boha.

APLIKÁCIA

- **Keď uvažujeme o všetkých zaslúbeniach, ktoré sme dostali v Ježišovi a prostredníctvom Neho, naše srdce je naplnené radostným očakávaním. Ako sa môžeme naučiť vydržať, až kým nenastane čas naplnenia týchto zaslúbení?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte druhú časť kapitoly „Stan stretávania“ (PP 353–358; NÚD 166–169).

„Výstavbe svätyne predchádzal božský akt vykúpenia, teda vyslobodenie Izraela spod zotročujúcej moci Egypta. Potom nasledovala Božia ochota vstúpiť do trvalého zmluvného vzťahu so svojim ľudom. On sa mal stať ich Bohom a oni sa mali stať Jeho ľudom (2Moj 6,7). Zákon zmluvy definoval, aký vzťah majú mať ľudia k Bohu a k sebe navzájom. Svätostánok bol skutočne miestom stretávania Boha a Jeho ľudu. Až po vykúpení a vytvorení trvalého spojenia s Bohom prostredníctvom zmluvy mali ľudia prístup k Bohu v Jeho príbytku.“ (Andrews Bible Commentary, Old Testament, „Exodus“, s. 226)

Ellen Whiteová opisuje cieľ bohoslužieb vo svätyni nasledovne: „Takto boli ľudia obradmi, ktoré sa konali vo svätostánku, každý deň poučovaní o veľkých pravdách týkajúcich sa Kristovej smrti a služby. Raz v roku sa potom ich mysle upriamili na záverečné udalosti veľkého boja medzi Kristom a satanom, keď bude vesmír konečne očistený od hriechov a hriešnikov.“ (PP 358; NÚD 169)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ústredným bodom bohoslužieb vo svätyni bolo prelievanie krvi. Obetovali sa rôzne druhy zvierat a ich krv sa používala takmer pri všetkých chrámových rituáloch. Čo symbolizovala krv obetí a na čo všetky tieto obete v konečnom dôsledku poukazovali?
2. Bolo naozaj úžasné, že Boh, Stvoriteľ vesmíru, prebýval vo svätyni uprostred svojho ľudu. O čo úžasnejšie je, že prišiel prebývať medzi nás ako jeden z nás – ľudská bytosť. Už táto skutočnosť samotná bola úžasným prejavom Kristovej lásky. Čo sa stalo potom, je naším chápaním úplne nevysvetliteľné: Kristus obetoval seba samého ako obeť za hriech. Zomrel za nás. Čo sa z toho dozvedáme o Božom charaktere? A čo nás to učí o tom, ako veľmi nás Boh túži priviesť spasených do Jeho večného kráľovstva?
3. Prečítajte si text Heb 8,1–6. Čo tieto verše hovoria o spôsobe, akým pozemská svätyňa zjavovala, čo pre nás Ježiš teraz robí v nebeskej svätyni?

POUŽITÉ SKRATKY

BIBLICKÉ PREKLADY

Štandardne je v lekciiach použitý Slovenský ekumenický preklad (Vydala Slovenská biblická spoločnosť, 2008).

Keď je použitý iný preklad, je pri odkaze na verš uvedená jedna z nasledujúcich skratiek:

SEvP	Biblia – Písmo Sväte Starej a Novej zmluvy (Vydala Slovenská evanjelická cirkev a. v., 1979)
Roh	Svätá Biblia (z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček, 1951)
RKC	Sväté Písmo Starého a Nového zákona (Vydal Spolok sv. Vojtecha, 1995)

SKRATKY BIBLICKÝCH KNÍH

Názov knihy	Ekumenický preklad	Preklad prof. Roháčka
Stará zmluva – skratky kníh		
Genezis - Prvá Mojžišova kniha	Gn	1Moj
Exodus - Druhá Mojžišova kniha	Ex	2Moj
Levitikus - Tretia Mojžišova kniha	Lv	3Moj
Numeri - Štvrtá Mojžišova kniha	Nm	4Moj
Deuteronomium - Piata Mojžišova kniha	Dt	5Moj
Jozua	Joz	Joz
Kniha sudcov	Sdc	Sud
Rút	Rút	Rút
Prvá Samuelova kniha	1Sam	1Sam
Druhá Samuelova kniha	2Sam	2Sam
Prvá kniha kráľov	1Krľ	1Kráľ
Druhá kniha kráľov	2Krľ	2Kráľ
Prvá kniha kroník (Paralipomenon)	1Krn	1Par
Druhá kniha kroník (Paralipomenon)	2Krn	2Par
Ezdráš (Kniha Ezdrášova)	Ezd	Ezd
Nehemiáš (Kniha Nehemiášova)	Neh	Neh
Ester (Kniha Ester)	Est	Est
Jób (Kniha Jób)	Jób	Jób
Žalmy (Kniha Žalmov)	Ž	Ž
Príslovia (Kniha prísloví)	Prís	Prísl
Kohelet - Kazateľ (Kniha Kazateľ)	Koh	Kaz
Veľpieseň (Pieseň Šalamúnova)	Vľp	P.Š.
Izaiáš (Kniha proroka Izaiáša)	Iz	Iz
Jeremiáš (Kniha proroka Jeremiáša)	Jer	Jer
Nárek (Plač Jeremiášov)	Nár	P.J.
Ezechiel (Kniha proroka Ezechiela)	Ez	Ez
Daniel (Kniha proroka Daniela)	Dan	Dan
Ozeáš (Kniha proroka Hozeáša)	Oz	Hoz
Joel (Kniha proroka Joela)	Joel	Joel
Amos (Kniha proroka Amosa)	Am	Am
Abdiáš (Kniha proroka Obadiáša)	Abd	Ob
Jonáš (Kniha proroka Jonáša)	Jon	Jon
Micheáš (Kniha proroka Micheáša)	Mich	Mich
Nahum (Kniha proroka Náhuma)	Nah	Náh

Habakuk (Kniha proroka Habakuka)	Hab	Hab
Sofoniáš (Kniha proroka Sofoniáša)	Sof	Sof
Aggeus (Kniha proroka Haggeusa)	Ag	Hag
Zachariáš (Kniha proroka Zachariáša)	Zach	Zach
Malachiáš (Kniha proroka Malachiáša)	Mal	Mal

Nová zmluva – skratky kníh

Evanjelium podľa Matúša	Mt	Mat
Evanjelium podľa Marka	Mk	Mar
Evanjelium podľa Lukáša	Lk	Luk
Evanjelium podľa Jána	Jn	Ján
Skutky apoštolov	Sk	Sk
List Rimanom	Rim	Rim
Prvý list Korinťanom	1Kor	1Kor
Druhý list Korinťanom	2Kor	2Kor
List Galaťanom	Ga	Gal
List Efezanom	Ef	Ef
List Filipanom	Flp	Fil
List Kolosanom	Kol	Kol
Prvý list Tesaloničanom	1Tes	1Tes
Druhý list Tesaloničanom	2Tes	2Tes
Prvý list Timotejovi	1Tim	1Tim
Druhý list Timotejovi	2Tim	2Tim
List Títovi	Tít	Tít
List Filemonovi	Flm	Filem
List Hebrejom (List Židom)	Heb	Žid
Jakubov list	Jk	Jak
Prvý Petrov list	1Pt	1Pet
Druhý Petrov list	2Pt	2Pet
Prvý Jánov list	1Jn	1Ján
Druhý Jánov list	2Jn	2Ján
Tretí Jánov list	3Jn	3Ján
Júdov list	Júd	Júda
Zjavenie apoštola Jána	Zj	Zj

DIELA ELLEN WHITEOVEJ

Pri slovenských prekladoch diel Ellen G. Whiteovej je uvádzané stránkovanie prvého vydania z Vydavateľstva Advent-Orion.

Skratka

AG
AH
CG
COL
CT
DA
ED
FW
HC
MH

Anglický názov

God's Amazing Grace
The Adventist Home
Child Guidance
Christ's Object Lessons
Counsels to Parents, Teachers and Students
The Desire of Ages
Education
Faith and Works
Our High Calling
The Ministry of Healing

ML	My Life Today
PP	Patriarchs and Prophets
RC	Reflecting Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies for the Church
TE	Temperance
BC	The SDA Bible Commentary

Skratka

Slovenský názov

PP/NUD	Patriarchovia a proroci, Na úsvite dejín
PK/ZSDT	Proroci a králi, Zo slávy do tieňa
TV/CL	Túžba vekov, Cesta lásky
SA/PN	Skutky apoštolov, Poslovie nádeje
VS/ZTDS	Veľký spor vekov, Z tieňa do slávy
KP	Kristove podobenstvá
CK	Cesta ku Kristovi
Vých	Výchova
CZ	Cesta ku zdraviu a životnej harmónii

Navštívte nás na webovej stránke: <http://www.absg.adventist.org>

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii (GK) Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri GK.

ZÁPADY SLNKA

Poznámka k údajom o západe slnka:

Údaje o západe slnka sú prevzaté z hviezdárskej ročenky a zodpovedajú polohe 19° východne od nultého poludníka a 49. rovnobežke, čo je poloha mesta Martin. (Pre mesto Košice – 8 minút, pre Bratislavu + 11 minút.)

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNEJ ŠKOLY

<http://sobotnaskola.casd.sk>

Základné informácie o sobotnej škole – Aktuálne lekcie vo formáte pdf – Učiteľské lekcie a doplnkové materiály – Predstavenie misijných projektov – Podnety na modlitby

Tému Štúdia Biblie dopĺňa televízna relácia Biblia pre dnešok na **www.HopeTV.cz** vždy od pondelka v archíve a v piatok od 19.30 h vo vysielaní.

PLÁN TEMATICKÝCH SOBÔT, TÝŽDŇOV A ZBIEROK V ROKU 2025

	Téma soboty	Zbierka	VS
--	--------------------	----------------	-----------

Júl			
5. 7.	Deň modlitby a pôstu		
12. 7.	Deň misie		
12. 7.	Zbierka pre celosvetovú misiu	Zbierka pre GK	14
19. 7.	Deň evanjelizácie prostredníctvom médií		
26. 7.	Sobota detí		
August			
2. 8.	Deň evanjelizácie prostredníctvom projektov Globálnej misie		
9. 8.	Deň zakladania zborov		
16. 8.	Deň vzdelávania		
23. 8.	Deň prevencie zneužívania a domáceho násillia		
September			
6. 9.	Zbierka na stavebné projekty združenia	Zbierka stavebná	36
6. 9.	Týždeň rodinnej súdržnosti (7.–13.9.)		
13. 9.	Zbierka pre celosvetovú misiu	Zbierka pre GK	14
20. 9.	Deň Klubu Pathfinder		
27. 9.	Zbierka 13. soboty pre Juhoafricko-Indickooceán-sku divíziu	Zbierka 13. soboty	13

Informácie pre pokladníkov zboru – misijné zbierky sú odoslané na účet príslušného združenia a zbierky s osobitným určením majú uvedenú prvú časť variabilného symbolu v stĺpci VS, druhá časť variabilného symbolu je číslo zboru.

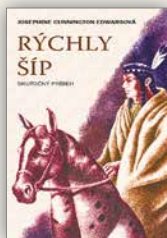
Adresy zborov Slovenského združenia CASD

ZBOR	PSČ	ADRESA	ZAČIATOK BOHOSLUŽBY	
1. Bánovce n/Bebravou	957 01	SNP 637/10	9:30	13:00
2. Banská Bystrica 1	974 01	Rudlovská cesta 37	9:00	-
3. Banská Bystrica 2	974 01	Kollárova 18	9:00	-
4. Banská Štiavnica	969 01	Antolská 22029/1B	9:30	-
5. Blatné Remety	072 44	č.130	9:00	12:30
6. Bratislava 1	821 04	Cablková 3	9:30	-
7. Bratislava 2	811 08	Ferienčíkova 5	9:30	-
8. Bratislava Dúbravka	841 01	Zborový dom ECAV, M.S. Trnavského 2/A	9:30	-
9. Bratislava Petržalka	851 05	Wolkrova 4	10:00	-
10. Brezno	977 01	Štúrova 19	10:00	-
11. Čadca	022 01	Kukučínova 1069/25	10:00	-
12. Čakanovce	044 45	č. 63, pošta Bidovce	9:00	-
13. Červenica	082 07	č. 74, pošta Tuhrina	9:00	-
14. Filákov	986 01	Ružová 47	9:30	
15. Gerlachov	059 42	Lúčna 188	9:30	-
16. Kežmarok	060 01	Hradné námestie 24	9:30	13:00
17. Košice 1	040 01	Evanjelický cirkevný zbor a.v., Toryská 1/G	9:00	-
18. Košice 2	040 01	Hlavná 68	9:00	-
19. Krupina	963 01	SNP 2	9:00	-
20. Levice	934 01	J. Bottu 2	9:30	-
21. Liptovský Hrádok	033 01	Hurbanova 221	9:00	-
22. Liptovský Mikuláš	031 01	1. mája 89	9:00	-
23. Lučenec	984 01	Námestie Artézskych prameňov 49	9:30	
24. Martin	036 01	Viliama Paulinyho Tótha 2	9:30	-
25. Michalovce	071 01	Hviezdoslavova 20	9:00	13:00
26. Myjava	907 01	Brestovec 97	10:00	-
27. Nitra	949 01	F. Mojtu 10	10:00	13:30

28. Nové Zámky	940 63	Dostojevského 26	9:30	-
29. Piešťany	921 01	Zavretý kút 113	9:30	-
30. Poprad	058 01	Ul. Fraňa Kráľa 21	9:15	-
31. Poproč	044 02	Nová 7	9:30	-
32. Považská Bystrica	017 01	Centrum 28/33	9:30	-
33. Prešov	080 01	Štefánikova 12	9:30	-
34. Prievidza	971 01	Garbiarska 32	9:30	-
35. Púchov	020 01	ul. 1 mája 878/24	9:30	-
36. Rakúsy – Osada	059 76	Modlitebňa CASD	11:00	-
37. Rankovce	044 46	Rankovce 107/A	9:30	13:00
38. Revúca	050 01	Muránska cesta 34	9:00	13:00
39. Rožňava	048 01	Jasná ul. 13	9:00	-
40. Sered'	926 01	Školská 1	9:00	13:30
41. Spišská N. Ves	052 01	Školská 22	9:30	-
42. Topoľčany	955 01	Železničiarska 22	9:30	13:00
43. Trenčín	911 01	Horný Šianec 17	9:30	-
44. Trnava	917 00	Kapitulská 23	9:00	14:00
45. Vaďovce	916 13	č. 261	9:30	-
46. Veľký Krtíš	990 01	Škultétyho 35 (budova BJB), tel.: 0907 826 700	10:00	-
47. Zlaté Moravce	953 01	Hollého 10	9:30	-
48. Zvolen	960 01	Sokolská 10	9:30	-
49. Žiar nad Hronom	965 01	u Dušana Šarköziho, tel.: 0904 953 710	10:00	-
50. Žilina	010 01	Škultétyho 9	9:30	-

Zaujalo ma:

KNIHY URČENÉ NA MISIU, ZA ZVÝHODNENÉ CENY

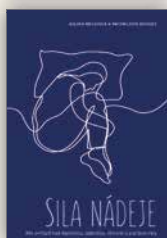
Josephine Cunningham Edwarsová

Rýchly šíp

Skutočný príbeh z prostredia Pennsylvánie zo života novousadlíkov a amerických Indiánov. Napínavý dej, v ktorom víťazí statočnosť, odvaha a rýdzi charakter.

108 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,50 €

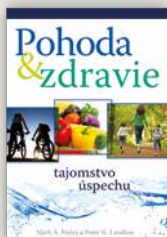
Julián Melgosa & Michelson Borges

Sila nádeje

Kniha Sila nádeje vám chce pomôcť žiť zmysluplným a úspešným životom. Nájdete v nej odpovede, ktoré vás privedú na cestu pokoja, obnovy a uzdravenia.

116 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,20 €

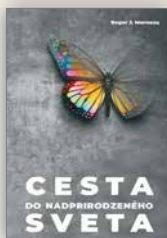
Mark A. Finley & Peter N. Landless

Pohoda a zdravie, tajomstvo úspechu

Kolko by ste boli ochotní zaplatiť za to, aby vám niekto prezradil tajomstvo celoživotného zdravia a pohody? Táto kniha môže zmeniť váš život. Dozviete sa v nej, že správna výživa lieči telo a posilňuje myseľ, prekážky zvyšujú vašu odolnosť a že láska spolu s odpustením dokážu uzdraviť vaše srdce!

136 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 1,20 €

Roger J. Morneau

Cesta do nadprirodzeného sveta

Aj dnes sa veľa ľudí stretáva s tajomnými, nadprirodzenými silami. Aké sú to sily? Môžu nám ublížiť? Cesta do nadprirodzeného sveta prináša informácie z prvej ruky a predstavuje dramatický zážitok bývalého vyznávača temných síl.

128 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,50 €

Alf Lohne

Zajtrajšok sa začína už dnes

Author odpovedá na dôležité životné otázky: Ako môžem byť úspešný? Ako môžem naplno realizovať svoj potenciál v každej oblasti života? Ako môžem nájsť Ježiša Krista a objaviť tak tajomstvo vitality kresťanského života, ktorý vedie do večnosti? Odhaľuje nám cestu, ktorá vedie k úspechu v práci, manželstve i osobnom živote.

156 strán, 11,5 x 18,5 cm, brož.

cena 1,80 €

OBJEDNÁVAJTE CEZ ZBOROVÝCH TRAKTÁTNIKOV!

DUCHOVNÁ LITERATÚRA

Greg Budd

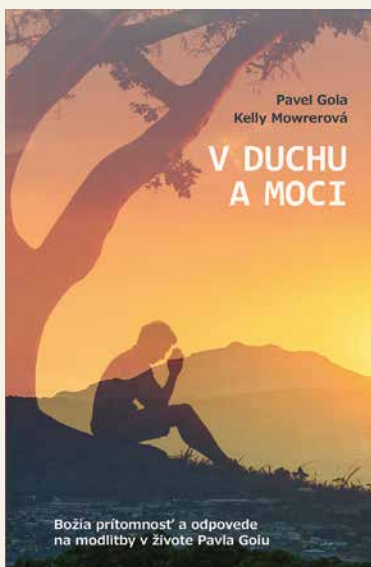
Zázrak za zázrakom

Životný príbeh Pavla Goiu

Pavel Goia pochádza z Rumunska, je absolventom Andrews University a v súčasnosti žije v USA, kde pracoval ako kazateľ CASD v Lexingtone a v ďalších mestách. Aktuálne pôsobí v The General Conference Ministerial Association ako editor časopisu Ministry Magazine. Po celom svete slúži predovšetkým svojím seminárom o modlitbe a zdieľaním vlastných skúseností plných Božích zázrakov. V tejto knihe spísal svoj životný príbeh.

172 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 5,50 €

Pavel Goia a Kelly Mowrerová

V duchu a moci

Božia prítomnosť a odpovede na modlitby
v živote Pavla Goia

Svedectvo Pavla Goia o živote v moci Ducha Svätého – od detstva prežitom v komunistickom Rumunsku až po celosvetovú misiu – prináša novú silu a obnovuje vieru.

Ak túžiš prežívať vo svojom živote Božie vedenie, ak túžiš poznávať Boha prostredníctvom modlitby, ak si pripravený prekonať strach, smútok a prežívať slobodu v radošti, nechaj sa inšpirovať týmito strhujúcimi dobrodružstvami viery a poslušnosti, ktoré v moci Božieho Ducha menia život.

168 strán, 13 x 20 cm, brož.

cena 5,50 €